

ECHOES

Ich Jesuucha jür autarr khüunag

Ēwandam Akharau nem waupimarr ag nem īgkhaa

Chi phātarr. Mæg libro gaai nacharam versículo oonaa Lucas 1:1-4 gaaijā ookhiin, ich ag wounag-paita phānaa deepäi sim, merag chukhu sim. Ajapcharan Lucas gaai Lucaau jöoi Teofiloog nacha ichdëu jaaum ig sīerrpai jaaupüijim, ich Jesuucha nem wau nūrrarrma. Maimua mæg Echos gaaita deeu ūwaai jaaubaadëmua jūrr chi Jesús thōopüiwi ich Aai aar matarr khur ya amach ap paaukhawi i dëi wēnūrrarr khüunau nem wau-matarr jaau sim. Ich Jesús ügthar maagpamua jaauwai, irua ich jūrr Ēwandam Akhaar püibarm juu theegauta amag nem khīr pogkhe waupiju arr aawai, chadcha ag juapaau nem waumatarrta jöoi Teofiloog jaaupüi sim, Lucaau.

Khan jawaag aji.

1. Jäga Jesús iek durrpierr aaidumají: Mag chi ükha nám khüün gaai Ēwandam Akhaar phēs aicheewai, ag däita amach jierrnemkha aaidumajíerram. Ich Ēwandam Iewaa agtha amach dūicha khitaawai jaautarrjö, Jerusalenmua jaauphöbaaderr, Judea durrjā jaaunaa, khīrab Samaria eem magwe jajawag wētumua amach durr eemua öberdūtkhawi, amach meeun khabam eem magwe Antioquiapienagpa Siria durr ee jaaumajíerram. Mag nám ee Pabloou warag jaaubaadëm gaaimua griegonaan eemua

Romapien eepa aaidü jöisijim. Magüm ïs chará durrpierrta aaidü wëjöm, maach eepa.

2. Jäga aajeejí Êwandam Akharau ich juapá chi ükha durrarr khünag deemamua: Amach eepai khaigba aadëp aawai nem wauju khaugbam aigjä Êwandam Akharauta khüirjug deejeejim. Ich Êwandam Akharau mag amag jaau wai nürrarr aawaita khapan haba narr ee ewag paawai üu ükha durrum khün khapaana aphöbaadéjim. Magbaadëm gaaimua warr sïi õor amach meeun appai khüet nünüidümjö atarrjä Cristo gaaimua ãbam khodkha naisijim.

3. Chijä khünauta maach peerdüajem iek durrpierr aaidüpäijierrá: Mug libro gaai peer järrchapaím Pedro appai jaau sim (caps. 1-12); maimua cap. 13 aigmua atagta khüeb ö nüm aar Pablo phidag jaau sim.

*Êwandam Akhaar p*ä*iju Jesuu jaautarr*

¹ Jöoi Teófilo, ñjägpai chirú? Püch khapeer ajapham Lucaauta pürug mug ësap phüa deepäi chirüm.

Nacharam ësap phüa deepäitarr gaai mua pürug jaau chirajim, Jesuu warrcha ich phidkhabaadee-waiwe nem waunaa jaaujerr aigmua khüeb i ügthar matarrpa. ² Mua pürug jaau chirajim ïchab, mag ich Jesuu ügthar maju nawe, Êwandam Akharau ichig jaaupibaawai, jûrr irua ich düi ogdüba wüenürramkhüir ichdëucha jür autarr khünag, jäga amau nem wau wüenürraju a jaau püatarr. ³ Na müachdëu pürug jaau chirarrjö, makhuün mag ichdëucha jür autarr khünagta õrau i juau thüowi

deeu iiu phiidutarr khurjā dau daau öbérchëwi ich oopiejeejim aajem, chadcha ich iiu chirum khap amkhíir. Cuarenta días nám ee ich mag ich oopiejeejim aajem. Mag ich oopi simua, jāga Êwandamau ñor ich dënkhä auwia ichta am Pörkhaajē a jaaujeejim aajem amag.

⁴ Mag ichdëu doce jür autarr khüunag ich oopipikham jaarta īchab amag Jerusalén phöbör eemuajā chawag wëtpiba jaaumamua amag, — Mua pārag jaaujeejimgui ajim anum, mʉ Ayau pāar athee ich Akhaar püiju. Magtarr aawai mug phöbör eemua chawag wëtba, mʉigpai nubat ajim anum, ichdëu chadcha pārag ich Akhaar dee nám ora. ⁵ Juanaun chadcha dödamaupaita ñor pör choo-jeejim, mamʉ mugtarr khur pómcha khaba nám ee, jūrr Êwandamau ich Akhaarta pārag deejugui ajim anum. Mag ich Akhaar deebarmuata, chadcha pāar pör choo chaar pör choo naisijugui ajim aajem Jesuu amag.

Teófilo, maach Pör Jesuu mag iekhatarr aawai, chadcha ichdëu iekhatarrjö, jāga mag Êwandam Akhaar bēejī a khap amkhíirta īs mua deeu pürug mug ēsap phā deepäi chirum. Maimua mag bëewi, jāga mag ich Jesuu ichdëucha jür autarr khüun ee sîechëwi, amag nem waupimarrjā agjö mua pürug jaaupääigpam.

Jesús ügthar matarr

⁶ Maan mugta ajim aajem:

Mag amau chi Jesús thōowi deeu iiu phiidutarr khur ya ābmiecha ichdëu jür autarr khüun däi sîejim aajem. Mag amach aig sîerr aawai amach gar-muata irig, —Señor, marau khap am ig námgui

ajierram anum, marag jaaubá. ¿Ísta pua chadcha chikhamnaan juu eemua maar peerdu auwi puchta thumaam khun Pörkhaagpá, maach gobierno chaarcha wai nusieg?

7 Magbaawai Jesuu amag magjim aajem:

—Éwandam ichta thumaam khun khāai nem juu theeg simua ichdëupaita magum nem thum khap aju arr aawai pārāu chan bürjā magum khap aju aai khaba n̄mgui ajim anum, jāagwaita magju, wa khan edta magju khai. **8** Mag khāai Éwandam Akhaar pāach gaai phēs s̄eichëjuun chad pārāu khaphu aju aai n̄mgui ajim anum. Mag pāach gaai phēs s̄eichëm ed pāar juu theeg aphöbaadëmuu mua nem waaujerr pāach daúacha oonaa mu iek pāach jügucha ūrjerrjā pārāu õrag jaau n̄rrjēe aju. Nacha mug Jerusalén phöbör ee, maigmua Judea durr, Samaria durr, ich mag kh̄eb durrpierr jaau wētumua Warp durr chaauram magwe pārāu jaau wēnurrajugui ajim anum amag.

9 Ya ich Jesús mag iekha öbarm ee, sii warag ügthaap papagmam d̄ai juunthumie baug bëewi sii ag ee i meer athamjö abaawai üu amau i oo wai durrarrjā warag oohba pamamua chukkhu aadëjim aajem. **10** Mag warag i ügthaap papagmam eerpa d̄ununuidu n̄m ee, emkhooiin numí khajūa bæpphä jūa s̄isidumta dëgölp am aig d̄unutkhachëjim aajem. **11** Mag d̄unutkhachëwia amag, —Keena, ¿khanta ügthaag jäg eerpa d̄ununuidu n̄ma? aichëjierram anum. Jesús ya ügthar petabahab. Mamu ar jäg pārāu i mam oo naabá; ich jäg pāachdëu oo n̄mjö ūmaai deeu i bëebajupa ajierram anum amag, mag

chi khajūa bæpphā jūa sīsid arr khuunau.

Judas jūrr Matías anum jür autarr

¹² Mag amach dūi āba sīewia petam oobaawai, durrdam Olivo Durrsī anum gaai naawi ich aig-paimua Jerusalenag wëtjim aajem. Mag durrsī Jerusalenmua warpcha khaba, peer kilómetro ābpaím sim aajem. ¹³ Mag wëtwia phöbör ee paaukhabaimaawai ügthaa amach jēerjem aar āba biirda naisijim aajem. Maig naajim aajem: Pedro, Santiago, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Santiago jöoi Alfeo iewaa, Simón ibær wauwia Celote a thüürjem, maimua Judas, woun āb deeum agjö Santiago anum dūi ābam khuun. ¹⁴ Makhuun amach thum ich mag biirdajeejim aajem Jesús eeugpeen dūi, ich Jesús ad María maimua dewam uinpa, āba mag biirduna Éwandamag jëwaag. ¹⁵ Ich mag Éwandamag jëwaag am āba biirdudukham ed gaai, biek āb Pedroou tagam khuun agjö Jesús iek ükha nūm khuun khapan ciento veinte nūm järr dūnunaa, ¹⁶—Keena ajim anum, Jesús gaaimua khodamnaan. Mua pārag jaaukhimgui ajim anum. Jäg maach Pör Jesús imeraa pērpüitarran ichiita ich jägju aai sīejim, warrgarwe rey David khararrau Éwandam Akharrau ichig jaaubaawai ich mag phā puarrjö. Chadcha magtarr aawaita õrau maach Pör Jesús pur awaan bëewaijā maach khapeer Judas khararra chi pörkha nūrrajimgui ajim anum. ¹⁷ Iin maach eem maach dūi āba phidkhaajeejimgui ajim anum. ¹⁸ Magtarra ich dau lököö mag Jesús pērtarr paar ichig phagtarr phatkhonau jēb pēr auwia, mam mawia, ichdëupai ich ö jorrkaawi, pöröu burrwi,

bi jurrphē sīi jüāutarrjō apāijimgui ajim aajem.
19 Mag ichdēupai wir aig ich thōowia magbarm Jerusalenpienau thum ūrphöbaadeewai mag durr ichdēu pēr autarr aig “Acéldama” a thärjierramgui ajim aajem. Mag am meúa Acéldama aawai maach meúan jūrr “ðor thōotarr param jēb” a simħu. **20** Judaau magju khaphħta warrgarwe rey David khararrau Salmos anum phā siewai i igwia magjim:

“I di atarr di ðor parii iseg pħajju, ag ee joobaju khħen chukħu.” *(Sal. 69:25)*

Maimua ich ag ēsap gaai ich Daviipai īchab,

“Deeumua jūrr i phidkhaajerr phidag phidkhaju aai simgui” a phā pħajim. *(Sal. 109:8)*

21 ’Magua mua mag chirħimgui ajim anum ich Pedrooupai. David khararrau jaautarrjō chadcha amkhīir, mieg maach ee ðor nūm eem āb maach daumaai jur aujugui ajim anum, ich daúa Jesús iiu phiidtarr ootarr aawai maach ipierr jaumkhīir.
22 Mag maadēu jur aujuun, īchab maachjō Jesús dūi ogħda ba wēnur ranaa īchab warrcha Juan ðor pör choomieu Jesús pör chootarr aigmua ewaq pawiajā khieb ich Jesús ügħtar ma nūm ed gaai ich mag maach dūi ogħda ba wēnurraajerr khħen eemta jur auju aai nūmgui ajim aajem.

23 Pedroou mag iekhabaawai, aig narr khħenanu ðor numi thür aujierram aajem: Āb José anum, ich ag wounpai Barsabás a thärnaa īchab ibu wauwia Justo a thħarrjem; maagħwai ābakħai Matías ajim aajem. **24** Mag numi jur auwia Ċwandal mag jeeumamua magjierram aajem:

“Ēwandam, pachdëuta chadcha ñor thumaam khun thāar khaphu chitaawai, marau purug jēeu nūm, marag jaaubá” ajierram anum, “mag numí nūm aig chijāata pachdëu ig chirum agá. ²⁵ Ya Judajā ichdëu khaigba arr gaaimua wir aig ich thōobaawai i jūrr pach i jaau nūm phidag maar däi āba phidkhamkhīr marau deeum ig nūmgui” ajim anum, “maach daumaai.”

²⁶ Mag Ēwandamag jēeu durrawia mokpör gaai am thür numwe phākhanaa jēkhut barbapääiwai, chi Matías thür phā simta ügthaag jēer khērbaimajim aajem. Magtarr aigmua atag Matías warm khun once narr däi āba phidkha sīsijim aajem, Ēwandam i jaau nūm phidag gaai.

2

Ēwandam Akhaar bëetarr

¹ Maimua nemkhö dictarr khur cincuenta días nūm ee, judionaan phiesta Pentecostés anum burrjim aajem. Ich mag edcha thum chi ükha durrum khun ãbam aig podpa thunaajim aajem. ² Mag am ãba podpa nūmta, dëgölp edjā eemua jēbu phū theeg urum iekjö jug urum ūr athajierram anum. Mag jug bëewi am nūm di gaaita sīi wubaichémjö ajim anaabá. ³ Magbarm abarmen meukhīrjö sīsidumta sīi õtdaujö uujéer uujéer aadémua, ich Jesúz iek ükha narr khun pör ūr dūrjopkhamamua, dūrjopkha, deeu chukkhu aadéjim anum. ⁴ Mag õtdau khīrjö simta ñor pör ūr dūrjopkhabarmjö arrau Ēwandamau ich Akhaarta thumaam khun gaai phēs deebarmua agdaujö deeum meu amachdëu būurjā iekhaba aajerrta

waa iekha nərrjēe aphöbaadëjim anəm, ich chi Ÿwandam Akharau iekhapimampierr.

⁵ Ich mag phiesta jaar Jerusalén phöbör ee naajim aajem: judionaan Ÿwandam iek ükhanaa irua jaau sim ipierraa aajem khən, durrpiermua bëetarr khən. ⁶ Mag edjā eemua phū iekjö jug pierrum ūrbaawai, thum ãba ag di aig biirdhnaa mag phū iekjö thənəm däi sereu wějöm ūrbaawai, “Jäga aadëmta mæg thənəsim?” ajierram anəm, amachdēu ūrwai am meeun khabam khənauta durr warpham khən meupa ajapha chi meu khən dënjö iekha nəm ūrwia. ⁷ Mag ūrwia sīi warag dauderraan nəmua amach wir aigpai jějēeu aajeejim aajem, amach khapeenag. Mag jěeu nəmua, —Keena, ar jäg durr chauram meupa iekha nərrjēem khən, Jäkhən amach thum Galileapien khabá? ⁸ Jäga jäg amau iekhamam marau maach meúachata ūr nəmma? aajeejim anəm. ⁹ Mæig maach nem meu kapan iekha wějömgui aajeejim anəm, durr chauram khən pöm thənəawai. Mæig nəm: Partiapien, Mediapien, Elampien maimua maach chi Mesopotamia durr joobaajem khən; Judea durram khən, Capadociapien, Pontopien maimua Asiapien. ¹⁰ Mag tag īchab thənəm: Frigiapien, Pamfiliapien, Egipto durram khən maimua Africa durr phöbör Cirene anəm ag atag naajem khənpa thənəm. Romapienjä mæig joobaajemgui ajim anəm, judionaan chaar maimua deeum durrmuia bëewi judionaan igar nəm khənjä agjö, ¹¹ Creta durram khən däi Arabiapienpa thənəm. Mag meu khñirpierr

thənəm ee thumaam khənau agdaujö dich meúata Ŋwandamau nem wautarr amau ũgkhamam ajapha ūr thənəmgui ajim anəm.

¹² Mag amachdēu warm khən deeum me-upa ijējēbkham ūrwia dauderra nəm gaaimua, amach wir aigpai jūrr jēeu ohookhamua, “Ma məg thənəm, Ɂjāga awiata jāg thənənəm?” kha-jierram aajem. ¹³ Mamə ãaur khən ũchab aig narr khənau warag am wauwia, “Vino pōm agtha khūwaa sim dōpāiwia khēch thənaawaita jāg thənaabahab” aajeejim aajem.

Pedroou Ōrag iekhatarr

¹⁴ Magbaawai Pedro tagam ich khapeen agjö ich Jesuucha jūr autarr khən dāi āba büjāau dñaisiwiia thet amag magjim anəm:

—Keena, Judeapien, maimua ũchab Jerusalén naajem khən: Khap abat mua pārag jawaagpam; mə iek ūrbat ajim anəm. ¹⁵ Oor pārau oowai jāg thənəm chan pārau jaau nəmjö mag nag pōm dōwia khēch thənaawai khabamgui ajim anəm. Pārau oo naabá ajim anəm, ūsta edpherr garm las nuevepai sim; agtha doojem orajā khaba sim, Ɂjāga mag ūor khēch thənaajugui? ajim anəm. ¹⁶ Am jāg nəmən, sīi warrgar Ŋwandamijaumie Joel khararrau phā p̄uatarrjō thənəm khabahab ajim anəm. Məg thənaaju igwiata ich Ŋwandamaucha jōoi Joel khararrag jaaumamua,

¹⁷ “Ya məg atag məchdēu məg jēb öpāiju gayaa paawai mua məch Akhaar thumaam khənag deemajugui” ajim aajem.

“Mag mua amag məch Akhaar deebaawai chaain chi emkhooinau chi ɻuinaupa warrgar mə

iek jaaujerr khuun denjö mu iek jaaujugui” ajim aajem.

“Maimua chaainaam khuun dai jooiraam khuunpa mua much aar khaaipi aumajugui” ajim aajem.

18 “Ichab mua thum much ipierraa num khuunag much Akhaar deemaju, emkhooinag wa uinag awia khaijä.

Magbaawai amau muchdeu amachig jaaubarmta jurrag jaaumajugui” ajim anum ich Ewandamaau.

19 Mag jaaumamua Ichab, “Edjä eejä mua much beeju ijaaur nem khiirpierr ompaapima-jugui” ajim aajem.

“Maagwai mug jeb gaai bag ooju, otdau phur jierrarraukham dai;

sii naar phuichchi khorr juubaadephumjä oojogui” ajim anum.

20 “Mag much juu theeg thum beeju ed gayaa paawai, asdawam edau khiibaadeewai jur edaram edau arg sii bagjö phurii aadejugui” ajim aajem ich Ewandamaucha.

21 “Mamu Ichab u ar thum murug amach dau aug khaugpi jeeu num khuunan u peerdatkhajugui” ajim aajem ich Jooirau.
(Jl. 2:28-32)

22 Pedroou mag Ewandam iek phuarr jaau dichwia, Ichab ijejebkhamua, ‘Keena israelnaan, cha mua iekhaagpam ajapha ürbat ajim anum. Parau khaphu numgui ajim anum, Jesús Nazaretpierrta ich Ewandamaucha püitarr aawai päach ee ag na nem mag ooba aajerr irua wau nurraajerr

gaaimuata Ŋwandamau pārag ich juu theeg oopijim.

²³ Mamʉ mag khitarra juau ich Ŋwandamau mag ʉdʉraa i thðopibajieb ajim anʉm, mag i thðopibarm gaaimua warag pāachta wajapcha öbērju khaphʉ sīerr aawai. Magju arr aawaita, pāachig pʉr deebaawai, pārau i pʉr arrwi pāach ipaarmua pakuls gaai ðor sīi khaibag sīsidʉm khʉnag i meerphē thðopijierramgui ajim anʉm, ich Ŋwandamau ag nawe mag khīirju wai sīerrjō. ²⁴ Mag juau i thðopüjierrab mamaʉ, Ŋwandamau deeu i phiriu aujimgui ajim anʉm. I mag sīi jēb ee ich mag sīerraju atheem khaba arr aawai mee nʉmuapai chan pōd i thʉ aubajim a jaaumajim aajem Pedroou. ²⁵ Magju arr aawai rey David khararraujā warrgarwe Jesús igwia ich Jesuuta chadcha ich Aai dūi iekha sim ūrtarrjō phāmamua magjim:

“Ŋwandam” ajim anʉm chi Chaai garmua ich Ayag,
“mua khaphʉ chirʉm, pʉ mu dūi ogduba
sīejem.

Puchta mʉ na nʉnʉu khaawai pua bʉurjā mʉ chig
apibamgui” ajim anʉm.

²⁶ “Mag gaaimua thāar onee chiraawai
mʉch meukhīraucha pʉrug üu ajim a
chiraajemgui” ajim anʉm chi Chairau.

²⁷ “Mua khaphʉ chirʉm, khaigbam khʉn akhaar
weetjem aar mʉ akhaar pua pāim iek
pāibamgui” ajim anʉm, “puch chogkha
chirʉmta pua mʉ kha khōsi wai chiraawai.

Mʉch khērbarm jēb degpai ʉdʉraa ārpiba,
deeu mʉch phiriu aujujā mua khaphʉ
chirʉmgui” ajim anʉm.

28 “Puchdëuta puch aarcha öbeerjem khudau murug
khaugpijim,
maagwai puch düicha chiraimaawai mu onee
chirsijugui” ajim anum. (*Sal. 16:8-11*)

29 Mag David khararrau pha pharr igwia ich Pedroou, ’Keena, päadë khüirjubat ajim anum. David khararrau ichpai wir aig igwia pöd mag iekhaju khaba süejim. Maadü meraajä khaba nüm, maach dau nawe jöoi David khararr meewi bëp süujierram; mag i bëptarr jëbdi agtha süejemgui ajim anum.

30 Mamu í ïchab Êwandam i jaaumie arr aawai irua khaphu süejim Êwandamau ichig “Mu cha iekha chirüm iekhau pu chaain ewagam khun eemta puch simjö reikhapiju” a iekhatarr. 31 Êwandamau mag iekhatarr aawaita Daviuu khaphu ya oo wai simjö Cristo iiu phiidüjujä jaaujim: jäga Êwandamau ich Chaai akhaar khaibgam khun akhaar weetjem aar mawia ich mam süepiba, ni i morjä ich aukhürbarm jëb degpai ãrpiba, süi phiriu auju. 32 Warrgarwe mag jaaujerr aawai ich Êwandamau chadcha i phiriu aujimgui ajim anum. Marau mag jaau nümün, chadcha maach daúacha ootarr aawaita mag jaau nümgui ajim anum Pedroou.

33 Mag jaaumamua ichdëupai, ’Jäan Êwandamau ich jua theegauta chadcha i phiriu autarr aawai ïs ügthar ich Êwandam däi ãba thumaam khun Pörkha simgui ajim anum, ich Jesús igwia. Magta ïchab ich chi Ayaucha ich Akhaar deeju a jaaujerrjä irig deejimgui ajim aajem. Mag ichig deebaawai jürr ich Jesuu ïsta õrag deebarmgui ajim anum. Magua cha päraru päach daúacha oonaa

pāach jügħuucha pāach meu ūr nħmjā mag sīi khēch naawai khaba, thum ich Jesús gaaimuata jāg thħanħmgui ajim anum, chadcha icta ügħtarjā maach thumaam khun Pörkha sħewi. ³⁴ Maigta pārau oo naabá ajim anum. David Jesujoj ügħtarjā thumaam khun Pörkhaimaba arr aawai Ɂjäga irua ich igwia magħkajji? Mag khāai maach Pör Jesuuta ügħtar pabaimaawijā thumaam khun Pörkhaimaju ichdēu khaphu sħerr aawai, ich Jesús igwiata Daviuu ich paarmua,

“Ewandamau maach Pörögta, ich dëi āba thumaam khun Pörkhapieg ich juachaar gar juppiju” a iekhabajieb ajim anum, ³⁵ “i oomapham khun thum ich jua ee pħarkha dee nūm ora.”
(Sal. 110:1)

³⁶ Maimua deeu ich Pedrooupai, ’Keena īsmua atag israelnaan thumaam khunau warre khaphu abat ajim anum, cha mua pārag jawaagpam. Ar pāach ipaarmua pa gaai meerphē thōopūpi jaautarr Jesuuta warag Ewandamau thumaam khun Pörkhapibarm; ich khabajieb ajim anum warrgarwe Ewandamau jur auwia maach peerdu aumkhîr pāju jaaujerr.

³⁷ Pedroou mag iekhabapūim amachdēu ūrbaawai warre gaai machaaga aphöbaadēmua ich Pedroogħa jéeunaa i khapeenagjā agjō, — Keena, Ɂmagan marau jāgata aju aai nawi ajierram anum, Ewandamau maach peerdu aumkhîr? Marag jaaubat ajierram aajem.

³⁸ Magħaawai Pedroou amag magħġim aajem:
 —Thum agdaujō pāach mor ewag khîrjuwia Ewandamag pāach khaibag chugħaapi jēeubat ajim

anām. Magnaa chadcha Jesucristo iek ükhanaa pāach pör choopibat ajim anām. Pārau magmān, Ēwandomau pāar khaibag chugpaapüiwia jūrr ich Akhaarta pārag deejugui ajim aajem, ichdēu deeju a jaautarrjö. ³⁹ Irua mag ich Akhaar deeju jaautarran, pārag deenaa, pāar chaainagjā deewi, thum durr warpham khūunagpa deeju jaautarrau. Wajapcharan thum ichdēu khōsi thür aumam khūunagta ich Akhaar deemajugui ajim aajem.

⁴⁰ Mag, Jesuu nem waaujerr thumaa jaau-mam dëi warag am wawimamua Pedroou amag, “Õor mug chi ajaugjā chukhu thānum khūun dëi okhoomapha nām khai, ãba Ēwandomta jurbat” aa-jeejim anām.

⁴¹ Mag chadcha Pedroou jaau sim ūrwia Ēwandam iek ükhamarr khūunau amach pör choopimajier-ram aajem. Ich mag edpai ükhawia amach pör choopimarr khūun appai tres miljö naajim aajem. ⁴² Mag, chi ükha durrarr khūun thum ãbam aig podpanaa ich Jesuu pāitarr khūunau jaau nūmpier ich mag am ipierraajeejim aajem. Amach khapeen dëi ö khaibajā khaba, ante Ēwandomag jēeu nūmuwa warag thachjā ãba jig khoojeejim aajem.

Jāga aajeejī warrcha Cristo iek ükha phöbaaderr khūun

⁴³ Mag nām ee ich Jesuu jär autarr khūunau ag na nem mag ooba aajempa wau nām oowia õor thumaam khūunta dauderraajeejim aajem. ⁴⁴ Chi Ēwandom iek ükha nām khūunan üiba ãba biirdūnaa amach khapeen dëijā ajapha naajeejim aajem. Maguata jūrr agdaujö

chikhamnagjā nemdam īgkhaba, thumaa jig aumaajeejim aajem. ⁴⁵ Amach nem wai nūnuid arrjā thum pérkhūninaa chi phatkhon jūrr nemdam ig nūmjā chukhu khithéem khūnnag jipäimaajeejim anaabá, thumaa agdaujö. ⁴⁶ Mag nūmua edau ãspapakhampierr Aai i jēeujem deg ãba podpanaa Ņwandamag jēeujeejim aajem. Maimua amach di aar pawiajā ich mag Ņwandamag jēeu nūmua thachjā agdaujōo thöikhanaa thumaa ö ãba onee khö dichdimapphu aajeejim anum. ⁴⁷ Amach mag nūm gaaimua ag phöbör eem sīi bithurgam khūnnaujā am kha khōsi aajeejim aajem. Mag nūm dāi maach Pör Jesuu warag õrag ich iek ükhapi aumam khūn ag nawe ükha durrarr khūn ee dubmaawai warag khapaana paaukhamajim aajem, edau ãspapakhampierr.

3

Woun ãb bü ãkhāraa khitum monaautarr

¹ Biek ãb Pedro Juan dāi Aai i jēeujem deg wëtjierram aajem, ya kheeuragam las tres nūm ee. Mag ora paawai õrau Ņwandamag jēeujerr aawai īchab amach paat jēwaan wëtjim aajem. ² Mag Aai i jēeujem deg dub nūm puertdi aigcha ed ëepierr woun ãb aphuu khitum jup kheeujeejim aajem. Mag woun bi eewe bü ãkhāraa khitumta thaabatarr aawai pödjā ich appai dārdur aba, sīi õrauta jiir aubëewia mag puertdi “Chi Ooimug” anum aig juppi sīuijeejim aajem, õor ag ee dub nūm khūnnag phatkhondam jēeumkhīr.

³ Biek ãb i mag oo chirumta, Pedro Juan dāi ierrag dich wëtum oobaawai amag, —Aay keena

ajim anum, mu ap chitum, murg phatkhondam deebat ajim anum.

⁴ Magbaawai amach numiim khunau irig eerpanaa Pedroou irig,—Marag oobá ajim anum.

⁵ Mag Pedroou ichig “Oobá” abaawai ichig nem-damta deegpampii awia amag eerpa oo sisijim aajem. ⁶ Mag amachig eerpabaa Pedroou magjim anum irig:

—Mu chan bürjä phatkhon chukhu chiram, mamu machdëu pödju ayaam chan mua purug ïkhabam. Äba Jesucristo Nazaretpierrau pach monaaujuuta khürjunaa phiidubaad ajim anum.

⁷ Mag iekhanaa i juachaar gar purnaa ügthaag eudu athaawai chadcha nem büpá ubag aadëjim anaabá. ⁸ Mag ich jua gaai purnaa dunupi athaawai, düi ügthaag phuddu oo dunasisiwia ich mag nem ajaug därdär sisijim aajem. Mag warag am düi äba Aai i jeeujem deg dubwia sii chaaijö one-gau bü jiir nunugmamua Ëwandamag,—Uchata pua mug mu monaaubapäm Ëwandam; chadcha puchta thumaam khun khäaijä chi thierriugui a ijeb nunuu khabaadëjim aajem.

⁹ Magtarr aigmua atag ich mag onee Ëwandamag üu ajijimkham thumaam khunau oojierram aajem. ¹⁰ I mag narram oowia dauderra naajieb mamu, thumaam khunau, “Jä chadcha ar Aai i jeeujem deg dub nüm puertdi Chi Ooimug a thürjem aig oo simua õor dich nüm khunag phatkhondam jeeujerr woun khabahab” aajeejim aajem jürram khunau.

“Pórtico de Salomón” anum ee Pedroou iekhatarr

¹¹ Mag ich monaaubapääiwai chi bü ãkhäraa khitarrau Pedro Juan düi chaaug wëtpimaaugau, warag am gaai pürbaadëjim aajem. Ya mag i monaaubaadëm örau khakhapdö aadeewai daaugajär edau öbeerjem bi gar dijäjö wëu wëjom “Pórtico de Salomón” anumug thum khaphig phöbaadëjim aajem, mam gar chi bü ãkhäraa khitarrau Pedro Juan düi wënurrum kha ogduba sïerr aawai. ¹² Pedroou mag amachig khaphig wëdurum oobaawai mag khapan thunumug magjim aajem:

—Keena, ¿khan jägwia jäg maar oowia pãar dauderraan nñ? ajim anum. Pärau jäg maragta eerappaad aadëphum, ¿pärau khñirjuawai marau maach juapaauta jäg monaaubarmjoo nñ, wa Ëwandam na maach pekau chukhu nñm gaaimua jägbarm khñijä aná pärau pãach ödegpai? ajim anum amag. Mag khabamgui ajim anum ichdëupai. ¹³ Jän ar Ëwandamau ich Iewaa püitarrta ar khabam awi pãachdëu thõotarr ag jua theegauta jäg i monaaubapäimgui ajim anum. Ich jäg Jesuuta i chogkha bëetarr aawai, maach Ëwandam anaa ïchab maach jöoin Abrán Isá maimua Jacob am Ëwandamaupai thumaam khñun Pörkhapinaa nem jua theeg apijim. Ich ag Jesupai khabajieb ajim anum, ar Pilatoou püapääig abaawai pãachdëu warag thõopäipi jaautarr. ¹⁴ I büürjä pekau chukhunaa thumaam khñun düi agpierraa khitarra pärau warag thõopi jaaunaa jürr ag khñai chadcha õor thõomie chaarta pãach ipaarmua warag cárcel degmuajä weeupüipijierramgui ajim anum. ¹⁵ Mag, pärau chadcha warag maach thumaam khñun iiupiejemta thõopüipijierramgui ajim anum.

Mag i thõopüijierrab mam^h, deeu Êwandamau i phiriu aujimgui ajim an^hum, jëbdeg sîerr ãba. Marau mag jaau nãm^hun, mag pâachdëu i thõotarr khurjä maach daúacha monakha meeba arrjö nãrrum oojerr aawaiugui ajim aajem Pedroou amach khîircha. ¹⁶ Maimua mag chi woun bë ãkhâraa khitarr igwi, Pâadë wajapha khîirjubat ajim an^hum. Maig ni ãbmuajä meraajä khaba sim, warr jäga sîejî m^hug woun. Mag sîejieb mam^h, chadcha Jesuu ich monaauju khaph^hu sîerr aawaita jâg monaau sîsimgui ajim an^hum. Pârau ïs m^hug woun monakha oo nãm^hun, jääan maraujä maach khîirjug ee ãba Jesús jua theegaupaita i monaauju khaph^hu narr gaaimuaugui ajim an^hum. Mag gaaimuata jâg warre ich bi eewe monakha thaabatarrjö pârau ïs i monakha oo nãmguí ajim aajem.

¹⁷ Magnaa ich Pedrooupai, 'Mua khaph^h chir^humgui ajim an^hum, pârau pâach pörnaan düimua Jesús purnaa thõopääiwai chadcha ich Êwandamaucha püitarr khabampii awiata jâg i thõojierram. ¹⁸ Pârau i dëi jägtarran, ich Êwandamau warrgarwe ich i jaauumienag jaaupibaawai jûrr amau õrag, “Êwandam Iewaa Cristo bëewia õrau i dau aph^hu thõoju” a jaautarrjö, ich Êwandamauta ûduraa pârag i thõopi sim khabajieb ajim an^hum. ¹⁹⁻²⁰ Pâachdëu i dëi magtarr jûrr pâach khaibag thumaa ãsie ewag khîirjunaa Êwandamag chugpaapi jéeubat ajim aajem, mag khaibag chugpamkhîir. Pâach thum israelnaanau magta jéeukhiin, mag Jesús warrgarwe Êwandamau jür auwi püiju aajerr deeu pâibarm gaaimua Êwandamauta pâar kha oneg chukhu narrjä kha

onee apijugui ajim aajem. ²¹ Mag irua püijup mamu, muugwaiweran Jesú斯 ich jäg ügthar s̄ieju aai simgui ajim anum, warrgarwe Ŋwandamau ich i jaaumienag jaaujerrjö mug durr thum deeu ūmaai durr wüjug paapäain bēe nūm ora. ²² Ich ag Jesú斯 igwia Moiseejā warrgarwe maach jōoinag,

“Maach Pör Ŋwandamau maach khodnaan eempai õor āb ich i jaaumkhīir püijugui” ajim anum, “ich jäg muugjā pāach ee ich iek jaaupitar-
rjö jaaumkhīir.

Mag ichdēu püibarmua pāachig nem jaauwai i ip-ierraa abat” ajim aajem.

²³ “Mag ichdēucha jür auwia püibarmua nem jaau simta ükhaba abarm khūn chan, oob amau amach ügthar öberju amiet” a jaaujim aajem Moiseeu maach jōoinag. *(Dt. 18:15-19)*

²⁴ Mag iekhakhagmamua ich Pedrooupai, ‘Ich jäg Moiseeu ichjö Ŋwandamau āb ich i jaaujem püiju jaaujerrjö, tagam khūn agjö i i jaaujerr khūn thum Samuel khararr aigmua ewagam khūnaujā ich mag jaaujeejimgui ajim anum. ²⁵ Magnaa, Pāach khabahab ajim anum, warrgar mag Ŋwandam i jaaujerr khūn ag chaain ewagam khūn. Pāar dēnnaan dūi Ŋwandamau iek deewai ya pāarta irua khīrju wai s̄iebajieb ajim anum. Magtarr aawai ichdēu jōoi Abranag, “Mug atag paawai pu chaain ewagam khūnau chaai āb oobarmata thumaam khūn dūi nem ajapha waujugui” a iekhatarr aawai ²⁶ Ŋwandamau chadcha ich Iewaa jür auwi pāar eeta nacha püijimgui ajim anum,

pāach pekau pōm sīsidūm isegwia pāach thāar ee i athaawai pāach üu amkhīir.

4

Pedro Juan dīi chi thethemnaan na

¹ Pedroou Juan dīimua agtha õor pōm mag wējōmug ijējēbkham ee, am aig phadnaan bējierram aajem, Aai i jēeujem di thēajem khūn pōr dīi saduceonaanpa. Mag saduceonaanau jaauwai, maach meewai maach akhaar iiuba aajem aajem. ² Mag bēewi makhūnau am dīi meeukhabaichējierram aajem, Pedroou Juan dīimua jāg Jesús iiu phiidutarrjöta maachin thum iiu phiidutkhaju a jaau nūm ūrchēwia. ³ Mag warag am pūrkha auwia cárcel deg phē arrjierram aajem. Mamū ya kheearaa pam eeta mag pūrkha deethurtarr aawai ich mam āspagkhajierram aajem. ⁴ Mamū mag amach pūrkha arrju nawe jaau durrarrdam õor pōm mag thēunarr khūnau ūrtarr aawai īchab chi ükha narr khūn khapanag emkhooin appai cinco miljō naajim aajem, uain dīi chaainjā beerba.

⁵ Maimua ag noram āspaaau chadcha Jerusalén phöbör ee āba podpajierram aajem: Judionaan pōrkha nūm khūn, Ēwandamag jēeujem degam khūn jōoin, maimua Ēwandam i jawaag chi mach-naanpa, thum āba. ⁶ Mag tag naajim aajem: phadnaan thumaam khūn pōr Anás anūm, Caifás, Juan, Alejandro, maimua īchab mag phadnaan pōrkha nūm khūn khodnaanjā agjö. ⁷ Maimua Pedro Juan dīi cárcel deg narr phē awaan mamkhīir

awi ðor pāijierram aajem. Mag pāiwi phē au pierrwai amach jārrcha dñññutkhapinaa,—¿Khaíu jäg pāar juu theeg apijī a jēeujierram aajem amag, jäg woun bū ākhāraa sīerr monaaupäig?

⁸ Magbaawai Pedroou Ÿwandam Akhaar ich gaai phēs wai sierr aawai amag magjim anām:

—Keena, pāar ar mug phöbör ee chi pörkha nām khān maimua īchab mug Israel durr Ÿwandamag jēeujem degam jōoin, mu iek ūrbat, mua pārag magkhimgui ajim anām. ⁹ Ar woun āb mug bū ākhāraa khitarr monaautarrta pārav marag jēeu naabma, jägata marau i monaaupüijī a khap aag. ¹⁰ Mug Israel durr ee thumaam khānnau khakhapdö amkhīir, mua pārag jaaupüikhimgui ajim anām. Jāan mugta ajimgui ajim anām. Chadcha Jesús Nazaretpierr juu theegauta mug woun cha pārav monakha oo nāmān monaau sīsim. Ich ag Jesús khabajieb ajim anām, ar pārav pakuls gaai meerphē thōtotarr. Mamu Ÿwandamau deeu i phiriu aujimgui ajim anām. ¹¹ Magtarr Jesús igwi khabahab, ar Ÿwandam iek phā sim gaai “Di ēu narr khānnau isegtarr dibigta jūrr chi di ād jārramkha sīsim” a jaau sim. ¹² Magtarr aawai deeum woun mug jēb gaai maach peerdūju ayaam chan tag chukhumgui ajim anām. Mag Ÿwandamau maach peerdū aumkhīir deeum khānnagjā jauba arr aawai āba ich Jesuupai khabam chan pōd ðor amach pekau eemua peerdūbamgui ajim aajem Pedroou.

¹³ Amachdēu mag Pedro Juan dūi būrjā nem ökag chukhu mag iekha nām ūrwia jägderra naajim aajem, mag estudio pōmjā khaba sīsidūmta

mag iekha nám ūrwia. Mamá amach wir aigpai, “Jákhuan jág námán, jāan Jesús dái wénrraajerr aawaita jág iekha námgui” aajeejim anám.

¹⁴ Mag nám dái amachdëu oowai chi woun monaau s̄isierrjā Ichab am bigaau oo dənarr aawai pöd jāan s̄eukhaawaita mag nám ajujā khaba aajeejim anaabá.

¹⁵ Mag oobaawai amach Asamblea eemua chi Pedro Juan dái jöpcha dawag jürkhüipäiwia amach appai iyüü námua,

¹⁶ —Keena, ¿mukhuan wounaan dái maadëu jāga ajuuta jág náma? aajeejim anám.

Mug õor monaau nám ooba aajem chadcha. Amau jāgtarr Jerusalén phöbör ee thumaam khüunau khakhapdö thünám, pöd maadëu “Jāan s̄eukhaawaita jág thünám” aju khaba námgui ajim anám.

¹⁷ Mamá cha amachdëu jág Jesús igwia jaau nám tag jaaupimaaugau, maadëu am ajap dakhäunaa tag magum iek jaaupiba jaaujogui ajierram aajem, mag jaau wénrramua warag õor ee mag iek aaidüpimaaugau.

¹⁸ Maimua mag khíirju auwia, deeu amach aig thürkha aunaa, chadcha amag tag büürjā Jesús igwia nem jaaupiba jaaujierram aajem.

¹⁹ Mamá amachig magbaawai Pedroou Juan dümua jürr amag, —Pärau khíirjuawai, ¿jāga ajapcha sī ajierram anám, Ëwandam dau na?

¿Ëwandamau nem jaau sim ipierra aju khäyau pärau nem jaau nümta marau ürcha ipierra aju aai nawi?

ajierram anám.

²⁰ Marau maach daúa oonaa maach jügäucha ürtarr chan pöd sii ich jág jaauba s̄iuju aai khaba námgui ajierram aajem Pedroou Juan dümua.

²¹ Magbaawai chi thethem khüunau sii am ajap

dakhāunaa chig aba p̄apüijierram aajem, ñor pōm th̄n̄muajā warag am kōit iekhamjō Ēwandamta thō iekha n̄rrjēe th̄narr aawai. Mag bū ākhāraa khitarr monaautarr paar, thumaam kh̄nau Ēwandamag, “Ēwandam, pujom chan m̄g jēb gaai chukhumgui” anaajim aajem irig. ²² Mag chi bū ākhāraa khitarr Ēwandam jua theegau monaauwai cuarenta años atcha s̄ejim aajem.

Chi ükha durrarr kh̄nau Ēwandamag juapá jēeutarr

²³ Mag amach chig aba öbeerbapääiwai amach khapeen n̄m aar w̄etwia jaauwimajierram aajem, thum phadnaan chi pōrkaa n̄m kh̄nau judionaan Asamblea ee agjō chi pōrkaa n̄m kh̄n dūimua amach dakhāu iekhatarr. ²⁴ Chi di garm kh̄nau mag ūrphöbaadeewai ihāba Ēwandamag jēeu n̄mua magjierram aajem:

—Ēwandam, p̄uta maar Pörögui ajierram an̄m. Puchdēuta m̄g jēb wauwi, m̄g ph̄asjā waunaa ag ee nem s̄isid̄mjā ompaajim, edjāpa. ²⁵ Warrgar maach dau nawe puch Akharau puch chog David khararrag iekhapibaawai, irua p̄ d̄i kh̄ircha iekha simjō p̄urug,

“¿Khan jāgwi jāg durrpierr ñor meeukhaphöö th̄n̄, maimua par jāg maadēu nem igmaphamta wauju kh̄irju s̄isid̄?” ajim an̄m.

²⁶ “M̄g durr gaai chi pōrkaa n̄m kh̄n thum ãba iek deewi jūrr p̄ d̄i w̄erb̄agjöta kh̄ir khaugphöbaadéph̄amgui” ajim an̄m, “s̄i warag maar Pör chi Mesías puchdēucha jür autarr ichaau am khōchgau.” (*Sal. 2:1-2*)

27 ’Ēwandam, magtarr aawai chadcha David khararrau jaautarrjö ich mæg phöbör eeta ãba bi-irdajim: Erodes, Poncio Pilato, ich mæg Israelpien dëi deeum durram khæunpa; mag ãba biirdænaa maach Pör Jesùs bürjä pekau chukhu khitum pachdëu jør autarr khaibag wawaag. **28** Magta chadcha warrgarwe pachdëu jaauwai mag i dau aphuu aju a jaautarrjö, thum ag ee öbérjimgui ajierram anum Ēwandamag jeeumamua. **29** Mag irig jeeumamua, Pua khaphu chirumgui ajierram anum, maar mæg pach i jaauumkhii pachdëucha chogtarr khæun dakhäu wai nüm. Maar pu chognaanau. Pua warag maar khuphii apibá, Ögkhaba pach iek jaau wënurraag a jeeumajierram aajem. **30** Mor masim khæunjä monaaunaa pach Chaai pekau chukhu khitum Jesùs ag jua theegau nem maadëu ooba aajempa marag waupibá, magum gaaimua õrag pach jua theeg oomkhii a jeeumajierram aajem.

31 Maimua ya amau mag Ēwandamag jeeu öbaadëm ee, ich Ēwandamaupai am narr di sii sösöi athajim anum. Mag di sösöi atham dëi Ēwandam Akhaar am gaai phës aicheewai magtarr aigmua atagta warag bürjä ögkhaba, ich mag Ēwandam iek jaau nüsijim aajem.

Nem thunum chan äbpaim dën khabajim

32 Mag khapan Ēwandam iek ükha thunarr khæunan khiijug äbanaa īchab ö äbata naajeejim aajem. Äbmuajä ich nem wai sim, “Much atheepaiujä” aba, ante magju khäyau, “Nem thum thunuman maach thumaam khæun dënëugui”

aajeejim anaabá. ³³ Mag nám ee, am iek warag amach chi Jesuucha ich iek jaaumkhíir doce jür autarr khúunaujá maach Pör Jesús iiu phiidutarr iekta warag iek khékgħa jaaupħöbaadējim aajem. Maimua ich mag jaau wénurram jaarjá Ěwandamau thumaam khúunag am dūi ajapha apiejeejim anaabá. ³⁴ Am iek mag thum jēb wai narr khúunaujá amach jēb pérpüināa, di numí wa numí atcha kháijā paraa arr khúunaujá warag amach di pérpüināa, chi phatkhon Jesuu jür autarr khúun aig jigamkhíir aibeejerr aawai, am ee atcha dau aphúu ichdēu nem ig simjá chukhum woun chan chukhu ajim aajem. ³⁵ Mag aipierrwai chadcha amau agdaujöö chi chukhu durrum khúunag jipäaijeejim aajem.

³⁶ Cha jaau námjö, woun āb sīejim aajem, Levinaan eem José a thür sīerr, Chipre pharam gaai thaabatarr. Mag woun ibħar wauwia Bernabé a thür wai naajim aajem ich Jesuucha doce jür autarr khúunau. Bernabé aawai maach meúan “Ökhíirjug meeupiejem” a simu. ³⁷ Mag wounaujá ich jēb wai sīerr pérpüiwia, chi phatkhon aibéewi, Ěwandam i jaaumkhíir doce jür autarr khúunag deechéjim aajem, agjö jipäimkhíir.

5

Ananiaau Safira däimua sëukhatarr

¹ Mamu īchab woun āb sīejim aajem, Ananías a thür sīerr. Mag wounaujá ich uwi Safira anum däimua amach jēb wai narr pérpüiwia, ² amach khaugbaju awi, chi phatkhon eem āaur amach athee auwia, agjö āaurpai chi emkhooiraudeen

majim aajem, ich Jesuu jär autarr khūan aar. Mamu mag ich jayau phatkhon thum deen maba arrjā chi uuirau khaphu sīejim anaabá. ³ Mag amach aar deebaimaawai Pedroou chi Ananiaag magjim anum:

—Ananías, ¿Jāgwi jēb pērtarr param phatkhon pua thum deechëba, ag eem pāach athee autarrta, “Thum deechëjim” a chirú? ajim anum. Puch jāg sēukha simua Êwandam Akhaarpata pua khūgur auju ēkha sīebahab ajim anum. ⁴ ¿Pua oowai chi jēb puch dēn khabají? Mag chi jēb puch dēn arr aawai, ¿chi phatkhonjā puch dēn khabajieb? Mag simta, ¿khan jāgwi jāg sēukhaju khīrjubaadëjíma? ajim anum. Jāg sim aiguin Êwandampata pua khūgur auju ēkha sīebahab ajim aajem Ananiaag.

⁵ Pedroou mag iekhabaawai warre chi meemta Ananías jēkhut di bājä aimajim aajem. Mag sēukhatarr gaaimua Ananías meetarr ūrwia thum chi ūrmam khūan thāar paraa naisijim aajem. ⁶ Mag oobaawai êwannaan aig narr khūnau put ee purëunaa warre aukhéraan arrjierram aajem.

⁷ Maimua magtarr khur ora thārjupjö nūm ee, chi uuirau ich jaai magbarmjā khaugba, Pedro sim di aar majim aajem. ⁸ Mag mawia barbaimaawai Pedroou chi jayau ichig phatkhon deeimatarr oopinaa chi Safiraag, —Safira, ¿chadchata pāar jēb ich mágum gaaipaita pērjierrá? a jēeujim anum.

Magbaawai Safiraau, —Chadcha jāgpaim gaaita pērbajieb ajim anum.

⁹ Magbaa Pedroou deeu irig, —Safira, ¿khan-theeta pua jāg puch jaai iek ükhawia dāi i ipierr pāach numiim khūnau maach Pör Êwandam

Akhaar khūgurju ēkha phöbaadējīma? ajim anum. Magnaa ichdëupai, Pudë ūrbá ajim anum. Pü jaai aukhéraan wëttarr khun deeu barchëwi puertdi aig bü eseserkham. Cha mu iekha chirum iekhau nau pujā ich jākhunaupai pü aukhéraan arrjugui ajim anum.

¹⁰ Maimua irua magbarm bärre chadcha Safirata di bäßä a i bükħurr jéer s̄leimajim anum, warre chi meemta. Magbarm ee chi ēwannaan ujā aar narr khun dubchëwia chadcha ya maach chi meemta werba thunum oobaicheewai, īchab arrwia ich jaai aukhërtarr bigaau düi āba aukhërierram aajem. ¹¹ Magtarr ūrwia thum ēwandam iek ükha narr khun jāphierrwia bigaauum khunpa thāar paraa nūisijim aajem.

Nem maadēu ooba aajem pōm waaujerr

¹² Ich Jesuucha ich i jaaumkħiir jür autarr khun gaimua ēwandamau ag na õrau nem ooba aajem pōm waumaajeejim aajem, õor dakhīr. Maagwai chará waragta chi ükha narr khunnan Aai i jéeujem di bigaau dijājō wēu wējom “Pórtico de Salomón” a thür sim ee biirdudh aajeejim aajem. ¹³ Mamü chi ükha nūm khun amach ap mag poposkhamjā, jūrr chi ükhaba narr khunnaun warag am kha jōiju ögkha naajeejim anaabá, eeu dëgölp amachdëujā Ananiaau Safira däimua arrjö abaawai ich agjö khëchju khīrjuwia. Mag am kha jōiju ökhö naajieb mamü, khajapha am ig iyūh aajeejim aajem. ¹⁴ Mag āaur khunau ögkha nūm āba, warm khunau jūrr pogkha maach Pör iek ükhakhag wëtumua warag khapaana aphöbaadējim aajem, uuinpa. ¹⁵ Amach daúa mag oo nūm düi

ich Jesuucha ich i jaaumkhīir jür autarr khʉʉnau õor dakhīir ag na maadēu nem ooba aajempa mag dau daau wau nʉm oowai, waragta aaunaan khapan pa bʉʉrkham gaai dawag phē aumaajee-jim aajem, Pedro dichmamua i akharaupai khāijā chi aaunaan ür khīsu dichdimaawai magbarmua-pai monaaumamkhīir. ¹⁶ Mamagkham ūrwia īchab Jerusalén dakha phöbördam nʉnʉidʉm eem khʉʉnaupa warag Jerusalén phöbör ee am nʉm aig amach aaunaan aubëemaajeejim aajem. Mag amach aig aaunaan bën khaigbamua sīi thōthōrrsö sīsidʉmpa aubëemarr khʉʉnan thum monaaupäi maajeejim aajem chi Ŋwandam i jaaumkhīir ich Jesuucha jür autarr khʉʉnau.

*Örau Pedro ēudee ēkhanaa īchab Juan ēudeejā
ēkhaajerr*

¹⁷ Ŋwandam i jaaumkhīir jür autarr khʉʉnau mag amach dakhīir õor monaaupüpäikham oowia, phadnaan thumaam khʉʉn pöröu saduceonaan düimua amachdēu pōd agjö aba aawai, iekkhōr wauwia, ¹⁸ ich Jesuucha jür autarr khʉʉn pʉrkhanaa, cárcel deg phāarkha sīlujierram aajem. ¹⁹ Mamʉ ya edaar pabaadeewai Ŋwandam chog ügtharmua bēewia, chi cárcel degam puertdi weeukhanaa, Pedro Juan dūi dawag öbérpinaa amag, ²⁰ —Jāigmua Aai i jēeujem deg wētwi thumaam khʉʉnag Ŋwandamau maach ügtharcha öbeerpiejem iekta jaaubaimat ajim anʉm.

²¹ Amachig Ŋwandam chogau mag jaautarr aawai chadcha ag noram oo āspapinaa, Aai i jēeujem deg wētwia, Ŋwandam iek jaauphöbaadējim

aajem. Am mag Aai i jëeujem deg nám ee, júrr thoomgar phadnaan pöröu ich aig narr khún düi ába biirdunaá cárcel di aar guardianaan püijierram aajem, amachdéu Pedro Juan dái phäarkhapitarr amach aig phë aubëemkhíir. Mag am biirdu thunám ee naajim aajem Israel durram khún am Asamblea eem chi pörnaan, amach thum. ²² Mam mag wëtwi chi guardianaanau ooimaawai, Pedro Juan dái cárcel deg chukkhu thunaajim anaabá. Magbaawai deeu amach püitarr khún aig bëewia, ²³ —Chadcha cárcel di wajapha phäar dñum marau ooimajim, maimua chi soldaaunjã daaugajär puertdi aig oo dñunaid thunaajim. Mam weeunaa oowai, ag ee ðor ábjã marau oobajimgui a jaauchéjerram aajem.

²⁴ Mag jaaubaichém chi phadnaan pöröu ūrwia, Aai i jëeujem degam guardianaan pöröujã phadnaan pörkha nám khún dëimua ūrphöbaadeewai, amach wir aigpai, —Keena, mag ooimaba abarm anum chad khai, ¿jāga aagauma? ajierram anum.

²⁵ Mam amach wir aigpai mamagkham ee, woun áb bëewia, —Keena, pârâu wounaan cárcel deg phäarpitarr khúnjã bëewi chaggajär Aai i jëeujem deg ðrag jaau nwmwai aichéjim anum.

²⁶ Magbaawai mag Aai i jëeujem degam guardianaan pöröu agjö guardianaan ich khääi juu eegpaim khún düi mawia, ðor póm am iek ūr narr khúnag amach mokou barm ugua, bëurjã am chig aba phë aubëejim aajem. ²⁷ Mag phë aubëewi chi thethem khún ába biirdu thunám aig wai dubbaicheewai chi phadnaan pöröu amag jëeumamua, ²⁸ —¿Pârag khabají ajim anum, marau

jāg Jesús igwia tag būrjā nem jaaupiba jaautarr? Magtarrta ya Jerusalén phöbör ee pāachdēu ükha nūm iekta thum aaidū wai nūmgui ajim anūm, jāg marau jaautarrjā ūrba jaau wēnūrrūm gaaimua. Pāachdēu mag jaau wēnūrranaata jāgan jāg woun thōotarrjā pārau maar gaaita thüpüim ig naabma ajim anūm, Jesús igwia.

²⁹ Magbaawai Pedroou agjö ich khapeen Ēwandam i jaaumkhīir jūr autarr khūn kōitpa iekhamamua magjim aajem:

—Sī òor ipierra aju khāyau, Ēwandamau nem jaau simta marau agpierr wauju aai nūmgui ajim anūm. ³⁰ Warrgarwe maach jōoinau ükhaajerr ag Ēwandamauta Jesús phiriu aujim. Ich ag Jesús khabajieb ajim anūm, ar pāachdēu pakuls gaai meerphē thōopütarr. ³¹ Pārau i mag thōopüijieb mamū, Ēwandamau jūrr ichtha thumaam khūn khāyaujā ūrhucha apiwia, īchab chi Pörkhanaa òor peerduajem khapijimgui ajim anūm, magbaawai i gaaimua Israel durram khūnau amach khaibag äsie ewag khīrjuwia Ēwandamag chugpaapi jēebaawai irig warre mag khaibag chugpaapüimkhīir. ³² Mag pārau i meerphē thōotarr maach daúa ootarr aawaita marau chadcha thum khaphū jaau nūmgui ajim anūm. Mag nūm dūi Ēwandamau ich Akhaarta ar ich ipierraam khūnag deejeewai, marau jaau nūmūn, ich ag Ēwandam Akharau maachig jajaaukhamta jaau nūmgui ajim anūm.

³³ Mamū chi phadnaan pöröu aig narr khūn dūimua mag ūrbaawai meeukha phöbaadëwi warag am khéchpüimjā khōsi aphöbaadëjim aajem. ³⁴ Mag

chi thierrnaan apha biirdh thanm ee woun āb Gamaliel a thhär sim shejim aajem, ūwandamau Moiseeg ich iek phāpitarr iek ajapcha uurkhaajem khhun eem. Mag woun īchab ūwandam iek jawaag chi mach ajim aajem. Maagwai phōbōrpien thumaam khhunaujā īchab i ökhō aajeejim aajem. Mag wounau chi Jesuu ich i jaaumkhhir jhar autarr khhun khūchpai dawag phhe arrpi jaaujim anm, magmich amach ap iyü aag. ³⁵ Maimua mag daau paaukhabaadee ich khapeen ichjö chi thethem khhunag, —Keena ajim anm, pārau jākhhun wounaan d*ä*i nem khaigba aju īkha nm khai, ajapha khhirjunaata nem waubat ajim anm. ³⁶ Pārau khaphh nm, ar na woun Teudas anarr agjö jāg nürrarr. Ich iiupain, woun thethem a jaau nürrajimgui ajim anm, ich igwia. Magbaawai ðor pōm cuatrocientojö i d*ä*i khapeerkhajierram. Mamh wērbh nm ee warm khhunau juau thōobapāaiwai mag i d*ä*i wēnürrarr khhun thum s*h*ii aaidhwia tagjā abajierramgui ajim anm. ³⁷ Magtarr khur ðor khapanag khap aag ðor thhär phākha nm jaarjā, Judas chi Galileapierr agjö aadhwi phōbōrpien pōm ichig paa aujimgui ajim anm. Mamh mag nürrawia agjö thōobpāaiwai thum i d*ä*i wēnürraajerr khhun s*h*ii aaidhjierramgui ajim anm chi Gamalielau. ³⁸ Magnaa amag, Mhchdheu mag ootarr aawai, idheu jāg Jesús iek jaau wēnürrhm khhun khajapha shubat a chirhumgui ajim anm. Cha amau nem waunaa jaau wēnürrhmjā s*h*ii amach khhirjug eemuapai khai, magan ich jāgpai wēnürrawia deeu ūrnnaa aadhjugui ajim anm. ³⁹ Mamh ich

Êwandamauta amag chadcha ich iek mag jaaupi sim khai, pārāu am khëchpüiwiajā, oob magum iek tag būrjā ūrba ich mag sīsiju amiet ajim anum. Ajapha khūrjunaata nem waubat, eeu pāach Êwandam düi iekkhōr jür nūm khāijā pārāu khaugba naadukham ajim anaabá jūrr amag chi Gamalielau.

⁴⁰ Magbaawai chadcha Gamalielau jaau sīerrjö ajierram aajem. Maimua chadcha Pedro Juan düi daaugajär narr deeu ierrag thürkha auwia, wūkhanaa, tag amag būrjā Jesús igwia nem jaaupiba jaaujierram aajem. Mag wūkhanaan chadau am wētamkhīir p̄apūjierram aajem.

⁴¹ Mag Jesús iek jaau wēnūrrūm gaaimuata mag amach wū thūnūubarmjā, ökhīrjugjā chukhu, warag aigmua onee ērēubaadējim aajem, mag Jesús gaaimua amach aphū amkhīrta Êwandamau amach jür athamjā khaphū narr aawai. ⁴² Maimua mag ērēuwia ed ëepierr õrag jaau wēnūrrūmuua, “Jesuuta chadcha ich Êwandamaucha jür auwia maach peerdu aumkhīir pāitarraugui” aajeejim aajem. Ich mag iek Aai i jēejem degjā jaaunaa sū dipierrjā ich mag jaau wēnūrraa jeejim aajem.

6

Amach juag oomkhīr emkhooin apha siete jür autarr

¹ Mag jaar īchab chi ükha durrum khūunjā warag khapan paaukhamatarr aawai griegonaanau ebreonaan ëugar iekkhōr wauphōbaadējim aajem, ed ëepierr khoopaa uuinag nem jig nūm aig griegonaanau oowai am meeun uuinag ebreonaa uuinag dee nūmjō deeba narr gaaimua.

² Magbaawai mag doce ich Jesuucha jür autarr khʉnau Ŋwandam iek ükha durrum khʉn thum thürkhanaa amag magjierram aajem:

—Keena ajierram anʉm, õrag thach jigam khōchgaupai chan pöd marau mʉg maachdëu Ŋwandam iek jaau wēnʉrrʉm tag jaauba sii werba sñuju khaba nʉmgui ajierram anʉm. ³ Maimua amachdëupai, Khodamnaan, ar mʉig pāach ee õor agpierraanaa chikhamnau am eügar bñurjā khaigba jaau nʉm ūrba aajem khʉn emkhooin apha siete jür athat ajierram anʉm, ar pāachdëu oowai amach gaai Ŋwandam Akhaar phës paraanaa īchab khñirjugdamjā khaphʉm khʉn. Magbaawai makħʉnag jūrr marau mʉg phidag jaau pñajugui ajierram aajem, ⁴ mag amag jaau pñabajewai marau jūrr ich jāg Ŋwandamag jēeu durrumua āba i iek jaau nʉm gaaipai nñisieg.

⁵ Amau mag iekhabarm īchab warm khʉn khapan aig thʉnarr khʉnaujā thumaam khʉnau jügaagaa ūrjierram aajem. Magbaawai woun āb Esteban a thür sñerr jür aujierram aajem. Mag wounau Ŋwandam Akhaar ich gaai phësnaa nem waauwaijā āba Ŋwandam gaaipai khñirjunaata waaujeejim aajem. Mag tag i dñi āba jür autarr khʉn thür mukhʉn ajim aajem: Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas maimua Nicolás. Chamʉg Nicolás anʉm deeum durram phöbör Antioquía anʉm ee thaabatarrta Jesús iek ükhaju nawe judionaan igar theerbawi sñejim aajem. ⁶ Makħʉn siete jür auwia, Jesuu ich i jaaumkhñir jür autarr khʉn aar phë arrwi, “Cha nʉm pñrau õor jür aupitarr” ajierram aajem amag.

Magbaawai chi Jesuu jär autarr khħanau am ür jua ausħunaa, am dūi āba Ěwandamag jēeuwia, warre amach phidkhaju phidag jaaujierram aajem.

7 Magtarr aigmua warag Ěwandam iek aaidħumam dūi īchab chi ükha durrum khħanjā Jerusalén phöbör ee waragta khapaana paaukhamajim aajem. Mag amau jaau durrum ūrwia judionaan eem phadnaanjā khapan īchab Ěwandam iek gar theerbagħha majierram aajem.

Esteban pur autarr

8 Mag woun Esteban anħumua nem waauwai ich Ěwandamauta nem thum üuu öbeerpi aajeejim aajem. Mag simua Ěwandam jua theeg ich gaai wai sħerr aawai ich Ěwandamaujā irig õor ee ag na bħürjā nem ooba aajempa waupimaajeejim aajem īchab. **9** Irua mag nem wau narrum oowia, judionaan Ěwandam iek jaaujem di “Chi peerdum khħun dën” a thħarrjerr eem khħun béewi, chi Esteban dūi bēbē khabaichéjierram aajem. Magphöbaadēm ee warag am aig bée thħnxisijim aajem: Cirenepien, Alejandríapien, maimua īchab Ciliciapien dūi Asia durram khħanpa. Mag béezia dūi warm khħun igar am ipierr iekha phöbaadējim aajem. **10** Mamu Esteban iekhamam ich Ěwandam Akharauta iekħapi sħerr aawai mag khapan thħnaajieb mamu, pōd i dūi barba aajeejim aajem, khħirjug khaphu iekhaag. **11** Mag amachdēu i dūi pōdba abaawai õrag phagierram aajem, makħħanu sëukha i ċeġid jaumamua chadamjö, “Jäg wounaun chadcha maach jöoi Moisés igwia iek khaigba iekħanaa Ěwandam igwiajā agjö

khaigba iekha sim marau ūrjimgui” a jaaumkhīir. ¹² Magtarr aawai chadcha makhuunaujā am ipierr mag sëukha nem īgkhabarm gaaimua waa ðor phogueupäi. Magbaawai judionaan Asamblea eem jöoinau Moisés iek phā p̄atarr jawaag chi machnaan dūimua Esteban p̄urphöbaadëwi amach pörnaan aar athaadëjierram aajem. ¹³ Magnaa īchab mam pawiajā waa sëukha i khīir amach daúa mag n̄arrum ootarrjō jaaumkhīir ðor j̄ar auwi wawikha s̄lujierram aajem. Mag ya am dēn wawikha wai narr aawai waa makhuunau chadcha chi thethem khūn aar wëtwi amachig jaautarrjō, —Chamug wounau mug Aai i jëeujem di igwia khaigbata iekhanaa Moiseeu Ēwandam iek phā p̄atarr igwiajā p̄aba ich mag iekha n̄rraajemgui aimajierram aajem. ¹⁴ I iek mag Jesùs Nazaretpierrauta mug Aai i jëeujem di magreupäiwia maach jöoin i warrgarwe Moiseeu phā p̄atarrjā mag warre deeumug paapüiju aajem ajierram anum.

¹⁵ Am iek mag am ijējēbkham ee chi thethem-naanau thum aig narr khūn dūimua Esteban khīir oowai sīi Ēwandam chog ügtharmua bëetarr khīir ajaugjöta ajappa khitajim anaabá.

7

Estebanau ich khaigpér iekha khitum ee thōopüitarr

¹ Mag chi sëukha narr khūnau mag jaaubaawai chi phadnaan pöröu chi Estebanag, —¿P̄u igwia cha amau jaau n̄um iek thum chadcharam iekhá? a jëeujim aajem.

² Magbaawai Estebanau thum aig narr khuunag ūrmkhiir iekhamamua, —Khodamnaan, pāar chadcha mua mach dēnnaanjö khōsi chitum, ma iek ūrbat ajim anum. Maimua iekhabaadéwi, Maach jöoin Abrán khararr Mesopotamia sīewi deeum durr Arán anumg joobaan maju nawe maach Êwandam cha ügthaa phuu numua dau daau irig ich oopijim aajem. ³ Mag ich oopiwigia irig, “Pach durr iseg pawi pach khodnaanagijā ooba petá” ajim aajem, “deeum durr machdēu pachig jaaubarm aar. Mam mua pu joobamkhiir deeum durr jer deejugui” ajim aajem, Êwandamau Abranag. ⁴ Magbaawai chadcha jöoi Abrán Caldea durrmua mawia jūrr deeum durr Arán anum ee sīeimajim aajem. Maig simta i aai meeabaadeewai mau cha maach num durr Êwandamau irig beepijimgui ajim anum. ⁵ Magtarr aigmua anaabá, ïs ewag pawiajā agtha ich mug durr gaai wenurrum. Êwandamau ich jöoi Abranagcha chan, “Buchkhunpaijā mug jēb mugpierr pu dēneu” abajim; “mamu ichiita deeb khaba deejugui” ajim aajem. Mag irig deebarm durr i meeabaawai jūrr i chaainauta jūaju ajim anum. Mamu maagwai jöoi agtha chaai ãbjā chukhu ajim anaabá, mag jēb jūag. ⁶ Magtarr khur deeu Êwandamau ich garmua Abranag iek dee simua, “Abrán” ajim anum. “Pu chaain ewagam khuunau chaain oomam khuun mug atag paawai chikhamnau amach durr phē arrwi sīi cuatrocientos años chikhamnaan chogkha wenurrajugui” ajim anum Estebanau, Êwandamau Abranag iekhatarr igwia. “Mag nuisimun, warm khuunau am düi amachdēu

ampierr dau aphuu am wai wenrrajugui" ajim anum, Ÿwandamaau. ⁷ "Mamu amau mag pu chaain sii amach chogkha wai num jurr, muchdeucha mua am dui ag iek eudu aujugui" ajim aajem ich Ÿwandamaucha, "muchdeu khap am dui aag. Magbarm aigmua warm khun jua eemua am peerdu athaawain chadau deeu mammua beewi mag durr gaai amau marug jeeu wenrrajugui" a jaaumajim aajem Estebanau, Ÿwandamaau Abranag iekhatarr jaauwi.

⁸ Magta warrgarwe Ÿwandamaau Abrán dui iek deetarr jaaumajim aajem Estebanau. Mag jaau-mamua ichdeupai magjim aajem:

'Mag ich iek deetarr thumaam khunnag khap amkhirta ūchab emkhoi chaain atham aigmua seman ab aadeewaija mehedam phurbichpi jaaujiebma. Mag phurbich numta Ÿwandam dui iek deetarr ag dauchach ajimgui ajim aajem. Mag iekhatarr aawai Abranau ich iewaa Isá autarr aigmua ocho dias aadeewai chadcha ich Ÿwandamaau jaautarrjo i mehedam phurbichpüijim anaabá. Maagwai jooipawi Isaauja ich chaai Jacob paarpaawai, ich agjo awi Jacouuja ich chaain doce ootarr khunn den thum ich mag phurbichpüimajim aajem. Mag Jacou chaain doce ootarr khunn gaaimuata Ÿwandamaau mag maach israelnaan thunam thum ompaa aujim, a jaaumajim aajem Estebanau, Ÿwandamaau Abrán dui iek deetarr igwia.

⁹ Mag jajawagmamua, 'Mag Jacob chaainaupaita amach eeumdam José a thür sier amach ayau amach khaai ürcha jasene wai sim

oobaa iekkhōr wauwi Egipto durram wounag pērpüijierramgui ajim aajem, amach aai meer. **10** Mag i pērpüijierrab mamu, Īwandamau ü i eeg oojim anaabá, mag phithurg au simjā thum ãwatamkhīir. Mag nüm düi īchab ich Īwandamau warag irig khīirjug deewi, rey Faraonaujā irua nem wau sim ich dawagaa oobaadee, warag Egipto durram gobernador khapiwia irigta ich nem thum jaaujim aajem ich denjö amkhīir, a jaaumajim aajem Estebanau.

11 Mag jaaumamua īchab, 'Mag ich Joseeta gobernador khabaadēm ee, Egipto durr jādau theega thünaawai Canaan durrjā ich agjö thünaajimgui ajim anüm. Mag jaar wajappha õor dau aug ajim aajem, jādaúa. Magbaadee maach jöoin Canaan-pienau pöd khöjudam aujujā khaugba aadëjim anaabá, chukhu aadee. **12** Mag nüm ee jöoi Jacoou ūurwai, Egipto durr trigo pér nüm a ūrbaa, aar ich chaain püijim aajem, khöjudam pér aumkhīir. Ma, warrpem am khöju authurtarr ajim aajem. **13** Pārau khaphu nümgui ajim anüm, mag khur deeu ērëubaadeeuta Joseeu ich khaugpijim aajem, ich naam khünag. Magbarm aigmata īchab chi faraonaujā khaphu aadëjim aajem José ebreonaankha sim. **14** Mag, Joseeu ich naam khünag ich khaugpiwi ich aaijā thum ich chaainpa wai bëepijim aajem, ich aig. Mag ich aar jaaubaimaawai jöoi ich chaain thum bëeju aadëwi warag amach thum chi khapanag setenta y cinco bëejierram a jaaumajim aajem Estebanau. **15** Mag, jöoi Jacob Egipto durr ich chaai sim aar joobaan kheerbaadëwi khitu awia, ich aarpai appawia,

ewag pawi chi chaainjā ãäbdö ömamua doce narr khñeb amach thumwe öjierram aajem. ¹⁶ Mag, jöoin mee nümpierr deeum durr Siquem anümta aukhëraan arrjeejim aajem. Mag am aukhërmarr jëbdi, am tathöoi khararr Abranau Siquem durr aawai woun ãb Amor aajerr chaain juu gaai pér autarraugui a jaaumajim aajem Estebanau, warrgarm khüün jöoin jaaumamua.

¹⁷ Mag jaaumamua ich Estebanaupai magjim aajem: 'Mag Êwandam jöoi Abrán düi iyüü naawai ichigcha durr jüapiba i chaainagta deeju a jaautarrijö, chadcha ag khur nassi pawiata ya amag ich Êwandamau mag durr jüapiju gayaa aadëm ee, ich jöoi Jacob khararr chaain ewagam khüünta khapaana thünuisijim aajem, Egipto durr. ¹⁸ Mag ya am khapan aphöbaadëm ee, Egipto durr deeum woun bëürjä José khaugba aajerrta jürr reikha sísijim aajem. ¹⁹ Mag reíu maach jöoin èugar khaigba khüirjuwia am düi ichdëu ampierr aajeejim anüm. Mag sim gaaimua maach jöoin üuinau emkhöi chaarendam oomam thum ajués chi ãdnau juu eem khecheu arrwi pabü ee deen mapi jaaujeejim anaabá.

²⁰ 'Mag emkhöi chaarendam juau khëch nüm jaarta Moisejä thaabajim aajem. Mag chaai thaaba sísim Êwandamau oowai i dawagaa khitajim anaabá. Mag chaai ed thärjuppaï chi dënnaanau amach düi wai naawi ²¹ ya amachdëu pöd meer wai naaju khaugba aadee, dikhu chaaur warphaa sirphag ee deethurjierram aajem. Mag deebathurm ee, rey kha jerag domeraan nürrümuoa oobaimaawai, dau aug khaugwia, degag arrwi,

ich chaaijö bāaupüijim aajem. ²² Mag, Moisés Egiptopien jua ee bāau siewai amachjö nem thum khaphu mag gaaimua nem iek theegnaa thürphöö sīrrajimgui a jaaumajim aajem īchab Estebanau.

²³ 'Maimua ya ich cuarenta años aadeewai, "Mach jöoin durr israelnaan ookhemgui" awi, chadcha am oon bēejim anaabá, chi Moisés. ²⁴ Mag bēewi oo uraa aawai, Egiptopierrtta israeldam dūi ãaududut khajim anum. Moiseeu oowai mag jāau nūmuia Egiptopierrt garmua israeldam gaai mas waumam oobaa, ich meeun peerdu awaag awi chi Egiptopierrtta thōopüijim aajem. ²⁵ Magtarran, irua khīrjuawai mag ichdēu ðor thōobarm oowia chi israelnaanau iita amach peerdu aumkhīir ēwandamau pūibarm khaphu ajupii awi ajim anaabá; mamu warm khūnau pōd mag khīrju aubajierram aajem. ²⁶ Maimua agtarr noram deeu dau numí jūrr amach israelnaan appai jāau nūm ooimajim aajem. Magbaa tag jāaum ugua, khecheu auwi ithūu amag, "Keena, dich meeun appai ḡkhantheeta pāar jāagjerrá? Jāg chan üu khaba simgui" ajim anum. ²⁷ Magbaawai mag ich khapeer pōdmarr garmua chi Moisés sīepüinaa, "Khaíu pūrug jaauwai mag pūuta maar pōr aawai puata maar khaigpērju aai chirūm a jaaujī?" ajim aajem. ²⁸ "Wa norr pūchdēu Egiptopierrt thōotarr aawai mūjā pua agjöta thōopüim ig chirāwa?" ajim anaabá. ²⁹ Warmua ichig magbaawai Moiseeu öbugba, deeum durr Madian anumug dūr mawia, mam sīeimajim aajem. Maig chikham durr uai auwia ag dūi chaain numí oojimgui a jaaumajim aajem Estebanau.

³⁰ Mag jaaumamua, 'Agtarr khur n̄uu awia cuarenta años n̄um ee, khāai āb ich Moisés durrsí Sinaí an̄um dakha ñor chukag ee s̄ejim aajem. Mag i maig simta, Ėwandam chog ügtharmua b̄ewi irig ich oopijim aajem, pabüdam neneree khitum uurd̄a th̄an̄um eemua. ³¹ Mag ich dauderraas abaaawaita agugaacha manaa oog abarm ee, mag eemua maach Pör Ėwandamau ich khaugpieg irig, ³² "Moisés, m̄uuta p̄u jöoin warrgarm kh̄un̄ Ėwandamaugui" ajim an̄um: "Abrán khararr Ėwandam, Isá khararr Ėwandam, maimua Jacob khachitarr Ėwandam." Ėwandamau ichig magbarm ūrbaa Moisés jāphierr ajaugau kha duui th̄an̄mua pöd mag ðtdau uu th̄an̄mugjā tag oobajim anaabá. ³³ Magbaawai maach Pör Ėwandamau deeu iekhamamua irig, "M̄uun̄ Ėwandamau. Puch zapat ēer athá, p̄u m̄u kh̄irpheeta oo d̄naabahab" ajim an̄um. ³⁴ "Mua m̄ach chaain chikhamnaan juu machgau Egipto durr aph̄uu durrum khaph̄naa am chaigpa n̄em iek dakkha th̄an̄mjā m̄achdēu ūr chiraawai p̄urug jawaanta b̄ejimgui" ajim an̄um, "p̄u gaaimua m̄achdēu am peerdu awaag." Maagwai, "Petá Egiptoog" ajim an̄um Ėwandamau Moiseeg.

³⁵ Magnaa ich Estebanaupai ich iek ūr narr kh̄un̄nag, 'Maadēu khaph̄u n̄mgui ajim an̄um, ich ag Moisés khabajieb, ar Ėwandamau maach jöoin israelnaan p̄orkhapiwi Egiptopien juu eemua deeum durr am ph̄e arramkh̄ir p̄uitarr. Magju naweran amau chadcha i isegwia irig, "¿Khaíu p̄urug jaauwai mag p̄uuta maar p̄or aawai maar khaigpérju aai chirú?" ajierram

anaabá. Mamu magarr ãba, ichiita Êwandamau irigta am pörkhapijim aajem. Mag am pörkhaju jawaan bëemkhir ajim aajem, Êwandamau ich chog püibaawai mag pabü uurdü thnum eemua irig iekhachétarr. ³⁶ Mag, chadcha Moiseeuta Egipto durrjä õor dakhiir ag na amau ooba aajempa wau nürrümua am phü arrwi, phüas Phur anüm eejä phü wai dichwi, õor chukag durrjä cuarenta años ag na amau ooba aajem nempa ich mag ichdüuta wau nürrajim aajem. ³⁷ Ich ag Moiseeu ajim anaabá, ïchab Jesús igwia israelnaanag, “Êwandamau mü p*p*üiwi cha mü p*p*är ee chitümjö, ïchab müg atagjä deeum ich i jaaumie ãb p*p*iju” a jaautarr. ³⁸ ïchab õor chukag durr israelnaan thum durrsü Sinaí anüm bëkhürr ãba biirdü thnaawajjä ich ag Moiseeta am düi s*s*ejim aajem, mag durrsü gaaai Êwandam chogau ichig jaautarr jürr maach jöoinag jawaag. Mag, irigta nacha Êwandamau ich iek bëurjä chugpaa khaugba s*s*errüm phü deejim aajem, mag phü deebaawai ïs ewag pawijä i gaaimua ag iek ich mag wai nüisimkhir.

³⁹ 'Mamu maach jöoinau irua nem jaau sim ükhamaaugau, warag i ichaaur ajierram aajem, deeu amach durr Egiptoog wëtam khõchgau. Mag nüm iekhauta agtha Moisés mag durrsü Sinaí anüm gaaai simichjä ⁴⁰ Aarón aar wëtwia, “Moiseeu s*s*i Egipto durrmua maar phü au bëewi jamaga petam khai marau bëurjä khaugbamgui” aimajierram anaabá. “Maagwai marau p*p*urüg maach athee nem inag dën ëwandamka wau deepi nümgui” ajim anüm, “deeu ewag Egiptoog weetwaijä maguata maach

jaau warramkhūir.” ⁴¹ Maimua chadcha amach juau phīr dēn phakdamkha waunaa, nemchaain khēchwia, agugta Ēwandamagamjō jēeuphōbaadējim aajem. Magbaawaita onee nūisijim anaabá, mag amach juau phakkha wautarrag jēeu nūmua. ⁴² Magbaawai Ēwandamau warran am dūi sīerrjā tag amag ooba, warag amachdēu ampierr apibaawai, edaúgjā jēeunaa phīdagagpa jēeuphōbaadējim aajem. Amachdēu ag nawe mag nem parhoobamug jēejerr aawaita ich Ēwandamaucha amag,

“Israelnaan, ¿pāar cuarenta años sī òor chukag durr pāach ap aajeeawai pārāu nemchaain khēchwia mūrugta jēeujeejī?” a iekhajim anum.

⁴³ Mamū chadcha ichigpai jēeuba aajerr aawai, “Magjuga” ajim anum ich Ēwandamaupai.

“Mag khāyau pārāu sīi Molocta pāach ēwandam awi ich dipa pāach dūi wai wēnūrraba aajeejieb, ābakhai agjō pāach ēwandam Renfán anarr ag phīdagpa dūi āba, akhūunagta jēwaag.

Jāgtarr jūrr pāar pāach kha ukhurm khūunau durr chaaur warp Babilonia atag pārkha maawai, mua pāar uduraa phē arrpijugui” ajim anum ich Ēwandamau. *(Am. 5:25-27)*

⁴⁴ Maimua ich Estebanaupai mag iekhakhag-mamua, ’Pāadē ūrbat ajim anum amag. Maach jōoinau Aai i jēeujem degta Ēwandamau Moiseeg ich iek phā deetarr ākhaajerr aawai òor chukag durr amach wēnūrraajeewaijā amach wēnūrrāmpierr amach dūi wai wēnūrraajeejimgui ajim anum. Mag di ich Ēwandamau Moiseeg jāga ëuju aai sī

a jaautarrjö ëu sñejim aajem, magreunaa deeu ëu ahau aju aaya. ⁴⁵ Maach jöoinau mag di amach dënnanaanau juagam nemdam pñatarrjö oo wai wënñrraajerr aawai, Josué düi bëetarr khññnaujä amachdëu chikham durr jüathug aucheewai amach düi waibëejierram aajem. Mag maach jöoinau durr jüathug athaicheewai chi durr khññn chaarta Êwandamau chawag jür wérppüijim anaabä. Magtarr aigmua ewag pawiajä ich mag durr gaai jooba wënñrrumua khñd Davijä reikha sñsjim anñm. ⁴⁶ Mag rey David Êwandamau üu eeg oojeejim aajem. Maagwai ich Daviiucha warrgar jöoi Jacob khararr ag Êwandamag jëeumamua, “Mua pñ athee di ëu deekhimgui” ajim anñm, “ag ee pñch jooba chitamkhñir.” ⁴⁷ Mamu Êwandamau irig ñüpiba jaautarr aawai i iewaa Salomonauta irua ëuju arr di ëujim aajem. ⁴⁸ I athee awi mag di ëu deejiel mamu, Jöoi cha ügthaa phuu nñm chan juau di ëutarr ee joobaba khitñm. Ich mag sñrrum khap, ich Êwandamaucha ich i jaaujerr khññnag phäpitarr gaai mag sim:

⁴⁹ “Edaujääata mñ juupjem pörkhauu; maagwai mñg jëb sñi mñ bñ dñññujemñu.

Mag simta, ¿khan di khñrta päraru mñ athee ëu deeju ëkha nñ? ajim anñm.

¿Wa päraru khñrjuawai mag mñrñg di ëu deebarm ee sñi mñ jua üi oo chiraju aai chirúwa?

⁵⁰ Nem thum mñg thñññm mua mñch juau wautarr khabahab” ajim anñm maach Pöröu. (*Is. 66:1-2*)

⁵¹ Maimua warag iekhamamua ich düi ijëjëbkharr khññnag magjim aajem ich Estebanau:

'Pārau mag khaphu namta, büurjā iekhaawaijā ūrba, jüg khüchagnaa thäar theegjā süerrjüe khabahab ajim anam, Ēwandam khaugbam khüunjö. Magnaata warag Ēwandam Akhaar ichaaur ükha süerrjüemgui ajim anam, warrgar pāach jöoinau aajerrjö. ⁵² Magnaa amag, ¿Warrgar Ēwandam i jaaujerr khüun eem äb khüijā pāar jöoinau daupii wai naajī? a jüeuojim anam Estebanau. ¡Daupii aju abá! ajim anam ichdüupai deeu. Amachdüuta khüchpüibajieb ajim anam, ar warrgarwe süi Cristo igwia woun äb thumaam khüun khüaijā chi ajapcharam büeeju a jaau durrarr khüunjö. Maimua amau mag jaau durrarr ya chadcha pierrwaijā jürr püachdüuta i pür deewi warre thöopi jaaubajierrab. ⁵³ Pārau chan Ēwandamau ich chognaan gaau ich iek jaaupüitarr phä wai namjā ag gaai jaau simjö i ipierraajā khaba süerrjüemgui ajim anam amach khüircha.

Magta iekhajim aajem Estebanau, ichdüupai ich köit iekha khitumua.

Esteban thöotarr

⁵⁴ Chi phadnaan pöröu aig narr khüun düimua ūurwai Estebanau mag iekhabapüim ūrbaawai warre i düi meeukha phöbaadüjim anaabá. ⁵⁵ Mamu Estebanau ich gaai Ēwandam Akhaar phës wai süerr aawai ūchab magümjā ibr**ajim** aajem. Mag nam ee irua ügthaag oowai, Ēwandamta edjā weeuu wëjöm ee ich wajaugau büamjö sim oo athajim anaabá. Maagwai i bigaau Jesuuta ūchab ich Ēwandamjö nem jua theeg oo dünamjā ooijim aajem. ⁵⁶ Ichdüeu mag oobaawai warm khüunag, —Pāadüeu mu daupierr oobat! ajim anam, ar

edjā weeudā wëjom ee Emkhooi Iewaa Ÿwandam juachaar gar oo dñum.

⁵⁷ Mamu Estebanau magbarm ūrbaawai chará, i iekhamam ūrmaaugau, warag juau kach phäarphöbaadëjim anaabá. Magnaa thum ãba sereu phöbaadëwi warag irigta audimajierram anum. ⁵⁸ Maimua i pürphöbaadëwi, phöbör igaau arrnaa, jürram khñnau mokou barphöbaadëjim aajem, i thðopäaig. Maagwai warrcha chi thethem khñnag i khñir sëukha iekha narr khñnau amach khajüa ürum ëerkhanaa, woun ãb Saulo anumug phëdeejieram aajem, amach mamagkhamich pürmkhñir. ⁵⁹ Jürram khñnau mag ich mokou barwai nñm ee, chi Estebanau warag Ÿwandamag jëeu khitñmuua, —Jesús, chadcha pñta mu Pöröu. Nau mu thðbaadeewai mu akhaardam pñch aar athá ajim anaabá.

⁶⁰ Mag Ÿwandamag jëeu dichwia, jíepöröu jëkhut phöbkhanaa thet, —Señor ajim anum, amau mu düi mug khaigba nñm paarjä oob pua amag mugtarr iek ëudu chitamgui ajim anum.

Mag iekha khitñm ee, warag chaaupabaadëjim aajem.

8

¹ Maagwai ich Saulouujä ïchab ich paarmua Esteban thðopim khñsi udaraa thðopüipiijim aajem.

Saulouu chi ükha durrum khñn ëudee êkhaajerr

Mag Esteban thðotarr aigmua atagta õrau Jerusalén phöbör ee chi ükha durrarr khñn wajappha dau aug waujierram aajem, am ëudee êkhanaa pürkha aumamua. Mag amach khapeen

pärkha aumam oobaadeewai thum aaide
phöbaadëjim aajem, Judea durr maimua Samaria
eem magwe. Äba ich Jesuucha doce jür autarr
khüunpaita chaaug wëtba, ich ag phöbör eepai
öbug nüsijim aajem. ² Mag Esteban thõo pħawi
jūrr warm khüun ēudee mamagkhamich, jöoin
Ēwandam dau na wajapha wënħarrājerr khüunau
Esteban ür bie nħu awi aukħerthurjierram aajem.
³ Am iek, magħimich Sauloon sī nem khoojem
ēudeemjöta ēkha nħarrājeejim anaabá, maach Pör
Jesús iek īkha durrum khüun ēudee ēkhaawai. Mag
nħarrumua dipierr dubnaa, emkhooin däi uainpa
ichdēu oomam khüunan purnaa, ajués ēudædeg
arrwi, cárcel deg dubpüimaajeejim aajem.

Samaria durr maach peerduajem iek jaautarr

⁴ Mamu īchab amach ēugar mamagħam
ee, Jerusalén phöbormua deeum durrag dur
wëttarr khüunau warag amach wënħarrampierr
ōrag maach peerduajem iek jaau wënħarrajim
aajem. ⁵ Jūrr mag jaau wënħarrumua woun
āb Felipe anum Samariaag mawi mag durr
phöbör dürrchacharam ee maach peerduajem
iek jaumamua, “Jesuuta Ēwandamau Cristo
püju aajerr pārau nħu nħamħugui” aajeejim anum
amag. ⁶ Felipeeu mag jajawagħmam ḥrau ābam aig
biirdunaa i iek ūrm khōsi ūrjeejim aajem. Mag
i iek ūr nħam däi īchab Ēwandam juu theegau nem
khixi pogħke wau nħarrumjā amach daúa oo naajim
aajem. ⁷ Öor pōm mor ee bēn khaibgħam wai sīsid
arr khüunjā monaumaawai chi mepeenjā idaau
ääig jħrpümaajeejim aajem. Mag nħum däi īchab

bü wëdu wëdu khithëem khuñjā monaaunaa kha chukhü pöd amach appai phiidüba sësid arr khuñpa monaaumaajeejim anum. ⁸ Irua nem wau sim amach daúa oonaa amach jägucha i iekjā ūnūm gaaimua, mag phöbör ee õor thum onee naajeejim aajem.

⁹ Mamü mag phöbör ee īchab woun äb Simón a thür sim siejim aajem. Warr mag woun bënhuñ ajim aajem. Mag wounau Samariapienag jaauwai iita tagam khuñ khäyaujā ūrucha chirum a jaau nurrumua õor thum khügur wai siejim anaabá. ¹⁰ Mag, thumaam khuñnau i iekhaawaijā ūrm khōsi ūrjeejim aajem, chaainaupa. Maimua i igwia jürram khuñnau, “Mug wounaun chadcha Ņwandam jua theegta ich gaai wai sim” aajeejim anum. ¹¹ Mamü amau mag irig ee aajerran, maan ag nawe mag ichdëu am dakhüir ich bën khau-gau nem parhooba wau simua sii õor thum ichig paa wai sìerr aawai ajima. ¹² Mamü mag nūm ee, jürr Felipeeu maach peerduajem iek jaaunaa, “Ņwandamagta uduraa dich Pörkhapiju aai nūm” a jaau sim düi īchab, “Jesucristota ich Ņwandamaucha jür auwia maach peerdu aumkhüir püijim” a jaau-mam ūrphöbaadeewai, ükhawi, emkhooin däimua uuinaupa amach pör choopimaajeejim anaabá. ¹³ Magbaawai īchab ich Simonaujā düi ükhawi, ich pör choopiwa, warag Felipe kha ogduba sësijim aajem. Mag i kha ogduba nurrumua Felipeu õrau ag na mag nem ooba aajerr nempa waumam oowia jürr ich Simonta dauderraas siejeejim aajem.

¹⁴ Maimua mag nūm ee, Ņwandam i jaaumkhüir ich Jesuucha jür autarr khuñnau Jerusalenmua

űurwai Samariapienaujā Ŗwandam iek ükhabarm a
ür athaawai Pedro Juan dëi am aar püijierram
aajem. ¹⁵ Maimua bardutkhaimawi mag
Samariapien eeu ükha durrum khuuñ kõit
Ŗwandamag jëeuierram aajem, amagjā agjō
Ŗwandamau ich Akhaar deebaawai īchab wai
nuisimkhiiř. ¹⁶ Maagwai chan agtha iwiir ābmuajā
Ŗwandam Akhaar chukhu naajim aajem, sīi maach
Pör Jesucristo thär gaaipai pör choo narr aawai.
¹⁷ Mag chadcha Pedroou Juan dëimua chi eeu
ükha durrum khuuñ ür jua ausiunaa Ŗwandamag
jëeubaawain chadau Ŗwandamau makhuñnagjā ich
Akhaar phës deejim aajem. ¹⁸ Mag Ŗwandam
i jaaumkhiiř jür autarr khuuñnau warm khuuñ ür
jua ausiubarmuapai makhuñnaujā Ŗwandam Akhaar
au nám oowia amag phatkhon oopinaa magjim
anum chi Simonau:

19 —Magan jāg jua theeg mūrūgjā īchab dee chirbat, mūjā pāachjō amkhīir. Magnaa, Mua pārag phagjugui ajim anām, maagwai muajā pāar dēnjjō oor ür jua ausūubaawai īchab makhuunagjā ēwandamau ich Akhaar deemkhīir.

²⁰ Magbaawai Pedroou irig, —Simón, ¿pua khīirjuawai Ēwandamau ich Akhaar deewai phatkhonauta pér aaujeeba? ajim anum. Pua ajap dau ëebaju atheen pñan Ēwandamau pñch phatkhonpa isegbarjugui ajim anum. ²¹ Ēwandamau na pñ ö ajap khaba sñewai pua chan pñd maar dñnjö jäg nñrraju khaba simgui ajim anum. ²² Jäg pñch khīirjug khaibag isegpñiwia Ēwandamag chugpaapi jëeubá; tale irua pñ khīirjug jäg simajapha paapñwi tag pñ dñi magum iek igbajugui

ajim anum. ²³ Simón, þæn chikhamnau wau nám oowi am dënjo am khõchgau, sii kha onegjā chukhuta sñerrumgui ajim anum, þuch khaibagjā þaab. Mag khaibag isegba aawai ich aguapaita þu pör öbeerpiba þur wai simjö sñebahab ajim anum irig.

²⁴ Magbaawai Simonau, —Keena, mæ kõit jõeubathü ajim anum, maach Pör Ëwandamag, eeu magba akhiin Ëwandamau mæ düi cha pãrau jaau numjö adukhamgui ajim anum.

²⁵ Mag, Pedro Juan düi ewaa ükha durrum khæan oon wëtwi, amach daúa Cristo meewi iiu phiidutarr ootarrpa jaauwia, deeu Jerusalenag wëtjierram aajem. Mag wëtumua Ichab Samaria durr phöbördam nññidum ee õrag jägata Ëwandamau maach peerdu aaujë a jaau wënräajeejim aajem.

Felipe woun ãb Etiopiapierr düi

²⁶ Magtarr khur Ëwandam chog ãb ügtharmua bëewi Felipe iek irig i thürcha thürnaa, —Ar Jerusalenmua khædau õor chukhu ich mag ma sñejem ee jerag pet ajim anum, khæd jöoi Gazaag ma sim ee.

²⁷ Magbaawai chadcha Felipe ag ipierr ichig khæd jaautarr ee petajim aajem. Mag maa awia woun ãb Etiopía durrmu Jerusalén phöbör ee Ëwandamag jõeuthurwia deeu ich diig mam däi thëujim aajem. Mag woun, uaita Etiopía durr reikha sim ag garm ajim anaabá, chi thethem. Ichdëuta mag uui reikha sim dën phatkhon thum chi äkhaajem ajim aajem. ²⁸ Mag ich diig mämuja japdijöö khitumta bü þuarbaajem paar sim

cabayou ëudu arrum ee jup jörranaa, warrgur Ŋwandum i jaaumie Isaías khararrag ich Ŋwandamau ich iek phäpitarr ësapta thür jörrajim aajem. ²⁹ Mag i ësap thür jörröm ee, Ŋwandum Akharau Felipeeg, —Felipe, bü chuphü manaa i ēkha athá ajim anum.

³⁰ Magbaa chadcha Felipeeu bü chup mawia, ēkha aunaar ũrimaawai, Isaías khararrag Ŋwandamau ich iek phäpitarr ësapta thür jörröm ũrimajim aajem. Mag ũrimawia ich garmua chi Etiopiapierrag, —¿Pua puchdëu thürmam khaphü chirú? a jeeujim anum.

³¹ Magbaa chi japdeg jörrömua, —Órau maachig jaauju chukhum, ¿jäg maadëu khap abarju? ajim anum.

Magwia warag Felipeeg ich japdeg waaidüpiwia ich düi äba juppijim aajem. ³² Mag chadcha jupimawi irua Ŋwandum iek thür jörrarr gaai oowai mag sijem aajem:

“Ovejadam chi thoojem di aar arrjemjö thöopäain arrjierram.

Mamü jäg ovejadam khïeb ich khaar thar arrumjä khïuu khéraajemjö, ich jäg büürjä i äaba khitajim iek chigaa iekhaag.

³³ I düi amachdëu ampierr ajierram, mamü äbmuajä, ‘Jaan woun ajaphamü; idëu i khajapha siiujä’ abajim.

Mag chaai chukhu khitüm thöopüitarr aawai, ¿jäga ewag pawijä mag ‘Jäkhüun i chaainau’ abarju?” a phä sijem aajem. (*Is. 53:7-8*)

Maata mag wounau thür jörrajim aajem.

³⁴ Mag ich bigaau jupbaimaawai chi Etiopiapierrau irig jeeumamua, —Kakë, mü ap chitüm

märug jaaubá ajim anum. Êwandam i jaaumieu mug phääawai, ¿khai igwiata mag phäjí? ¿Ichpai igwia, wa deeum khüunta jaau sim ajíwa? a jëeujim anum.

³⁵ Magbaawai Felipeeu irig ichdëu thär sïerr gaaimua jajawagmamua khïeb Jesuu maach peerdü aum khöchgau uduraa ich thöopitarrpa jaaudubjim aajem irig. ³⁶ Mag iyüü wëtumua dödam phüür khérüm aig paaukhabaimaa ich chi thethemua Felipeeg, —Kakë, mug dödam paraa khérüm aig nüwe, ¿pua oowai mu pör chooju jäg chirü? ajim anum.

[³⁷ Magbaa Felipeeu irig, —Pua chadcha puch thäraucha ükha chirüm khai, pör chooju aaima ajim anum.

Magbaa chi thethem garmua, —Muan chadcha thäraucha ükha chirümgui ajim anum. Mua khaphü chirümgui ajim anum, Jesuun chadcha Êwandam Iewaau.]

³⁸ Magwi warag chi carro dñuu aunaa, amach numwe uurbagkhawia, jér dö phüür khérüm ee wëtwi, Felipeeu i pör choopüijim aajem. ³⁹ Mag pör choo aaipawi deeu dö eemua öberdükhabaadém ee, dau pérbarmjö arrau dëgölp Felipe chukkhu aadëjim aajem, ich Êwandam Akharau athaadee. Mag i marr khaugbajieb mamü, chi Etiopiapierr warag onee ich maa arrag petajim aajem. ⁴⁰ Mag dëgölp chuk aadëwi aigmua warp phöbör Azoto anumta Êwandam Akharau Felipe athaadëjim aajem. Ich maigmua warag phöbörpierr jaaubaadëjim anum, jägata Êwandamau ich Chaai püijí thum ich iek ükha nüm

khuun peerdu aum khochgau. Mag Azotomua jaubaaderr ich mag jajawagmamua deeum phobör Cesarea anum jaau barjim aajem.

9

*Saulo Jesus d*ü*i khud ee theutarr*

¹ Mag num ee warag Saulouu maach Pör Jesus iek ükha durrum khuun dakhau num puaba, warag phadnaan pör aar mawia ² ichig ësap phä deepijim aajem, Damasco phobör ee judionaan Ëwandam iek jaaujem degam chi pörnaanag oopibaimaa, makhuunau amach paarmua d*ü*i purpi jaubaawai, phithurg chukhu Jesus igar num khuun emkhooin d*ü*i uuinpa Jerusalenag preso purkha aibeeg. ³ Maimua chadcha ichig mag ësap phä deebaa ag d*ü*i igbaadejim aajem, Damasco phobörög khuddau ma sim ee. Mamu mag mawia ya chi phobör dakpamam eeta, dëgölp edja eemua pagthumdaujö phur jëer athajim anum. ⁴ Mag phur jëer athamua warre Saulo phär werbpäimjöta jëkhut buju aimajim aajem. Mag jëkhut panaa ūurwai õor chukag eemuata irig, —Saulo, gkhantheeta pua jägcha jäg mu iek ükha durrum khuun khaibag wawaag am ëudee ëkha nurráma? a síejim anum.

⁵ Magbaa Saulouu, —Señor, gma pu khaiuma? ajim anum jürr irig.

Magbaa maach Pör Jesuu, —Muun Jesuugui ajim anum. Pua jäg mu iek ükha durrum khuun ëudee ëkha sim aig, mu ëudeeta pua ëkha nurrabahab ajim anum. [Pu jäg nurrum aiguin, phak emkhöiu phid-khamaaugau ewag thuugwai ich bükhurr pa ëudu

jörraajem gaai miu һа sіejemug thuuqjemjö, parta pachdëupai pach gaai mas wauju jør nurrumgui ajim anum maach Pör Jesuu irig.

6 Mag ūrbaawai Saulo jāphierr ajaugau kha duui thunumua jūrr irig, —Señor, ¿khani pua m̄rug waupim khōsi chiréwi? ajim anum.]

Magbaa maach Pöröu irig, —Phiidubá, maimua warag phöbörög petá ajim aajem. Nau jamta pachdëu nem wauju thum p̄urug khap jaaujugui ajim aajem.

7 Mag õor chukhu sim eemuata magbarm ūrbaawai i d̄ai õor wēnurrarr khunjā īhab jāphierr num iekhau pödjā iekhaba, sīi warag khuu naajim anaabá. **8** Mag õor chukag eemua ichig magbaawai Saulou phiidu d̄unuisijim anum. Mag d̄unusunaa par irua wajapha dau ēenaa ookhakhakhamjā pöd dau warphapaijā ooba aajeejim anaabá, dau khī thunarr aawai. Mag pöd ooba aawai chi d̄ai wēnurrarr khunau sīita i juu gaai purnaa Damasco phöbör ee warrjierram aajem. **9** Mam phöbör ee pawijā Saulo khāai thārjup sīi dau khaugba sīejim aajem. Mag num d̄ai thachjā khöba ni döjā döba sīejim anaabá.

10 Mag Damasco phöbör ee woun āb sīejim aajem, Ěwandam iek ükhaajerr Ananías a thür sim. Mag woun maach Pör Jesuu ich d̄ai khāai khōrkapi auwia i thürcjim aajem. Mag ich thürbaichee Ananiaau, —Señor, m̄a cha chirumgui ajim anum.

11 Magbaa maach Pör Jesuu irig, —Phiidubá ajim anum, maimua kaaijā Chi Khajapham a thüürjem ee woun Judas anum deg Saulo Tar-sopierr jēuebaimá; maig mag wounau m̄rug oraa

simgui ajim anum. ¹² Mag m̄arag j̄eu simua īchab khāai khōrg ee ichdēu oobarmgui ajim anum, woun āb Ananías a th̄r sim i aar dubwi i ür ju a usūubaa ich dau eerdabarm.

¹³ Magbaa Ananiaau magjim aajem:

—Señor, jāg woun khai ya mua ūur daar chit̄amgui ajim anum. Jā khai Jerusalén phöbör ee ar p̄u igar ūkha durrum kh̄un d̄ai nem khaibag sīerr̄amgui ajim aajem. ¹⁴ Maagjem m̄igjā phadnaan chi pōrkha nūm kh̄unau warag amach ipaarmua irig jaau n̄mgui ajim anum, p̄ur̄ugpai j̄eu durraajem kh̄un p̄arkha arramkhīr.

¹⁵ Magbaa maach Pör Jesuu irig, —Petá ajim anum, muata p̄u p̄ü chirum i aar. Jā m̄achdēu j̄ur au chirum khabahab ajim anum. Jāguata mug atag israelnaanagjā m̄u iek jaaunaa durr warpham magwe m̄u iek reinaanagpa jaau n̄rrajugui ajim aajem. ¹⁶ Mua m̄achdēucha irig jaaukhimgui ajim anum, jāga m̄u gaaimua i dau aphū phithurg aju.

¹⁷ Maach Pör Jesuu ichig magbaawai Ananías chadcha petajim aajem. Mag mawia, Saulo sim deg dubimawia, i ür ju a usūunaa irig, —Khodam Saulo, maach Pör Jesús ar p̄u d̄üi kh̄ud ee th̄eutarrau m̄u p̄u aig p̄üjimgui ajim anum, deeu ūmaai dau eerdabadem d̄ai īchab ēwandam Akhaarpa p̄ach gaai phēs wai chirsimkhīr.

¹⁸ Mag, chadcha Ananiaau mag iekhabarm bürre Saulo dau gaau paphugmiejö chēu chēu chēu aadēwi warre dau eerdā sīsijim aajem. Magtarr aigmua īchab warre ich p̄ör choopijim aajem. ¹⁹ Mag p̄ör choo sīsiewain chadau, thachdam khōbaadee, kha theeg chukhu th̄unarrjā deeu khīr ubag aadējim aajem. Maimua warag ich ag phöbör

ee chi Jesús iek ükha durrarr khuun düi khääidam khapanaa sísijim aajem, dapai maba.

Damasco phöbör ee Saulouu Ěwandam iek jaau-tarr

²⁰ Maimua Saulouu warag ich ipaarmua judionaan Ěwandam iek jaaujem di sísidum ee jaau nurrumua Jesús igwia, “Chadchata jāan Ěwandam Iewaa ichdëucha päitarraugui” a jaaujeejim aajem düi ich ipaarmua. ²¹ Mag irua jaaumam ürwi thumaam khuun jügderra naajeejim aajem. Mag num iekhau amach wir aigpai jürr amach khapeenag, “Keena, ¿ich mug woun khabají Jerusalén phöbör ee ar Jesuug jēeu durrum khuun dajék wai nunuu aajerr? Mawaam khuunjä agjö pärkhanaa phadnaan chi pörnaan aar preso phë arraan a bëetarrta, ¿jäga īs jäg ich paarmua warag am ipierr ich ag iekpai düi jaau nurruma?” aajeejim aajem jürr amach eepai.

²² Mamu ichig maagwai chará, warag Saulouu iek khegkha jaaumamua, “Chadcha jäg Jesuuta ich Ěwandamaucha warrgarwe jur awlia maach peerdu aumkhuir mug durr gaai püiju aajerr khabahab” aajeejim anaabá. Mag nem ichö khaisög jaaupüpäigmamua judionaan Damasco phöbör ee narr khuunjä pöd iekhaju khaugba, warag ich garmua khüpaa sísumaajeejim aajem.

Saulo judionaan jua eemua durtarr

²³ Maimua magtarr khur ewag pawia khääai khapan aadém ee, judionaan äba biirduwia ihäba nuisijim aajem, Saulo thöopäaig. ²⁴ Mag chadcha i thöopüiju awi puertdi phöbör ee duubjem sísidampierr soldaaunagjä i nüpiejeejim

anum, edaram magwe. Mam mag amau i ēugar i thōju dakhāu wai nūm ya ich Saulouujā ūrbaadējim aajem. ²⁵ Mag khaphu wai naawai edau khēubaadeewai tagam khūn agjō Ēwandam iek ükha durrarr khūnau thubut ee juppinaa jügad gaai eeg jiir burrpüijerram aajem, mag phöbör thum igaaum magwe maach juu pūrju khaba thuur phārdū sim ee warre phöbör igaaau. Mag, mag edaar Saulo därmidjim aajem.

Saulo deeu Jerusalén phöbör ee bëetarr

²⁶ Mag mawia deeu Jerusalén phöbör ee barbaimaawai aig chi ükha durrum khūn däi khapeerkham iigjeejim aajem, ich Saulou. Mam thumaam khūnau i ögkhaajeejim anaabá, agtha ükhaba simta sī amach khūguraagta mag nūrrūmpii awi. ²⁷ Magbaawai Bernabé anumua chi Saulo thür auwi, ich Jesuucha jür autarr khūn aar wai dubwia, amag jaaubaadējim aajem, jāga Saulo khud ee mamua Jesús däi thēujī, maimua jāga īchab Damasco phöbör eejā irua õrag Jesús igwia warag ögkhaba Ēwandam iek jaaubaadējī. ²⁸ Bernabeeu mag jaaubaan chadau tag i ögkhaba nūsijim aajem. Magbaa warag Jerusalén phöbör ee thubawia am wēnūrrūmpierr am däi nūrraajeejim aajem. ²⁹ Mag nūrrūmuwa warag būrjā ögkhaba maach Pör Jesús igwia i iek jaaujeejim aajem, judionaanta griegonaan meúa iekha nūm khūnag. Mam makhuunaujā i thōpüiju ükha phöbaadējim aajem. ³⁰ Mag amau i thōju dakhāu wai nūm chi Ēwandam iek ükha durrum khūnau ūrphöbaadeewai deuem phöbör Cesarea anum aar i arrwi maigmua jūrr ich durr

phöbör Tarso anumag päijierram aajem. ³¹ Mag Saulouu amach ipierr Ëwandam iek ükha s̄sim khaug athaawain chadau, Judea durr, Galilea durr maimua Samaria durram magwe chi ükha durrarr khun thum uu khōinaa n̄uisijim aajem. Mag khōinaa aphöbaadēm ee, s̄li warag maach Pör Jesūs ipierraar irua nem jaau simpai wauphöbaadee īchab ich Ëwandam Akharaujā chi ükha num khun warag khapaana apijim aajem.

Pedroou woun Eneas anum monaautarr

³² Pedroou maach Ëwandam iek ükha durrum khun amach n̄uhidampierr oo narramua īchab phöbördam Lida anum ee Ëwandam iek ükha narr khunjā oon majim aajem. ³³ Mag phöbördam Lida anum ee woun ab ooimajim aajem, Eneas anum. Mag woun kha chukh khitarr aawai s̄li put eepai ocho años s̄ejim aajem, pöd ich appai phiiduba. ³⁴ Magug Pedroou, —Eneas, phiidubá ajim anum; Jesucristoou pa monaubarm. Puch putdam juur kherbá ajim anum.

Magbaa chadcha ag bürre Eneas phiidubaadējim aajem. ³⁵ Mag Eneas monaautarr thumaam khunaau Lida phöbör ee khakhapdö aadēm dü īchab khör pöm wëjom Sarón anum ee õor joobajerr khunaupa khakhapdö aadējim aajem. Magtarr oowia, amach khaibag isegwi, jūrr maach Pör Jesūs iekta ükhajierram aajem.

Dorcus meewia phiidutarr

³⁶ Ich mag jaar īchab phöbör Jope anum ee uui ab Jesūs iek ogduba ükha khitum s̄ejim aajem. Mag uui thär ebreonaan meúa Tabita aajeejim aajem,

maagwai griegonaan meúata Dorcas aajeejim aajem. Mag ɻai thumaam khɻn d̄ui nem ö wajaugnaa aphɻum khɻndamau nem iigwaijā magɻmjā aba amag deejeejim aajem. ³⁷ Mag Pedro Lida phöbör ee sim ee, Dorcas mor machpawia ich ag khamor machgau warag meejim aajem. Mag mee-baadee ajapha domeerpinaa, ügthaa dijā jarnaa, aar arrjierram aajem. ³⁸ Maagwai Jopepienau Pedro Lida phöbör ee sim an̄mjā ūr naajim aajem. Mag Jopemua Lida barju warp khaba s̄ierr aawai am iek ich ag bürre amau emkhooin numí jur auwia Pedro awaan mamkh̄ir p̄üjierram aajem. ³⁹ Magbaa makħnau w̄etwia, Pedro aar barwia, irig “Jopepienau jöpkhaa p̄u th̄r n̄m” a jaaubaaimaawai ich ag bürre am d̄ui b̄ejim aajem. Mag i barbaichee aiguim khɻnau ügthaa chi aphɻumdam wai narr aar i athaadeewai, khoopaa ūanaan thum aig narr khɻnau b̄ie n̄muu dich monakha aawai khajūadam khamatarr thumaa irig oopimajierram aajem. ⁴⁰ Magbaawai ich Pedroou ñor thum dawag j̄arkh̄ñipüiwi, kanieu phōbkhanaa, Ēwandamag oraajim aajem. Mag oraa aaipawi chi binaanag oonaa, —Tabita, phiidubá ajim an̄m.

Magbaawai chadcha chi binaanau dau ëe oowia Pedro kh̄ir eerpa athaawai phiidu oo s̄isijim anaabá. ⁴¹ Maig Pedroou i juu gaai purkhanaa warag ügthaag d̄enñupi athajim an̄m. Magnaa Ēwandam iek ükha n̄m khɻn thum khoopaa ɻuin chi b̄ie narr khɻnpa th̄rkhanaa amag Tabita monakkha deeu oopijim an̄m, meeba ar-rjö. ⁴² Jope phöbör ee thumaam khɻnau mag

õor phiidatarr ūrwia, õor põm maach Pör Jesúš iek ükhajierram aajem. ⁴³ Magwiajā ich Pedro chan da mabajim aajem, Jope phöbör eemua. Woun āb Simón anum di aig khääi khapan sii awiata petajim aajem. Mag woun Simón anum nemhēu dēn nem wau nūm gaaita phidkhaajem ajim aajem.

10

Pedro Cornelio däi

¹ Phöbör Cesarea anum ee woun āb sijem aajem, Cornelio a thär sim. Mag Cornelioti soldaaun Italiapien eem chi capitán ajim aajem. ² Mag capitán judío khabajieb mam, ich chaain däimua ich uuipa amach thumaam khünau Êwandamag jéeunaa i dau najā agpierraas wénrraajeejim aajem. Mag judío khaba simta, judionaan juag oom khōchgau phatkhon põm deejeejim aajem, aphuum khünag.

³ Biek āb edau phuibaajér kheeuragam las tresjö nūm ee í Êwandamag jēeu chirumta, khäi athamjö abarm ee oowai, Êwandam chog ügtharmua bëewi, dau daau i chirum aar dubwi irig, —Cornelio aichëjim anum.

⁴ Mag ich thärbaichee Cornelioou inanaa i khür eerpanaa jäphierr thünmuata chi Êwandam chogag, —Señor, ¿khan agá? ajim anum.

Magbaa chi Êwandam chogau jürr irig, —Pua Êwandamag jēeu chirum aajeewai üu irua pu iek ūrbarmgui ajim anum. Ichab irua oowai pua aphuum khünag nemdam deejemjā üu simgui ajim anum. ⁵ Õor jür auwi Jopeeg päibapäi ajim anum, woun Simón a thürjem awaan

mamkhīir. Ich arpai am dēn ibħar wauwia Pedro a thħarrjemgui ajim aajem. ⁶ Mag woun deeum agjö Simón a thħarrjem aig simgui ajim anum, Simón chi nemħeu d̥i phidkhamie deg. I di phuas igawaa simgui ajim aajem. Mag Simón Pedroouta pħarug jaauju, khanta pua wauju aai sī ajim anum chi Ěwandam chogau capitán Cornelioog.

⁷ Chi Ěwandam chog mag ich aig iekha dħanaawi petaawai Cornelioou chadcha ich deg phidkhaa-jerr khun numi thürkha auwia, īchab soldaaun āb ichjö Ěwandam iek ükhanaa ich juag oo jerr thür aajim aajem, arag thährup. ⁸ Mag thürkha auwia Ěwandam chogau ichig jaautarrjö jūrr amag ajapha jaau deewi püjjim aajem, Jopeeg, Simón Pedro awaan wétamkhīir.

⁹ Maimua ag noram mag Cornelioou pħitarr khun ya chi phobör dakha paaukhamam ee, edau sħejjona, Pedro ich diħeu ür sħejim aajem Ěwandamag jeeuwai. ¹⁰ Mag nūm ee jāsooga aadee thach khom khōchhabaadējim aajem. Mamu phiejāb wau nāmich, sii khāibaadeeu waa khāai khōrkha thunmua oowai, ¹¹ sii edaujāata weeudu thunm oo athajim anum. Pedroou oowai mag edja weeudu wějöm eemua dīesjö nem pheeugnaa khēu jukha s̥isidumta eeg jēbjā gaai burr uraa ajim anum. ¹² Mag dīes nem pheeug sim ee nemchaain khīir pogħe thunaajim anaabá: mug jēb gaaim nemchaain bū jayapam, nemchaain sii jāau jēedu narrjée aajem khun, nem ichpan, nem thu-maa thunaajim aajem. ¹³ I akħarau mag eerpa oo chirum eeta, wounjā chukhu sim eemua irig, —Pedro, jāg eem nemchaai thōonaa khobá ajim

anäm.

¹⁴ Magbaawai Pedroou irig, —Señor, mua chan mág chitám aig mäch erraawe bürjā nem parhooba khöba chitamgui ajim anäm. Magum jäg maach inaam chará mua khöbamgui ajim anäm, pü dau na ärmäaugau warrgarwe maach jöoinau khöpiba jaaujerr aawai.

¹⁵ Irua magbarm ee, deeu ümaai õor chukhu sim eemuata irig, —Ēwandamau nem ajapha wauwi khöpi jaau sim chan oob pua maach inaa sim amgui ajim anäm.

¹⁶ Chi díes gaai mag nemchaain pos jojopkham oopinaa, khömkhíir biek thärjup phürba jajaaujii awi, deeu ügthaag èudu athamjö abaawai chukkuu aadëjim aajem. ¹⁷ Mag oobaawai Pedroou ich ödegpai, “¿Khan jaauwaita jäg sii put gaaipai nemchaain khapan jääg khajíma?” a khíirju oo chirám eeta, Cornelioou pätarr khünau Simón di jéjewag wédurumua i sim di aig daaugaljär puertdi aig bardatkhabaichëjim aajem. ¹⁸ Mag bardatkhabaichëwi aiguim khünag jéeujierram aajem, mag woun Simón anäm ibür wauwia Pedro a thürjem maig sim khap aag. ¹⁹ Mamü mag nüm ee īchab Pedroou mag ichdëu nem ootarr agtha khíirju oo chirám ee, Ēwandam Akharau irig, —Óor thärjup pü jür wénurrüm khün ya bardatkhabaichëmgui ajim anäm. ²⁰ Ürbawia am däi petá ajim anäm. Oob khírjum, jähkün wounaanan mächdëuta pü juraan püi chirámhugui ajim aajem Ēwandam Akharau irig.

²¹ Ichig magbaa chadcha Pedroou ürbawi mag Cornelio ich järmkhíir pätarr khünag, —Päran

maata jar wenhrram, maan maigta chirumgui ajim anum. ¿Khandam athee beejierrá? a jeeujim aajem amag.

22 Magbaa amachdeu, —Maar beejimgui ajim anum, capitán Cornelioou chogbapäaiwai. I iek mag Ÿwandam chog beewi irig pu juraan òor püipi jaaujim aajemgui ajim anum, mag pu i di aar petaawai pua nem jaaumam ichdeu ūraag. Jäg capitanan chadcha òor ajaphamuu. Ÿwandam dau najä agpierra aajeewai Judionaanaujä thumaam khuunau i kha khösi aajemgui ajim aajem Pedroog.

23 Magbaa Pedroou amag ierrag dubpi jaaubaa, dubwi warag ich mag aig khai ëejierram aajem. Maimua ag noram chadcha am düi majim aajem. Mag i mam düi ïchab ich ag phöbör eem ãaur agjö Ÿwandam igar narr khuunjä i düi wetjierram aajem, i daumaai.

24 Mag wetumua, ag noram deeu Cesarea barjier-ram aajem. Mam barimawia ooimaawai, chadcha Cornelioou ich khodnaan düi ich khapkhuun ich düi ajapcharam khuunpa ãbam aig biirdunaa am nu slejim anaabá. **25** Mag Pedro barbaimaawai Cornelioou i khüirphee dawag öberwi i bükhürr jíepöröu phöbkhabaimajim aajem, Ÿwandamagamjö jëwaag. **26** Cornelioou mag ich khüirphee phöbkhabaimaa Pedroou irig, —Phiidubaadke ajim anum. ¿Khan-theeta pu mu düi jägbaadëm? Maach wounaan agdaujöpai thenumg khabahab anaa, deeu i dunuupi athajim anaabá.

27 Maimua warag iyü naawi dubjierram aajem. Mag dubwi ierr ooimaawai òor khapan

pos th̄naajim aajem. ²⁸ Mag oobaimaaawai Pedroou amag, —Keena, pārau khaph̄ n̄umgui ajim an̄um, maar judionaanag chan pōd pāar judionaan khabam kh̄un deg dubpiba jaaunaa pōd pāar d̄i khapeerkhajujā khaba n̄um aajem, Ēwandam na maach ãarjewai. Mam̄ ū Ēwandamau m̄urug jaauwai ya maadēu tag mag kh̄irjuju khaba n̄umgui ajim an̄um, dich meeun khabam kh̄un d̄i awiajā. ²⁹ Maguata, m̄uch aar jaaubaimaaawai mua b̄urjā maḡm aba, chadcha b̄eewi m̄ig pāar d̄i chir̄m keena. ¿Khan athee pārau m̄ th̄rpäijierrá? ajim aajem Pedroou.

³⁰ Magbaawaita Cornelioou irig nem īkhabaadēmua magjim aajem:

—Ya khāai jayap simgui ajim an̄um, ūsim khurau, m̄uch di aig chir̄mta āspatarr aigmua thachjā khöba chirarr. Mag chir̄muua edau ph̄uibaajér kheeuragam las tresjö n̄um ee, ich m̄ug ora, Ēwandamag j̄eeu chirajimgui ajim an̄um. Mag n̄um eeta d̄egölp woun ūb khajūa b̄apphä ich b̄äpgau phuumjö sim b̄eewi m̄ kh̄irphee d̄un̄ubachaichéjimgui ajim an̄um. ³¹ Mag d̄un̄uchéwia m̄ th̄rcha th̄rnnaa m̄urug, “Pua Ēwandamag j̄eeu chir̄u aajeewai irua p̄ iek ūrbarmgui” aichéjim m̄urug. Ichab mua aph̄um kh̄unag nemdam deejemjā ū simgui ajim chi Ēwandam chogau. ³² Maimua m̄urug ūor j̄ur auwi Jopeeg püipi jaaujim, woun ūb Simón an̄um ib̄ur wauwia am d̄en Pedro a th̄urjem awaan mamkh̄ir. Mag wounau jaauwai p̄ deuem agjö Simón an̄um nemh̄eu d̄i phidkhaajem aig sim a jaaujim, ph̄uas igaau di d̄un̄um ee. P̄ igwia,

mag wounauta mua nem wauju marag khap jaaujugui ajim, chi Ŋwandam chogau. ³³ Mag machig jaaubaicheewaita mua ðor püijimgui ajim anm, pu awaan mamkhir. Mag, īs üu pu barbaichemgui ajim aajem Cornelioou Pedroog. Ŋwandam dakhir maar muig āba biirdwia puata nu numgui ajim anm, purag Ŋwandamau ich iek marag jaaupi sim ūraag. īsin chadau marag jaaubá ajim aajem Cornelioou.

Pedroou Cornelio deg maach peerduajem iek jaautarr

³⁴ Mag ichig iekhapibaawai Pedroou magjim aajem:

—īsin ya mua khaphu chirumgui ajim anm, chadcha Ŋwandamau mag iwiir ābam khunnpaita ürcha igba aajem. ³⁵ I dau naan deeum durram khunnau awiajā i ipierraanaa īchab agcha wēnrrakhiin, makhunjā irua igab khaba igjugui ajim anm Pedroou chi aig biirdu thnarr khunag. Mag jaaumamua ich Pedrooupai, ³⁶ Ŋwandamau Jesucristo israelnaan ee püijimgui ajim anm, ich iek jaaumkhir. Mag, maadeu khaphu numgui ajim aajem, warr Ŋwandam düijā iekkhör paar narrta Jesucristo üu maach koit thötarr gaaimua khoinaa wēnrrum. Ich ag Jesuugui ajim anm, ante maach thumaam khun Pör. ³⁷ Pārau khaphu numgui ajim aajem, Juanau Ŋwandam i jaaunaa ðor pör choo nurrarr khurjā jāga nacha Jesuu Galilea ee ich iek jaaubaaderr khieb Judea ee thum aaidjī. ³⁸ Pārau khaphu numgui ajim anm īchab, jāga Ŋwandamau Jesús

Nazaretpierr gaai ich Akhaar phēs deewi ich juapajā deejī, maimua jāga mag juapaau ðor mepeer juu ee sīsid arrjā peerdu aunaas ich nūrrūmpierr nem ajapha wau nūrrajī, Ēwandam i nūrrūm dāi sīerr aawai. ³⁹ Judea durr maimua Jerusalén phöbör eejā mag nem thum waumatarr marau maach daúa oojimgui ajim anūm, maar dakhīrta mag wau nūrraajerr aawai. Mag khitarr Jesús ajimgui ajim anūm, ar pakuls gaai meerphē thōopūitarr. ⁴⁰ Amau mag i thōojieb mamū, khāai thārjupam ee Ēwandamau deeu i phiriu auwia ich oopijim. ⁴¹ Mag ich oopitarr thumaam khūnagjā khaba, āba maragpaita ich oopijimgui ajim aajem, ag nawejā ich Ēwandamau maragta ichdēu nem wau nūrrūm oopiju awi maachta i dāi wēnūrramkhīir jūr autarr aawai. Maguata mag i meewi deeu iiu phiidūtarr khurjā maachta i dāi thach khōjimgui a jaaumajim aajem. ⁴² Maimua ichdēucha maar pājimgui ajim anūm, judionaan thumaam khūnag jaaumamua ich igwia, “Iita Ēwandamau jūr aujim, warrgar meetarr khūnpa maach āba phiidūtkhabarm ed chijā khūnta ügthar wētju wa chijā khūnta isegju a khap jaaumkhīir.” ⁴³ Mag, warrgar Ēwandam i jaaujerr khūnaujā īchab Jesús igwia, “Thum i iek ükhawia āba irigpaita amach peerdu aumkhīir jēeu nūm khūn khaibagan Jesús gaaaimua Ēwandamau chadcha chugpaapūiju” a jaaumajim aajem Pedroou, warr Ēwandam i jaaumienau jaaujerr igwia.

Judionaan khabam khūnag Ēwandamau ich

Akhaar deetarr

⁴⁴ Pedro iekha öba agtha mag ijējēbkham ee, thum aig i iek ūr narr khhan gaai Ÿwandam Akhaar phēs aichējim aajem. ⁴⁵ Magbaawai judionaan Jesús iek ükha narr Pedro däi bëetarr khhnau amach daúa oowai, Ÿwandamau ūchab ich Akhaar judionaan khabam khhan gaaipa phēs deebar m oobaa, dauderra nhisijim aajem, ⁴⁶ amau ūurwai shi amach meu khabampata sereu thhnhum ee Ÿwandam thö iekha nherrjëem ūrbaawai. ⁴⁷ Mag thumaam khhnau amachdëu iekhaba aajerr meupa iekhaphöö thhnhum oobaa Pedroou, —Is mhkhhan wounaanau Ÿwandam Akhaar maachdëu autarrjö athapí, amjä warre ūchab pör choopüju aai nhmgu ajim aajem.

⁴⁸ Maimua chadcha makhhan thum Jesucristo thhär gaai warre pör choopi jaaujim aajem. Mag ya pör choo nhisiewai amach aig khhaidam khabanaa shemkhhir Pedro thhajierram aajem.

11

Pedroou Jerusalenpienag ichdëu nem ootarr ūkhaimatarr

¹ Mag judionaan khabam khhnaujä Ÿwandam iek ükhabarm anham jöpcha Judea durr tagam khhan ich Jesuucha jhr autarr khhnau ūrphöbaadëjim aajem. ² Mag b*ii* thhnhum ee, Pedro Jerusalén barbaimaawai ūchab ag phöbör ee judionaan Jesús iek ükha narr khhnau shi amachig baarpi auwi irig magjierram aajem:

³ —Woun khan jāgwiata jāg maachjö judion-
aanjä khab shisidhmta oon mawia warag am däi

thachpa khöbaadëjíma? ajierram anum. Pua jäkhun däi jägju khaba siejim perá ajierram anum, maach jöoinau jägpiba jaaujeewai.

⁴ Magbaawai Pedroou amag thumaa jaubaadëjim aajem, warrjä jäga Ëwandamau irig mag nem oopiwia judionaan khabam khun eejä ich i jaaumkhír i püiju ají. ⁵ Mag jaaumamua ich Pedrooucha, —Warrcharan muun Jope phöbör eeta chirajimgui ajim aajem, Ëwandamag jëeuwai. Mag Ëwandamag jëeu chirum eeta, dëgölp mu khäi athamjö abarm ee, sii dïesjö nem pöm khëupierr khëu khöorjüyüd simta edjä eemua mu chirum aig burr urajimgui ajim anum. ⁶ Magbaawai ag ee sim khap aag awi mua öbér oowai, ag ee nemchaain khüripierr thunaajimgui ajim anum: mug jëb gayam bü jayapam khun, pabü eem chi dachaphum, nemchaain jääu jëedu narrjee aajem khun, maimua nem ichpan khír pogkhe. ⁷ Mag mua öbér oobaawai mag õor chukhu sñerr eemuata mürug mu thärcha thärnaa ag eem nem inag thðonaa khöpi jaaujimgui ajim. ⁸ Magbaawai mua, “Señor, mua chan mug chitum aig much erraawe nem parhoobam chan bürjä much i ee auba chitum. Magum jäg maach inaam chará mua khöbamgui” a chirajim, “warrgarwejä maach jöoinau khöpiba jaaujerr aawai.” ⁹ Mua mag iekhabaabai deeu mag õor iekjö sñerrau jürr mürug, “Mua nem wajapha wautarr chan oob pua maach inaa sim a chiramgui” ajim ich Ëwandamau mürug. ¹⁰ Mag nemchaain pos jojopkham biek thärjup mürug oopiwia deeu ügthaag edjä ee èudu athamjö abaawai chukkuu aadëjim.

Magta Pedroou ichdëu ootarr jaaujim aajem, ich khapeenag.

¹¹ Mag ichdëu nem ootarr jajawagmamua, 'Mag chi dïes ügthaa pabaadëm eeta, Cesarea phöbörmuu woun ãb Cornelio anumua mæ awaan mamkhñir õor thärjup püitarr khæn mæ chirum di jür wëtumua mæ aar barimajierramgui ajim anum. ¹² Mag am bardutkhabaimam ee, īchab Ěwandam Akharau mærug bürjä magum aba am däi mapi jaubaawai chadcha mæ am däi majimgui a jaumajim aajem ich Pedroou. Mag jajawagmamua, Mag mæ mam däi īchab ermanonaan seis aig narr khæunjä mæ däi wëtjimgui ajim anum. Mag wëtwia mag woun Cornelio anum deg naaimajimgui ajim anum. ¹³ Mag maar bardutkhabaimaawai mag wounau jûrr mærug nem īgkhabaadëjimgui ajim anum, jäga Ěwandam chog i aig bëewia, õor jür aupiwi, Jopeeg püipi jaaují; ajapcharan mæ juraanma. ¹⁴ Magá Ěwandam chogau ich Cornelioogcha jaaujim aajem, mua maach peerduajem iek wajapha jaubaawai peerduwi īchab thum i di aiguim khæunjä peerdu naisiju.

¹⁵ 'Keena, magta chadcha mæ i aar barwia mua Ěwandam iek amag jawaagpajimgui ajim anum Pedro ich meeunag. Magnaa, Mag mawia amag jaubaadëm eeta Ěwandam Akhaar am gaai phës aichëjimgui ajim anum, na ar maach tagam judionaan chi ükha nüm khæn däimua nacha autarr edamjö. ¹⁶ Magbaawaita mua khñir eyaa aadëjimgui ajim anum Pedroou, maach Pör Jesuu mæchig, "Juan chi pör choomieun chadcha

dödamaupai pāar pör choojieb mam₄, magtarr khur ich Ŋwandam Akhaarchata pārāu pāach gaai phēs wai n̄uisiju” a iekhatarr. ¹⁷ Magua keena, mua oowai mag ich Jesuucha magtarr aawaita mag edjā Cornelio d̄i ãba narr kh̄unagjā Ŋwandamau ich Akhaar deebajieb ajim an₄m amag, ar maachdēu Jesucristo iek ükhaawai maachig deetarrjō. Keena, magtarr aawaita pōd mua Ŋwandam ichaaur aju aai khaba chirajimgui ajim anaabá Pedroou ich khapeenag jaaumamua.

¹⁸ Pedroou mag jaaumam ūrwia, Jerusalenpien chi ükha narr kh̄un s̄i warag kh̄uu n̄isiwi, Ŋwandamag j̄eeuphōo th̄an₄mua, “Uuchata jägbarm Ŋwandam” ajierram aajem. “Magan judionaan khabam kh̄unaujā amach khaibag thumaa āsie ewag kh̄irjuwia purugta chugpaapi j̄eu n̄am kh̄unnan ūu īchab ügthar öber wēn̄rrajugui” ajierram aajem, mag warag Ŋwandamag j̄eeumamua.

Antioquía phöbör ee chi ükha durrarr kh̄un

¹⁹ Mag Esteban th̄owia chi Ŋwandam iek ükha durrum kh̄un ēudee ēkha n̄am jaar, ãaur kh̄un Feniciaag d̄er wētjim aajem; maagwai ãaur kh̄un, Chipreeg; maimua tagam kh̄un, Antioquiaag. Mag wētwi amach wēn̄rrampierr jaau wēn̄rrajim aajem, jāga Ŋwandamau maach peerdu aaujē. Mam₄ mag jaau wēn̄rrum chan parhoobam kh̄unagjā jaauba, ãba judionaanagpaita jaaujeejim anaabá. ²⁰ Mam₄ mag d̄er wēttarr kh̄un ee naajim aajem, Chiprepien Sirenepien d̄i. Makh̄unnaun chad

Antioquía phöbör ee amach bardatkhaimaawai, parhooba griegonaanagpa maach Pör Jesúś igwi thumaa jaauphöbaadéjim aajem, amjā peerduju aai nám a khap amkhíir. ²¹ Maach Pör Jesuuta mag ich i jaaumkhíir ich juapá amag dee sīerr aawai chi ūr nám khūn khapan warr amachdēu chadpii aajerr khūrjug isegwi jūrr maach Pör Jesúś iek jaau nūmta ükhajierram aajem.

²² Antioquía phöbör ee mamagkham Jerusalen-mua chi ükha durrum khūnau ūr athaawai am aar Bernabé püjierram aajem, khap oon mamkhíir. ²³ Mag mawia chadcha Ëwandamau mamaam khūnjā ūu peerdu atham oobaimaawai Bernabé onee aadéjim aajem. Maimua warag thu-maam khūnag, “Ich jāg thāraucha warag maach Pör Jesúś iek ükha wēnurrumua i gaaita ubu nūsit” ajim aajem, am wawimamua. ²⁴ Ich Bernabejā woun ajapham ajim aajem. Magua irua ich gaai Ëwandam Akhaarjā phēsnaa īchab āba Ëwandam gaaipaita thāraucha ükhaajeejim aajem. Mag Ëwandam Akhaar ich gaai phēs wai simua jaau-mam ūrwi warag khapankham khūnau ükhawi maach Pör Jesúś dēnkhamajeejim anum.

²⁵ Maig sīi awi ich Bernabé jūrr Tarsoog majim aajem, Saulo jūraan. Mag mawia aig oobaimaa, ich dūi èeurrwi Antioquiaag arrjim aajem. ²⁶ Mag Antioquía phöbör barwi año āb éntér aig nūmua warag õor khapankham khūnag Ëwandam iek jaaujeejim aajem. Maig mag Antioquía phöbör eeta chi ükha durrarr khūn warrpem cristianonaan a thürjierram aajem bigaaum khūnau, amach Cristo iek ükha durrum gaaimua.

²⁷ Ich mag jaar Jerusalenmua Antioquiaag Ěwandam i jaaumien bēejierram aajem. ²⁸ Mag bēewia āb Agabo anumua Ěwandam Akharau ichig jaaupibaawai õrag jaaujim anum, durrpierr jādau theeg burrju. Magtarr khur Claudio reikha sim jaar, chadcha ich Agabooou jaautarrjōo ajim anaabá. ²⁹ Mag jādau theega aadēmua khöju chukkhu aadeewai Antioquiapien Jesú斯 igar durrarr khunau agdaujō amachdēu deeju ayaampierr ofrendadam jurphē auju aphöbaadējim aajem, Judea durr agjō chi ükha durrum khunag deepäraig. ³⁰ Mag chadcha ya chi phatkhon wai nūisiewai Bernabé Saulo dūi jür auwi makħun dūi deepūjierram aajem, jūrr Jerusalenam iglesia eem chi pörnaanag deeimamkhīr.

12

Santiago thōopūiwi Pedro cárcel deg pūitarr

¹ Mag Bernabé Saulo dūi Jerusalenpien athee phatkhon deen ma nūm jaar, rey Erodeeu āaur khun Jerusalén ee Jesú斯 iek ükha durrarr khun pūrkha aujim aajem, am dūi ichdēu ampierr aag. ² Mag pūrkha auwia āb Juan dūi khod ābam Santiago a thūrjerr ich soldaaunag thuthuiú ö thūappūipijim anaabá. ³ Mag ö thūap thōobarm judionaan chi pörnaanau warag khōchkhabarm oobaawai Pedrojā dūi warre pūr aupijim aajem, chi Erodeeu. Mamagkharran pan levadura chukhu wauwi khoojem ag seman ee ajim aajem. ⁴ Mag preso pūr auwi, cárcel deg phāar sūnuaa, soldaaun dieciseis jür aujim aajem, nacha

jayapam khuunau thua wai nuu awi jrr agjo
 jayapam khuunau ich mag theg ahau amkh*ii*r.
 Maan i denen, mag phaar siuwi nemkhoo pomaam
 dichdimaawaita dawag auju ajima, thumaam
 khuun dakh*ii*r ich soldaaunag thoopi jawaag.
⁵ Mamu mag Pedro carcel deg soldaaunau oopaar
 wai nemichin, ichab tagam khuun chi ukha nem
 khuunau pua chukhuu Ewandamag jeu durrajim
 anaaba, i koit.

Pedro carcel degmua öberttarr

⁶ Maimua chadcha mag phiesta dichwia,
 nanumjo Erodeeu amag Pedro jeu deeju anum ee,
isimjo, kheubaadeewai soldaaun numiim khuunau
 amachpierr Pedro juu gaai cadenau jekhanaa,
 amach juu gaaija jekhanaa, amach jarr wai
 khaiphobaadejim aajem. Maagwai tagam khuunau
 puertdi aig thua nuisijim aajem. ⁷ Mag Pedro
 khai jeer sim ee, Ewandam chog ugtharmua i aig
 pierrwai carcel di thum si arar joisijim anaaba.
 Mag beewi, i ai ee noinoinaa, phiriupeiwi irig,
 —Pedro, joppai phidaba ajim anum.

Irua magbarm burre chadcha caden Pedro juu
 gaaai mag jukha sierrtta si eedu khaiphobaadejim
 anaaba. ⁸ Mag daukhanpabaadee, —Juu chephu
 puch ai khoorjuwi joppai puch zapat juabapui ajim
 anum deeu chi Ewandam chogau.

Mag chadcha Pedro zapat jua aaipabaadee, —
 Jaimua puch manto juawi mu eudee pidu ajim aajem
 chi Ewandam chogau.

⁹ Magbaa chadcha i iek chi Ewandam chog
eudee í öberbaadejim aajem. Mamu Ewandam

chogau ich däi mamagkhamjā wajappai Pedroou khaugba, iruan sii ich khääi khörkha chiramuata mamagkhampii ajim anaabá. ¹⁰ Mamʉ irua oowai, mag wëtumua amach garcha soldaaun narr aig dichwia, ag atagaa narr aigjā dichwi, ya kaajā eecha öbërimaajem puertdi aar paaukhabaadéjim aajem. Mam paaukhabaimaawai mag puertdi sii ich khïrau weeudubaadëm ee öbër dichjierram aajem. Maimua ãba wëtumua deeum kaajā neer sim aar paaukhabaimaawai deeu Pedro ich appai aadëjim aajem, chi Ŋwandam chog petaawai. ¹¹ Magbarm aigta Pedroou ajapcha khaug athaawai ich ödegpai, “Aa, jägan chadchata Ŋwandamau ich chog püibarbma” ajim anʉm, “Erodeeu judionaan däimua mʉ däi amachdëu ampierr aju arrta i juu eemua peerdu awaag.” ¹² Mag ichdëupai ajap ich khaug athaawaita warag woun Juan anʉm ãd María a thür sñerr diig petajim aajem, ñor khapan ãba biirdʉwi Ŋwandamag jëeu narr aar. Mag woun Juan anʉm ibʉur wauwi ñhab Marcos a thür sñejim aajem. ¹³ Mag petwi, barwia, ûjärram puertdi sirimajim aajem, ich weeu aumkhii. Magbaawai khap aag awi daupeer ãb Rode anʉmua puertdi aigcha ûraan bëejim aajem. ¹⁴ Mag bëewi Pedro iekcha ûr athaawai warag onegau puertdijā weeuba, sii ierrag khaphigbaadëwi, —Ich Pedro khabahab ajim anʉm ierr narr khʉnag.

¹⁵ Magbaawai oraa narr khʉnau sii warag i lökag phëwi ükhamapha naajim anaabá. Mamʉ mag ich iek ükhaba abaawai warag, “Chadcha Pedro iekta mua ûr uabajieb” anʉʉ paawaita,

deeu ūmaai, —Keena, magan chadcha khai, jā sīi
i akhaar khabahaba ajierram anum.

16 Mamū magumich warag Pedroou puertdi
bubuju khabaadējim anaabá, ich weeu aumkhīir.
Maimua weeunaa ichchata oo athaawai, khīir ēu
awi jūrr wir aig amach khapeenag, —Jāgata jāg ūu
chig aba pierrúma? ajierram aajem.

17 Magbaawai ichdēu warag am khīu amkhīir
juaupai jajaaujii awi amag īgkhabaadējim aajem,
jāga cárcel deg i chirarrta maach Pöröu i dawag
öbeer aujī. Mag thum jaau dichwia, —Chamug
mua pāachig nem īgkhabarm thum ich agjōo Santi-
agoog jaauwi tagam khūn maach khodnaanagjā
jaaubat ajim aajem.

Mag jaauwia, aigmua öbérwi, ichta warag
chawag petajim aajem.

18 Am iekhan, maimua ag noram āspaaauta sīi
Pedro chuk īebaadeewai soldaaun amach eepai iek
phithurg maadēujā khaugba jōsijim anum, Pedro
gaaimua. **19** Magbaawai Erodeeu jūrpiwi par jūr
numjā baauba abaawai, soldaaun chi thā narr
khūnta āba thārkha auwi par jēeu ohookhamjā
ich mag khaugba buudimaawai, amachta phē ar-
rwi khēchpi jaaujim anaabá. Magtarr khur chi
rey Erodes Jerusalén durrmua mawia jūrr phōbör
Cesarea anum ee s̄eimajim aajem.

Erodes meetarr

20 Mag, Erodes Cesarea phōbör s̄eimawi,
Tiropien dāi meeukhanaa, Sidonpien dāijā
meeukha sīsijim aajem. Mamū magbaa warm
khūnau amach ap nacha ajapha iekhawia jūrr i
dāi iekhaan bēejerram aajem. Mag bēewi, chi rey

dën thethem woun āb Blasto anām dāi iekhawi, amachig paa auwi, rey dāi iek deeju ajierram aajem, khōinaa wēnūrraag. Amau rey amach dāi meeukhapimapha naajim anaabá, amachdēu chi rey durramta khōju pēr khoojerr aawai.

21 Maimua chadcha mag deeu āba iekhaju arr ed rey Erodeeu ich khajūa ajapcharam jūanaa, ich khu juupjem gaai waaidūwi yupwi, òrag iekhabaadējim aajem.

22 Mag iekhabaadee phöbörpienau i thö nāmu, “Mug wounan Ěwandamjöta iekha sim; jā chan sīi khajapham woun khabamgui” a sereu phöbaadējim anām.

23 Órau serereukhamua ichig mamagkhamjā büürjā amag iekhaba, warag udūraa ichigta Ěwandamagamjö iekhapijim anaabá. Mamū magtarr kōit Ěwandam chogau i bi ee ödömie dau daau ompapiwi ich aguapai warag jü thūrrdā meejim aajem, chi Erodes.

24 Mag, par Erodeeu ich monakha aawai chi ükha durrum khūn öpäiju ēkhaajeejib mamū, maach Pör iek jaau nām waragta durrpierr aaidūnaa īhab chi ükha nām khūnjā khapaana paaukhamajim aajem.

25 Bernabé Saulo dāi mag ofrenda deethurwi, Jerusalenmua deeu Antioquiaag wētumua amach dāi woundam Juan anām arrjierram aajem. Ich mag Juanpai ibūr wauwia Marcos a thūrjeejim aajem.

13

Bernabé Saulo dāi warrpem Ěwandam i jaaukhūr pāitarr

¹ Antioquia phöbör eem iglesia ee Ÿwandam i jaaumien däi maestronaan naajeejim aajem. Makhuun thür äb Bernabé ajim aajem; äb Simón, am dën īchab “Chi Phaich” a thüürjerr; äb Lucio, Cirenepierr; äbakhai Manaén, Galilea durram gubernador Erodes aajerr däi äba bāautarr; maimua Saulo. ² Ich makhuun biek äb thachjā khöba maach Pör Jesuug jëeu nám ee, Ÿwandam Akharau amag, “Bernabé Saulo däi idëu sii sīubat, mua am athee ya phidag jür wai chiramgui” ajim anám chi Ÿwandam Akharau.

³ Magbaawai chadcha mag Ÿwandamag jëwaag sii thachjā khöba surkha námua makhuun numiim ürta juu ausūnaa oraawi püjierram aajem.

Chipre pharam gaaiaach peerdüajem iek jaau-tarr

⁴ Mag, ich Ÿwandam Akharau amachig wëtpi jaaubaawai Bernabé Saulo däi Seleuciaag wëtwi maigmua jürr döjärr pharam Chipre anamug durbajierram aajem. ⁵ Maimua Puerto Salamina barwi judionaan Ÿwandam iek jaaujem deg maach peerdüajem iek jaauphöbaadëjim anám. Juan Marcos amach däi arrtarr aawai magua däi am ipierr jaaujeejim aajem.

⁶ Mag phöbör Salamina anám eem khunag Ÿwandam iek jaauwia warag ich ag morr gaaipai phärdü wëtumua deeum phöbördam Pafos anám barjierram aajem. Maig woun äb bënhuun sëejim aajem, Barjesús a thür sim. Mag woun sii nem sëunem ich bën khaugau parhooba nem wau nàrramta, iruan Ÿwandamau nem waipi

simta wau chirum aajeejim aajem, ich iekhau-paita. ⁷ Mag bénkhun Barjesús anum, gober-nador pör öphërg sìerrum Sergio Paulo anum däi sèlejeejim aajem. Mag gobernadorrau Ëwandam iek ūrm khösi sìerr aawai Bernabé Saulo däi ich aar thürkhuiipäijim aajem, am iek ūraag. ⁸ Mam Bernabé Saulo däi bëewi Ëwandam iek jaaubaichee-wai mag chi bénkhun griegonaan meúa Elimas a thür simuata jürr idëu chi gobernadorrag amau jaau nümjä udur ükhapiba wai sísijim anaabá. ⁹ Magbaawai Saulouu ichpai ïchab Pablo aajemua, ich gaai Ëwandam Akhaar phës wai sìerr aawai, irig eerpanaa thet khëesir, ¹⁰ —Purugan dösätauta khüirjug dee simgui ajim anum. Maguata jäg sünem sii õor khügurjupai khap sìerrum, büürjä nem ajapham khöchkhaba. Jäg maach Pör Ëwandam ichaaur aju khääi, jäg idëu chi ükham khösim khüunag i iek ükhapibáma ajim anum. ¹¹ Puch jäg chitum paar nau maach Pör Jesuu warre pu dau khaugba apüijugui ajim aajem. Magbarmun puun büürjä edau khüir araragjä khaugba chitum awiata deeu dau eerdüjugui ajim anum irig.

Mag, chadcha Pabloou magbarm bürre chi Bar-jesús dau khübaadémua pöd majujä khaugba aadee-wai, äbmua khäijä ich juu gaai èudu arrmkhüir awi õor juurwai, sii parhooba jürkha jürkha aadéjim aajem. ¹² Mag maach dauderraabarm chi gober-nadorrau ich daúacha oobarm däi maach Pör Jesús iek Pabloou Bernabé däimua jaau wënarrarr ich jügaagaa ūrbaawai chadcha ükhajim aajem.

Pablo Bernabé däi Pisidia durr

¹³ Pablo ich khapeen däi mag phöbördam Pafos anum ee naawi durbaghabaadeeu deeum durr Panfilia anum eem phöbördam Perge anum phēeubaimajierram aajem. Mam mam paaukhabaimaa Juan Marcoou am kha ogdewi deeu Jerusalenag petajim aajem. ¹⁴ Maig Perge naawi Antioquiaag wëtjim aajem. Mag Antioquia phöbör deeum durr Pisidia anum dakha sijim aajem. Am iek mag phöbör ee jua üujem ed pabaadeewai judionaan Ëwandum iek jaaujem deg dubwi ohoodö aimajierram aajem. ¹⁵ Mag jupwi, Moiseeu iek phä pumatarr thürnaa Ëwandum i jaaumienau phä puarr gaaijä ïchab thür dichdimaawai, mag judionaan eem chi pörnaanau amag, —Keena khodamnaan, pārau ðor wawieg khñirjugdam wai nūm khai, warre marag ūrpibat ajierram aajem.

¹⁶ Magbaawai Pabloou büjäau dñuuunaa, ðor khñuu amkhñir juau jaau jaaunaa, amag iekhamamua magjim aajem:

—Keena israelnaan ajim anum, maimua pāar ar Ëwandum iek ūrwi jüg üruu aajem khñan, mu iek ūrbat ajim anum. ¹⁷ Warrgarwejä Ëwandamau maach jöointa jør autarr aawai am chikham ee Egipto durr naajeewaiwe amachta Ëwandamau nem khapan apiwi ich jua theegau deeu chawag phē arrjimgui a jaaumajim aajem. ¹⁸ Mag phē arrwi, ðor chukag durr ich dakhñir khaigba aadéphum gaaimua khñir machag ãwat nñrrumjä, Ëwandamau magum igba, cuarenta añosjö am däi ogduba sijimgui ajim aajem Pabloou amag jaaumamua. ¹⁹ Mag wénñrrumua Ëwandum juu

theeg paarmua amachdëu Canaan durr siete naciones öpüitarr thum Ëwandamau warag amag deejimgui ajim anum. ²⁰ Mag maach jöointa Egipto durr nüwe, Ëwandamau jur autarr aigmua Canaan durr amachdëu jüathug auwi ma nüm jaar, ya cuatrocientos años dichwi sñejimgui ajim aajem Pabloou mag ijëjëbkhamua.

Mag Pabloou jaau wai khitumua, 'Magtarr khur Ëwandamau amag leinaan jueces anum khüun deebaawai makhuunauta phöbör thum khap nüsijimgui ajim anum. Mag jueces anum khüunta años khapan chi pörnaankha wénarruu awi, jürr jöoi Samuelta chi pörkha sisierr aigmua ewag paawai, ²¹ õrau amach garmua Ëwandamag amach pörkhamkhíir rey jéeubaawai, woun äb warr jöoingar Benjamín aajerr ag chaain ewagam khüun dën woun Cis anum iewaa Saúl anumugta cuarenta años Ëwandamau am reikhapijimgui ajim aajem. ²² Mamü mag nacharam rey ich Ëwandamau isegpüiwi jürr deeum woun äb David anumta reikhapijimgui a jaaumajim aajem Pabloou. Mag jaaumamua ichdëupai, Mag David igwiata ich Ëwandamaucha, "David Isaí iewaan chad mua khösi chirum; jäguan chad muchdëu nem mag abarm ipierraa ajugui" ajim aajem Pabloou amag, ich Ëwandamau iekhatarr igwia. ²³ Magnaa, Ich Ëwandamaucha maach jöoinag jaaujerrjö, mag David chaain ewagam khüun eemta Ëwandamau Jesús thaabapijimgui ajim anum, maach israelnaan peerduajem khamkhíir.

²⁴ 'Mamü mag ich Jesuucha Ëwandam iek jaau

nūrraju nawejā Juan chi õor pör choomieu israelnaan thumaam khūnag jaaujeejimgui ajim anūm, amach khaibag isegwi amach pör choopimamkhīir. ²⁵ Juanau mag jaau nūrrāmua ya ich thōju gayaa pamam ee õrag, “¿Pārau khīirjuawai mūta ich Ēwandamaucha jūr awia pūju aajerr khai?” ajim anūm. Maimua ich Juanaupai, “Mū chan ar khabamgui” ajim aajem. “Mamū mū ēudee āb urumta ichiugui” ajim anūm ich Juanau, Jesús igwia. “Maan chad mū khāyaujā ūrūucha simgui” ajim anūm. “Mamū mū chan māg chirām aig sī i chogkhaagpajā būrjā serbiibata chirāmgui” ajim aajem Juanau.

²⁶ Maimua mag chi Juan õor pör choomieu iekhatarr jaau dichwia deeu ich Pablooupai, ’Khodamnaan, jöoingar Abrán khachitarr ag chaain ewagam khūn, maimua pāar ar Ēwandam iek ūrwia jüg ūrūu aajem khūn: māg maach peerduajem iek cha mua jaau chitāmān pāach atheyaugui ajim aajem Pabloou amag. ²⁷ Jerusalén phöbör eem khūnau amach pörnaan düimua būrjā pöd Jesús khaug aubajierramgui ajim anūm. Mag khāai ante i igwia Ēwandam i jaauinenau phā pūatarr iek sabarhedpierr thür nūmjā būrjā i khaug auba, warag amachdēuta warrgarwe Ēwandam i jaauinenau jaauwai i dau aphūu wau thōomamua thōopūiju a jaaujerrjōo ajierramgui ajim aajem, i dūi. ²⁸ Mag i thōog athee būrjā khaibag chukhu khitarr āba, warag Pilatoog pūr deewi i thōopūipi jaaujierramgui ajim aajem. ²⁹ Mag jaauinenau ich Pablooupai, Maimua Ēwandam iek phā sim gaai i igwia jaau

sīerrjö, thum mag i dūi amachdēu ampierr awia, pakuls gaaimua eeg paa auwi, durrbü khōpag ee jēbdi chi khōrm sīerr ee aukhērjierramgui ajim anām. ³⁰ Mag amau i thōojieb mama, Ēwandamau deeu i phiriu aubajieb ajim anām. ³¹ Mag iiu phiiduwia biek khapan ich oopijim anaabahab ajim anām, mag ich thōju gayaa paawai Galileamua Jerusalenag ich dūi āba wēttarr khūunag. Magtarr aawai mag amach daúa i ootarr khūunauta jūrr īs ōrag jaau wēnarrūmgui a jaaumajim aajem Pabloou, mag Antioquia phōbör ee chi pōrnaanpa thūnarr khūunag.

³² Maimua warag mag jaaumamua, 'Ēwandamau warrgarwe maach jōoinag jaauwai mag ich chaai pāiju aajerr iekta maraujā pārag jaau wēnarrūmgui ajim anām. ³³ Mag warrgarwe maach jōoinag mag ich chaai deeju a jaautarr aawai chadcha īs ewag pawi maach chi ewagam khūunagta Jesús iiu phiidabarm oopijimgui ajim aajem, magbarmua jāgan chadcha ich Iewaata maach ee nārrajim a khap amkhūir.

Magju arr aawaita i igwia Ēwandam ēsap Salmos numiim anām gaai Daviu phā pāawai, "Pūn mā Chaairau; īsin chad ūrau pūn mā Iewaa a khaphā nāisimgui" a phātarjā jaaumamua, ³⁴ mag i phiiduwia tag meeba ich mag iiu sīrraju igwiajā ich Ēwandamaucha īchab, "Māchdēu Daviig jaautarr chan par iekhaupai khaba chadcha aju" a iekhatarrpa jaaumajim aajem Pabloou.

³⁵ Mag jaaumamua ich ag Jesupai jaaawi, 'Ich ag Salmo gaaipai īchab mag sim: "Ēwandam, pāch chaai būrjā pekau chukhu khitām pāchdēucha jār

autarr chan pua ɬduraa i ëu jēb ee miiupibamgui” ajim aajem. ³⁶ Pārau khaphʉ nem jaauamta wau khitʉ awi meetarr. Mag meeabaadeewai parhoobam khʉn aukheerjemjō ich jöoin däi āba aukhérwi ich ag eepai jēbeg pajimgui ajim anʉm. ³⁷ Mamʉ mag Jesús mor chan būrjā ich aukhërtarr jēb degpai miuibajimgui ajim anʉm, ich Ŋwandamaucha phiriu autarr aawai.

³⁸ Maimua amag, ’Khodamnaan, magua pārau thumaam khʉnau khaphʉ aju aai nʉmgui ajim anʉm ich Pabloou, maraun sī Jesuuta maach khaibag thum chugpaapüiju aai sim a jaau wēnʉrrʉm. ³⁹ Maagwai Moiseeu iek phā p̄aatarr gaai jaau simpierr ükha nʉmuapai p̄od peerdʉba arr khʉnaujā Jesús iek ükhamʉn, jūrr ichdēun chad thum peerdʉ auvia ajaug paapüimaju, magbarmua tag būrjā ich däi iekkhōr chukhu nʉisimkhīr a iekhamajim aajem Pabloou. ⁴⁰ Maimua, Khīr khaphʉ abat ajim aajem, Ŋwandam i jaauinenau ẽsap gaai jaau p̄aatarr pāach gaai pam ugua.

Mag jaauwi, ich Ŋwandam iek phā simcha jaaubaadējim aajem, chi Pabloou. Mag irua jaautarr mug ajim aajem:

⁴¹ “Pāar ar Ŋwandam iek aawaijā warag i wau iekhaajem khʉn ūrbat:

Mʉn Ŋwandamaau.

Pāach dakhīr pārau ag na ooba aajem mua wauju. Mamʉ nem thum magju nawe ābmua pārag jaaukhiinjā pārau ükhabaju.

Mam^u ya pāach daúa oophöbaadeewaita pāar
jāphierr naawijā, ɿpārau jāgbarju?
Pāachdēu ükhaba arr gaaimua, maigta pāar öju
edau” ajim aajem Pabloou, Ēwandamau ich
iek phäpitarr igwia. (Ab. 1:5)

42 Mag judionaan Ēwandam iek jaaujem
deg jaau naawi daau paaukha phöbaadeeu,
judionaan khabam kh^un am aig bëewi, deeu
ēudeem semanau juu üi n^um ed paawai āba
biird^uawaijā ich ag iekpai amachig jaaupijierram
aajem, Pabloog. **43** Mag āba biird^u naawi
aad^utkhabaadém ee, judionaan khapan Pablo
Bernabé d^ui wëtum ēudee wëtjierram aajem,
judionaan khabamta eeu ükhawia judionaan
igar theerbagkhatarr kh^unpa. Magbaawai mag
amach ēudee wëtum kh^unag wawimamua, “Ich
jāg thāraucha ükha wēn^urrumua Ēwandam pāach
daupii aajem gaaita ub^u n^uisit” aajeejim aajem
amag chi Pabloou Bernabé d^uimua.

44 Maimua chadcha deeu ūwaai juu üuijem
ed pabaadeewai peer phöbör thumta ābam aig
podpa n^uisijim anaabá, Ēwandam iek jaaumam
ūraag. **45** Mam^u judionaanau mag atcha õor
pōm th^un^um oobaawai iekkhōr wauphöbaadëwi,
warag Pabloou jaau sim ichaaur õor wawinaa,
irig sīi parhooba iekha phöbaadëjim aajem.
46 Magbaawai ūchab Pabloou Bernabé d^uimua
warag thāar phīuwia iek khēgkha amag, —Ūrbat
keena ajierram an^um. Chadcha pāragta nacha
marau m^ug Ēwandam iek jaauju aai naajim, mam^u
pāar jāg ügthar öbërmaphamjö Ēwandamajā uduur
pāach peerdu aupiba i isegamjö naawai marau

judionaan khabam khuunagpa jaau wenrrumgui ajim aajem,⁴⁷ maach Pör Êwandamau thumaam khuunag ich khap amkhirta ich iek jaaupi siewai. Maagwai chadcha ich Êwandam iek gaai ich Jesús igwi,

“Iita judionaan khabam khuun atheejä khichag ee ötdau phuu danmoj sim, durripierr ich iek ükha nam khuun thum ichdeuta peerdu awaag” a pha simgui ajierram aajem. (*Is. 42:6; 49:6*)

⁴⁸ Pabloou Bernabé däimua mag jaaubarm ūrwia judionaan khabam khuunau amach jüguucha mag amjä peerduju aai nam a ūrbaawai onegau, “Keena, mag Êwandam iekhan chadcha chi ajaphamugui” ajierram aajem, chadcha thâraucha amachdeu ükha nam iekhau. Mag thumaa ükhatarr khuunan, nawe Êwandamau ichdeu oowai ich iek ükhaju khaphu wai sierr khuun ajim.

⁴⁹ Mag jaau namua mag amach nam durr eepain maach Pör Jesús iek aaidubaadejim anaabá.

⁵⁰ Mag warag Êwandam i aaidemam oobaawai khir mor chigpai jürr judionaanau amach ee riknaan uin Êwandamag jee durraajerr khuun däi iekhawia phöbör ee chi pörkha nam khuun däjä iekhajierram aajem. Magnaan chad Pabloou Bernabé däimua uAai i jaau durrarrta, am däi amachdeu ampierr awi warre amach durrmuja jurkhuuipüijierram aajem, aiguim judionaanau.

⁵¹ Mag amach jurbaadee warre ichab amach dakhirwe amach bü gayam jeb urphë urphë apüijierram anaabá. Mag namua amach ödegpain,

“Pāar maar däi jāg nām gaaimua Ŋwandam däi khīir khapnaat” anām ajima. Magwia ērēubaadeeu deuem durr phöbör Iconio anām naaimajim aajem. ⁵² Mamʉ chi Ŋwandam iek ükhatar khūnan am ērēutarr khurjā ich mag oneenaa Ŋwandam Akhaarjā amach gaai phēs wai nāisijim aajem.

14

Pablo Bernabé däi Iconio ee

¹ Mag phöbör Iconio anām ee naaimawia Pablo Bernabé däi amach numwe āba dubjierram aajem, judionaan Ŋwandam iek jaaujem deg. Mag dubwi maach Pör iek iek khēgkha jaauphöbaadeewai judionaan pōm griegonaan düimua Ŋwandam iek ükhajierram aajem. ² Mamʉ āaur judionaan chi ükhaba narr khūnau jūrr judionaan khabam khūn wawí phöbaadējim anām, tag am iek ükhaba warag amach ipierrta am ēugar khaigba iekhamkhīir. ³ Mag gaaimua mag amachdēu jaau nāmjā ükhamapha aawai warag ajapcha amag jawaag awi aigmua da wētbajierram aajem. Chi Pabloou Bernabé däimua maach Pör amach däi sim khaphʉ narr aawai warag thāar phīluwi Ögkhaba Õrag jaaumajierram aajem, jāga Ŋwandamau amjā khōsi sīerrú. Maagwai amau jaau wēnūrrām Õrau sēukhaawai am ugua, am iek ich Jōoiraujā ich jua theeg amag deejim aajem, ag na Õrau ooba aajem nempa maach dauderraam am dakhīir waumamkhīir. ⁴ Maagwai chi phöbörpien āaur khūn judionaan igar thēnaawai tagam khūn jūrr Jesuu ich i jaaumkhīir jūr autarr

khuun igar naajeejim aajem. ⁵ Mamu judionaanau amach pörnaan düimua ãaur khuun judionaan khabam khuunpa beewi, mokou bar wai numua amach thoopäain wedurum a ūrbaawai ⁶ deeum durr Licaonia anumag dr wetjierram aajem, chi Pablo Bernabe di. Mag wetwi phöbör Listra anum ee naawi ërëubaadeeu jur agjo phöbör Derbe anum ee naaimajim aajem. ⁷ Mag wenarrumua ag bigaau phöbördam nunaidum ee amach barmampierr jäga Êwandamau maach peerduajë a jaaumierram aajem.

Pablo mokou bar wai numua peer thootarr

⁸ Mag Listra phöbör ee woun ãb bü ãkhara khitum siejim aajem. Mag woun ich bi eewe bü ãkhara thaabawi sii jup kheraajeejim aajem, pöd durdr aju khaba aawai. ⁹ Ich mag wounau Pablo ijejebkhamg büurjä dau thoba ūr oo siejim aajem. Pabloou mag khitumg oowai, ich ödegpain “Magum Êwandamaun chadcha mu monaaupüju aai sim” a simjoo oobaawai, irig eerpanaa khiesir, ¹⁰—Phiiduwia bü ubu dunaisí ajim anum.

Magbaawai chadcha phuddu dunaisiwia warag dr nunau khabaadejim aajem. ¹¹ Õor aig narr khuunau Pabloou magbarm oobaawai sereubaadewi Licaoniapien meuata, —Keena, jäkhuunan ëwandamnaanta õor khir thegwia maach ee naaichëmgui ajierram anum jur amach khapeenag.

¹² Mag amach ëwandam anumua, Bernabe Zeus gaai thärnaa Pablo jur Ermes gaai thär wai naajim aajem, ichta ûrcha ijejeb khaajerr aawai. ¹³ Mag phöbör ee dub num aigcha am ëwandam

mag Zeus anumag jëeujem di dñaaajim aajem. Magphöbaadee ag eem phadëu phak emkhooinpä pamaar dën pörsirkha sñidum puertdi aig phëbëewi phaamamua amagta Ëwandamagamjö jëwam ig sñejim aajem, õor khapan thñuwe am dñi ãba. ¹⁴ Pabloou Bernabé dñimua ûurwai phadëu mag amach ëugar mamagkham ûrbaawai gaai machgau amach khajüa mor gayam thñrrëunaa õor ee ääag khaphig wëtumua, ¹⁵ —Keena, ¿khantheeta pârau maar dñi jãg nñma? ajierram anum. Maach wounaan ãba thunaabahab; maar chan Ëwandam khabam. Maraun sñita jãg ëwandam anumjä maadëu nem igab simug jëeju khäyau, maach Ëwandam chaar ügthar simug jëeumkhñirta pârag marau jaau wëñrrabahab ajierram anum, ichdëuta mug edaujä wauwia, mug jëbjä wauwia, phñas dñi ag ee nem thñnëmpa thum ãba wautarr aawai. ¹⁶ Warrgarin chadcha thumaam khñunau amachdëu nem khñsimug jëeu nñmjä Ëwandamau magum aba aajeejimgui ajim anum, amau wajappai ich khaugba narr aawai. ¹⁷ Mamä magum ãba, õrau ichigcha jëeumkhñirjö, ich juu oopiejeejimgui ajim anum, am eeg oo simua. Mag, ichdëuta maach onee wëñrramkhñir, maach athee nosegjä chëpinnaa maach nemjñirjä ajapha öbeerpi nñm dñi ïchab maachig thach khöjujä ed ëepierr deejemgui a jaaumajierram aajem amach numiim khñunau, jûrr jaaupäpëigmamua.

¹⁸ Pabloou Bernabé dñimua par mag jaau durrajieb mamä, ichiita thethe deejieram aajem, mag phak khëchnaa phaa nñmua amachig Ëwandamagamjö jëeum ig narr jëeupiba aag.

19 Mamu amau mag num ãba, judionaan b  ejierram aajem, Antioquiamua Iconiomuaj   agj  . Mag b  ewi   or waw   ph  obaadee, amachig paa auwi, Pablo mokou barph  baad  ejim anaabá. Mag j  rram kh  nau bar wai n  u awia chi meemj   aadee, meeбаad  empii awia ph  b  r igau   ud   deethurjierram aajem. **20** Mam mag   ud   deebathuurwai, tagam kh  n agj   Jes  s iek   kha narr kh  nau b  ewi ich   r pos aicheewai, phiid  baad  wi deeu ph  b  r ee s  ich  ejim an  m, ich Pablo. Maimua ag noram Derbeeg petajim aajem, Bernabé d  i.

21 Mag ph  b  r Derbe an  m ee maach peerd  ajem iek jaau w  n  rr  mua   or p  om   wandam igar   khapiwia deeu amach b   eepai ewag Listraag b  ejierram aajem: mag Listramua, Iconioog; mag Iconiomua, j  rr Antioquiaag. **22** Makhu  n ph  b  ordam ee chi   kha durrum kh  n kh  ir onee apieg, am oo ph  urd   w  n  rr  mua amachd  u maach P  r iek   khatarr iekta warag ogdu  ba ükhapi jaaujeejim aajem amag. Mag n  m d  i   chab, “  wandam sim aar mawia, i d  i ich mag w  n  rraagan, ichiita ich j  g i gaaimua maach dau aph  u w  n  rrajugui” aajeejim aajem. **23** Mag w  n  rr  mua   chab iglesiapierr j  oin j  r aumaajeejim aajem, makhu  nta chi p  rkhamkh  ir. Magnaa thach kh  ba s  rkha n  mu   oraawia maach P  r Jesuugta amach n  nh  id  ampierr th  apaar amkh  ir irigta jaaujeejim aajem, amachd  uj   i iekta   kha narr aawai.

*Pablo Bernabé d  i deeu Siria durram ph  b  r
Antioquia an  mug b  etarr*

²⁴ Maimua Pisidia durr dichwia jūrr deuem durr Panfilia anum barjierram aajem, Pablo Bernabé düi. ²⁵⁻²⁶ Maig phöbör Perge anum ee Ņwandam iek jaau naawia, jūrr Ataliaag wëtwi, amachig phidag jaautarr thum wau aaipabaadee, ich aarpaimua jap ee paaukhawia, deeu Antioquiaag bëejierram aajem, warrjā mag phöbör eemuata chi ükha durrum khun pörnaanau am püitarr aawai. Mag Antioquia phöbör eemua ajim aajem, warrjā am püyaagpaawai Ņwandam iek ögkhaba jaau wënärramkhiiр am ür juu ausünnaa am kōit irig jēeu nuu awi püitarr. ²⁷ Mag bëewi, chadcha deeu Antioquia barchëwia, chi ükha durrarr khun thum ābam aig biirdünaa, amag jaauphöbaadējim aajem, jāga Ņwandamau am düi ajī, maimua jāga maach Pör Jesuu judionaan khabam khunagjā ūchab ich iek ükham khōsi ükhapijī, amachpa peerdumamkhiiр. ²⁸ Maimua Pablo Bernabé düi warag aigmua da wëtba, chi ükha durrum khun düi nuu ajierram aajem.

15

Jerusalén phöbör ee ãba biirdünaa iekhatarr

¹ Ich mag jaar ãaur khun Judeamua Antioquiaag bëewi chi ükha durrum khunag,—Pärauta warrgar Moiseeu iek phā p̄atarr gaai jaau simjö pāach mehēu phuurbichba nūm chan pāar pōd peerdubamgui aichējierram anum.

² Magbaawai Pabloou Bernabé dūimua amau nem agcha khabata jaau nūm ūrbaawai jūrr am düi chikham ipeer ahau khaphöbaadējim aajem. Mamu mamagkhamjā warm khunau warag

amau jaau nám ichaaur iekha narr aawai iglesia ee chi ükha durrarr khúunau ich Pablota Bernabé düi jür aujierram aajem, Jerusalenag pääyaag. Mag, chadcha am daumaai õor jür auwi pääjierram aajem, mam pabaimaawai jürr ich Jesuu jür autarr khúun däicha iglesia eem jöoinpa äba ich ag iek wajapha iekhaag.

³ Mag chadcha Antioquía phöbör ee chi ükha durrarr khúunau amach püibapääwai ēréubaadéwi, Fenicia durr dichwia, Samaria durrjä dichjierram aajem. Mag wénúrrumua amach wëtumpierr õrag jaaujeejim aajem, jäga judionaan khabam khúunaujä amach jöoin warrgarm khúun i isegwia khíirjug iiurta aujierrá, Ëwandam iek chaarcha ükhaag. Mag amau nem ïgkhamam ūrwia thum chi ükha durrum khúun onee durrajim aajem ïchab.

⁴ Mag jajawag wëtumua, Pablo Bernabé düi tagam khúunpa Jerusalén barimaawai aram iglesia eem jöoinau chi pörnaan däimua Jesuu ich i jaaumkhír jür autarr khúunaupa amag, —Keena, üuchata päär bëejerramgui ajim anum.

Mag barwi di garm khúunag jaauphöbaadéjim aajem, jägata Ëwandamau am däi aajeejí amau i iek jaau wénúrraawai. ⁵ Mam Pabloou Bernabé däimua mag jaau nám ūrwia äaur khúun Moiseeg Ëwandamau ich iek phäpitarr ajapcha ḫurkhaajerr khúunjä ya Jesús igar ükhawi aig narr aawai makħúunau bëjāau dñunħunaa, —Keena ajierram anum. Judionaan khabam khúunjä Ëwandam iek ükhatarr khúunagan ichiita thumwe mehëu phäurbichkhapi jaaunaa ïchab Moiseeu phä pħarr gaai jaau s̄sidumjä thum waipi jaauju aai námgui

ajierram aajem.

⁶ Magbaa Jesuu ich i jaaumkhīr jūr autarr khūn düi jöoin chi pörnaanpa āba biirdüjierram aajem, deeu ūmaai ag iek ajapcha iekhaag. ⁷ Maimua mag ijējēb nū awia Pedroou būjāau dūnūunaa amag, —Khodamnaan, pārau khaphū nūmgui ajim anūm, nawe ich Ņwandamauta chadcha mū jūr aujim, judionaan khabam khūnagpa jāga Ņwandamaau maach peerdū aaujē a jaaubaawai ūchab amaujā ükhamkhīr. ⁸ Ich Ņwandam thumaam khūn khīrjug khaphū sīrrūmuata ūchab amagjā ich Akhaar deejimgui ajim anūm, ich jāg maachig deetarrjō. Jāg sim aig irua amag, “Mua pāarjā ig chirūm mūch chaainkha awaag” a sim khabahab ajim anūm. ⁹ Ņwandamaau oowai maach chan am düi būrjā khīlēthuupaijā khaba nūmgui ajim anūm Pedroou. Maagwai maachdēu ükhatarr gaaimua maach khaibag chugpaatarrjō, am dēnjā ich agjō irua chugpaa simgui ajim anūm, amaujā chadchata ükha naawai. ¹⁰ Mag simta, ḡkhan jāgwi pārau Ņwandamaau ichdēu khab nem wau sim khōchkhampamjō nū? ḡKhanthee pārau athuucha amag maachdēujā pōdba ni maach jōoinaujā pōdba arr nemta waupi jaaum ig nū? ajim anūm Pedroou jūrr amach khīrcha. ¹¹ Mag khīrjuju khāyau maadēu khaphū aju aai nūmgui ajim anūm: maach Pör Jesuu ich jāg ich garmua maach khōchkhawi üu peerdū autarrjō, ich agjōta amjā ichdēuta peerdū au sim khabahab ajim anūm Pedroou, mag Moiseeu phā pūarr iek thum chan judionaan khabam khūnau ṫurkhaju aai khaba nūm a khab amkhīr.

12 Magbaawai jūrr Bernabeeu Pablo däimua jaauphöbaadëjim aajem, jäga Ŋwandumau amagjā judionaan khabam khūn eejā ag na ñrau nem mag ooba aajempa waupimajī. Mag jaaumam ūrwia sūi thumaam khūnau khīuu ūr naisijim aajem.

13 Mag am dēn īgħa opinaa Santiagoou jūrr, — Khodamnaan, m✉ iek ūrbat ajim anum. **14** Ya pārav Simón Pedro iek ūrbarm, jäga Ŋwandumau īsta war-pem judionaan khabam khūnjā khīir jāsenkhawi īchab ich chaainkha athā. **15** Jägbarm aigta chadcha mua oowai warrgar Ŋwandum i jaaumienau phā p̄aatarr eyaa öbēbērgmamgui ajim anum ich Santiagoou.

Mag jaaumamua Ŋwandumau ich i jaaumienag phāpitarr iek jaaubaadëjim aajem. Mag Ŋwandumau ñrag jaautarr iek Santiagoou igmatarr mug ajim aajem:

16 “Mugwaiwe chan pārav m̄urug jēeubata wēnħarrum.

Mag gaaimua pāran sūi di burrtarr ūr dikhierr appai jujuruh thubatarrjöta nūm.

Mam✉ mug atag deeu much pierrwain chadau, ich ag dibħupai deeu ēu au nāmjö, ūmaai pāar chaain ewagam khūn khīirjugjā deeu muchig phürreu athaawai m̄urugta jēeu naisiju, warr jōoi David khararr jaar aajerrjö.

17 Magbaawain chadau durrpierram khūnau judionaan khabam khūnaupa m✉ jürwi, amaujā īchab muuta amach Pörkha auju.

18 Muata mag iekha chirum, much chi war-garwe magħum nem thum ñrag khaphu

apiejemua” ajim aajem, Santiagoou ich Ŋwandamau iekhatarr igwia. (*Am. 9:11-12*)

¹⁹ Mag jaauwi, ich Santiagooupai,—Magua mua oowai, ar judionaan khabam khʉʉnta amach jöoin i pʉawia jūrr Ŋwandam iek ükhamam khʉʉnag chan pöd maadēu amag maach jöoinau nem jaaujerr thum athuucha jaauju khaba nʉmgui ajim aajem ich jōoi Santiagoou. ²⁰ Magju khāai sīi amag ajapha ēsap phānaa ag gaai jaaupüijugui ajim anʉm, Ŋwandam na tag ʉduraa amach ārpim ugu. Mag ēsap gaai tag nem parhoobamta Ŋwandamkha waunaa agug jēwaag nemchaain khēchnaa ag khīrphee wai narr nemek modjā khöpiba jaaupüijugui ajim aajem. Nem thōowia ag bag dēn reyen wau sīsidʉmjā khöpiba, ni nem sīi bēgōne bag ārba thōo sim modjā khöpiba jaaupüijugui ajim anʉm. Mag nʉm dūi īchab dich òor khabam dūijā bʉʉrjā khapes apiba jaaupüijugui ajim aajem Santiagoou. ²¹ Maimua ichdēupai, Ɂāgwí mua mag chirú? ajim anʉm. Mua mag chirʉmʉn, maachjö judionaan khabamta maach meeun dūi āba jooba wēnʉrraajeewaita mag chirʉmgui ajim anʉm. Pārau khaphʉ nʉmgui ajim anʉm, mag Moiseeu Ŋwandam iek phā pʉatarr iek phōbörpierr judionaan Ŋwandam iek jaaujem di nʉnhidʉm ee sabarhedpierr òrag ūrmkhīir thūurjem. Magua ichiita mʉkhʉnta ürpai amau ʉarkhaju aai nʉmgui ajim aajem Santiagoou.

Judionaan khabam khʉʉnag ēsap gaai jaaupüitarr

²² Magbaawai Jesuu ich i jaaumkhīir jʉr autarr khʉʉnau jöoin chi pörnaan dūimua thum chi

ükha durrarr khʉnpa ãba biirdʉ iekhawi chadcha Santiagoou jaautarrjö ësap warre phã aujierram aajem. Mag phã auwia īchab mag chi pörkha nʉm khʉn eem warre õor numí jʉr aujierram aajem, Pablo Bernabé dïi wëtuwe am dïi ãba Antioquiaag püyaag. Makhʉn Silas ajim aajem, woun ãb Judas anʉm dïi. Ich mag Judapai ibʉr wauwia Barsabás aajeejim aajem. ²³ Mag chi ësap makhʉn dïi püiju gaai mʉg phã siejim aajem:

“Khodamnaan, maar Jesuu ich i jaaumkhīir jʉr autarr khʉnauta jöoin chi pörnaan däimua tagam khʉn chi ükha durrum khʉn däimua ãba marau pārag salud deepüi nʉm. Pāar judionaan khabahab mamʉ, Ēwandam gaaimua maach khodnaan aawai, thum Antioquiapienag, Siriapienag maimua Ciliciapienagjā salud deepüi nʉm.

²⁴ Khodamnaan, marau maumua ūurwai, mag mau maar eem wëttarr khʉnauta sii amach khīrau wëtwia, mag mehēu phʉrbichpi jaaunaa, īchab Moiseeu iek phã pʉatarr gaai jaau simpa thum waipi jajaaukham gaaimua idēu pāar khōinää naapiba nʉm anʉm marau ūr nʉm. ²⁵ Mag ūrbaawaita marau thumaa ãba biirdʉwi, ajap iekhawi, õor numí jʉr aujim, Bernabé Pablo dïi pāar aar wëtuwe am dïi ãba püyaag. Pārau khaphʉ nʉm, maach khod jöoin Bernabé Pablo dïi maadēu daupii aajem, ²⁶ maach Pör Jesucristo iek jaau nʉm gaaimua amach thōjujā khīrjuba warag ögkhaba õor ee jaau wēnʉrraajeewai. ²⁷ Achá marau pāar aar Judas dïi Silas püi nʉm. Ësap gaai cha maachdēu phã deepüi nʉmjö amaujā ich agjö

pārag jaauwimaju. ²⁸ Ich Ŋwandam Akharaucha marag jaauwai pōd pārag judionaanagamjö nem phithurm nem waipi jaauju khaba nūm. Mag nūm dāi maachdēu khūirjuawajā ūucha sim, chadcha ichdēu jaau simpierrpai nem jawaag. Mag pārag jaaupāim ig nūmān mugau: ²⁹ Par Ŋwandam chaar khabamug jēwaag wai narr nemek mod oob khömiet. Nem thōowia ag bag dēn reyen wau sīsidumjā khöba, ni nem sīi bēgōne bag ārba thōo sim modjā oob khömiet. Mag nūm dāi ūchab dich ðor khabam dāi chan oob būurjā khapes amiet. Cha marau jaaupāi nūmta chadcha pārau mag sūrkha nūmān, magan pāar ūu wēnarrūm. Ma ajim marau pārag jaaum ig narr. Ayoo Keena” a phā sīejim aajem, chi ūsap gaai.

³⁰ Mag chadcha mag ūsap dāi amach pāibapāaiwai ērēuwi, Antioquia barwia, aig chi ūkha durrarr khūn thum āba biirdūnaa, mag ūsap deejierram aajem. ³¹ Magbaawai ābmua ēreu auwia thūrbaadeewai onee aphöbaadējim aajem, mag ūsap gaai amach khūir jāsenkha wawí nūm ūrwia. ³² Mag nūm dāi ūchab Judas Silas dāi amach numwe Ŋwandam i jaaumien arr aawai warag amach ipaarmua am khūir jāsenkha iekhamamua wawí wai nūu ajim aajem ūchab. ³³ Maimua warag am dāi khāai khapanaa naawia deeu wētju aphöbaadeewai aiguim khūn chi ūkha durrarr khūnau am kōit Ŋwandamag jēeu nūu ajierram aajem, ūu chig aba deeu amach chogpūitarr khūn aar barmkhūir. Mag oraawia am pāijierram aajem. [³⁴ Mamū chi Silas chan maba, aigpai

sīsijim aajem.] ³⁵ Maagwai Pablo Bernabé dūi chi Antioquia phöbör eepai nūisiwi khapanaam khūan dūimua warag maach Pör Jesucristo iek jaau nūisijim aajem.

Pablo Bernabé kha ogdüpüiwi jūrr Silas dūi biekkhatar

³⁶ Mag Antioquia thubagkhawi agtha nūcha khaba nūm ee, Pabloou Bernabeeg,—Kakē, magan maachdēu maach Pör Jesús iek jaau wēnūrraajerrpierr ūmaai deeu oo phūrdūmierraugui ajim anūm, phöbörpierr, am maach ēudee pawiajā jāgata nū a khap aag.

³⁷ Magbaawai Bernabeeu ükhawi chadcha wētju aphöbaadējim aajem. Bernabeeu amach daumaai Juan am dēn ibūr wauwi Marcos a thūrjerr arram ig sīejim aajem. ³⁸ Mamū Pabloou oowai irig mag üu khaba sīejim aajem, napem biekhaujā am dūi āba mawi, Panfiliapai udthurwi, tagjā am juag ooba deeu Jerusalenag marr aawai. ³⁹ Mag, Juan Marcos gaaimua jūrr chikham ipeer ahaujii awi warag mag nūm khāyau magan dich khīkhīetdö aaidūjugui aphöbaadējim aajem. Mag chadcha Bernabeeu ich daumaai Marcos jūr auwi dōjārr phūram Chipre anūmug ag dūi igbaadējim aajem. ⁴⁰ Magbaawai jūrr Pabloou Silas thārpüiwi ich khapeerkha athajim aajem, ag dūi biekkhaag. Magbaawai chi ükha durrum khūunau Ēwandamag am thūapaar wai nūrramkhīir, am kōit jēeu nūu awi pāijierram aajem. ⁴¹ Mag wētumua Siria durr dichwia deeum durr Cilicia anūmjā dichjierram aajem, iglesiapierr mag jaau wēnūrramua warag chi ükha durrum khūndam khīir onee apiewai.

16

Pablo Silas dëi wëtum dëi Timoteo khapeerkha matarr

¹ Mag wënñrramua Pablo Silas dëi phöbördam Derbe anum barimawia maigmua jûrr deeum phöbör Listra anumug wëtjierram aajem. Mag phöbör Listra anum ee ëwan Timoteo a thür sim sñejim aajem, ïchab Jesús iek ükhaajem. I ãd judeapie uwi ajim aajem, ïchab Ëwandam iek ükhaajem; mamu i aai griego ajim aajem. ² Listrapien chi ükha durrum khññnau Iconiopien dñimua chi Timoteo ëugar ajapha ig iyuu aajeejim aajem, thumaam khññnau. ³ Mag gaaimua Pabloou ich dëi arrm khõchkhabaadëwi ich dëi ëeurrjim aajem. Mag ich dëi maju abaawai i mehëu phñrbichpäipijim aajem, thumaam khññnau i aai griegokha sim khaphu narr aawai mag phñrbichba akhiin mag gaaimua ag perás judionaan narr khññnau amach ëugar khaigba iekham ugua. ⁴ Mag ëréubaadëwia amach wënñrrampierr phöbördam nññidam ee mag Jerusalén phöbör ee amach chi pörnaan dëi ãba biirduwia ësap phñnaa Antioquiaag deepäitarr iek dee pñamaajeejim aajem, amaujä ïchab khaphu ag iek gaai jaau sim uirkhamkhñir. ⁵ Amau mag jaau wënñrram gaaimua iglesiapierr õrau Ëwandam iekta warag khõsi ükha nñsisijim aajem. Mag nñm dëi ïchab warag chi Ëwandam iek ükha nñm khññnjä ed ëepierr khapanaacha paaukhamajim aajem ïchab.

Khññapi auwi Pabloog woun Macedoniapierr oo-pitarr

⁶ Mam ŋ Ewandam Akharau amag Asiapienag chan ich iek jaaupiba arr aawai sīi warppai ph̄uurdū wētumua Frigiapien ee dichwi, Galacia eejā dichwi, Misia durr barimajierram aajem. ⁷ Mam panaa deeum durr Bitinia anumug wētam igjim anum, mam ich ŋ Ewandam Akharau ūchab mamagjā wētpiba jaaujim anaabá. ⁸ Mag amachig wētpiba jaaubaawai sīi mag phōbör Misia anum dakha dichwia warag deeum phōbör Troas anumugta bēejierram. Maigta warrpem m̄ Pablo düi ūba oojim. ⁹ Mag Troas phōbör ee maar ūba nūmta, edaar ŋ Wandamau Pablo khāapi auwia irig woun ūb Macedonia durrmua bēem oopijim aajem. Mag bēewia mag wounau dawamjö i ūr dūnūuchéwi irig, “Kakē, mau Macedonia durr bēewia maar khaigpērbahur” ajim anum. ¹⁰ Mag ichig dawamjö iekhachetarr jūrr maachig ich Pablooucha jaaubaawai chadcha ich ag bürre marau maach nemdam khīir khaugphōbaadējim Macedoniaag ūba wētaag. Ya maig marau khapha aphōbaadējim, chadcha ich ŋ Wandamauta maach pāi sim, ich iek ūrag jaaumkhīir.

Pablo Silas düi phōbör Filipos anum ee

¹¹ Troas phōbörmua maar jap ee paaukhawi khajapha ērēubaadeeu warre dōjärr ph̄oram Samotracia anum maar barjim; maigmua audutkhaau ag noram jūrr Neápolis barjim. ¹² Mag Neápolimua jūrr būu paaukhawi Macedonia durram phōbör chi ūrūucharam Filipos anum maar barjim. Ma, Romapien phōbör ajim. Maig paawai maar khāaidam khapanaa naaimajim. ¹³ Agtha maig nūm ee biek ūb juu ūi nūm

edcha maar wëtjim phöbör igaaau, jér dö igaaau, Ěwandamag jëwaag õor biirdüajem aar. Maig uuin äba biirdü thünarr aawai ohoodö nümua marau amag jaauphöbaadëjim Ěwandam iek.

14 Makhuun uuin ee uai äb Lidia a thür sim slijim, phöbör Tiatira anum eem. Ichdëu put khichphë khüir thethemnaanaupai jüajem ooimü khanaa peerjeejim aajem. Mag uuirau īchab ag nawe Ěwandamag jëeujeejim aajem. Mag Lidia anümua Pablo iekhamam ūr sierr aawai maach Pör Jesuu warag i thäär sösöii apijim, Pabloou ich iek jaaumam ajapha thäraucha ükhamkhüir.

15 Magbaawai chadcha ükhawia, thum ich di aiguim khüunaupa amach pör choopiwi, mag uuirau ich garmua marag, —Päachdëu oowai chadcha mua maach Pör Jesús iek ükha umjoo oo nám khai, magan mu di aar wëtwia mu aig khäibajët ajim.

Mag uduur maach püiba khäibajëjë nuu paawai chadcha maar thübagkhajim.

16 Mag khurjä ich agjö deeu maar jér dö igaaau Ěwandamag jëeujem aar maach paat jëwaan wëtumta, uai äb daupeer maar khüirphee öbörchëjim. Mag uui dösät düita khapeerkha sierr aawai dau büm khüun dënjo nem magjujä khaphü ag nawe ichdëuta jajaau aajeejim. Mag nem jaau simua sii chikham chogkha phidkha sierr aawai ich papnaan athee phatkhon pöm gaanjeejim aajem. **17** Mag öbörchëwia, maar Pablo düi wëtum ēudee düi ēkha nürranaa, nem theeg ääakhamua bigaaum khüunag, —Mu iek ūrbathü, makhuun wounaan cha Ügthaa Phuu Näm ag chogkha nüm khünnauwai aajeejim. Nau amau

pārag jaauju, jāga Ŋwandamau ñor amach pekau eemua peerdu aaujē a jajaau aajeejim.

18 Mag maar ñudee äää phurérëukhamjā pñaba, khääi khapan aadeewai, Pabloou khõchkhaba ewag phurba chi daupeer khñirphee dñanñunaa, chi meperag thet khñesir iekhajim. Mag iekhamamua, —Jesucristo jua theeg thöwia mua purug iekha chirum. Jöpkhaa jāg uui kha ogdu pñawia pñchta sñubaad ajim ich Pabloou.

Magbaa chadcha ag bürre sñubaadëjim, chi dösäat.

19 Mamu chi papnaanau oowai tag am chogau am athee pöd phatkhon ganba aadeewai meeukhawia, Pablo Silas dñi pñrkhanaa, chi thethemnaan äba biirduajerr di aar arrjierram.

20 Mag arrwia chi thethemnaanag, —Mukhun judionaanaun sñi ñor meeukhapijuuta jür wññrrñmgui aimajierram anum, amachdëu nem jaau nñm gaaimua. **21** Maach Romapien aawai pöd maadëu amau nem jaau nñm ükhaju khaba, ni amau nem waipi jaau nñmjä wauju khaba nñmogui ajierram anum.

22 Mag chi Pablo Silas dñi pñrka aipierrum oophöbaadeewai ñor pöm am aig pos aphöbaadëjim aajem. Magbaawai chi thethem khunau ajués soldaaunag am khajüa ñerkhapi jaaunaa ich jāg khajüa kharraa wñpi jaaujim anum. **23** Mag wñ wai nññ awia, cárcel deg dubkhapäinaa, chi cárcel di thuajemug ajapha thuapaar jaau pñajierram aajem, öbërpim uguia. **24** Chi thethemnaanau ichig mag jaau pñabaajeeawai chará, am iekhan ier-rgajärcha thuur sim aar am arrnaa bëdagpierraar

pa wǖ wau s̄̄sidäm ee am bǖ khōokha s̄̄ujim aajem,
ich Pabloou Silas dǟimua jaauwai.

²⁵ Mam̄ edacha pamjā amau agtha Ŋwandamag oraanaa meukhaarpa au naajim aajem. Mag amau Ŋwandamag jēeunaa meukhaarpa au n̄m ag ee presonaan narr kh̄naujā ūr naajim aajem. ²⁶ Am mag onee meukhaardampa ääakhamta, am iekhan dēgölp duk abarm̄n, uur theeg duuibaadëmua waa puertdi weeudutkhabaadëm dūi presonaan jükha th̄narr cadenpata s̄ī eed̄ kh̄ibaadëjim anaabá. ²⁷ Magbaadëm ee īchab chi cárcel di th̄a khāi s̄iewia phiirkhāubaadëwi oowai, puertdi thum weeudutkha th̄naajim aajem. Mag oobaawai presonaan thum d̄armid phöbaadëmpii awi, ich espaar jēunaa, ichdëupai wir aig ya ich th̄opäaig ēkha s̄ejim anaabá. ²⁸ Mag wir aig ich th̄opäam oobaawai Pabloou ijēb aadëwi irig, —Kakē, oob wir aig p̄ach chig a chiram ajim anum. Maar ābjā öbérba, maach thumaa agtha m̄uig naabahaba ajim anum.

²⁹ Magbaawai chi guardiaau jöpkharraa soldaau-nag ötdau paa aibëepiwi, ag dūi dubnaa, jāphierr ajaugau kha duui th̄n̄mua Pablo Silas dūi n̄m bükħurr phōbkha th̄naaimajim aajem. ³⁰ Maimua warag am dawag phē arrwi amag, —Keena, ðmua jāga aju aai chirú, Ŋwandamag m̄ach peerdu aumkhīir? a jēeujim anum.

³¹ Magbaawai Pabloou Silas dǟimua irig, —Āba maach Pör Jesucristo iek appaita ükhabá. Pua chadcha mag ükham̄n, p̄achjā peerduwia p̄ degam kh̄n̄jā peerdujugui ajim aajem amau irig.

³² Magwia warag irig maach Pör Jesucristoou ōor peerdu aaujem iek ajapha jaaumam düi īchab i düi ābam deg naajem khūnagpa jaauijerram aajem. ³³ Magbaawai ich ag bürre agtha āspaju wají nūwe mag wu wai nūmua ēu pōm pedphēmatarrā ichdēucha uwia bēnhēeu phuurbaadējim anūm. Mag chāddau utarr khur ich pör choopibaawai īchab tagam khūn i dāi ābam deg naajem khūnaujā amach pör choopijierram aajem. ³⁴ Maimua am iek ich di aar am phē arrwi amag thach khōmkhīir audeebaawai amau khōjierram aajem. Mag, ichdēu Ēwandam iek ükhatarr gaaimua, ich degam khūnpa thumaa onee aphöbaadējim aajem.

³⁵ Maimua am iek ya āspabaadeewai chi thethem-naan am phāarpi jaautarr khūnau guardianaan jūr auwia püijierram aajem, chi cárcel di thua sim aar wētwia Pablo Silas düi weeupi jaaumkhīir. ³⁶ Magbaawai makħūnau wētwi chadcha mag jaaubaimaawai chi cárcel di thħau jūrr amag, — Chi thethemnaan pāar phāarpitarr khūnau mārug jaaupāaiwai pāar weeupūipi nūm. Maagwai ya pāar öbērju aai nūmgui aimajim aajem.

³⁷ Mamu chi cárcel di thħau amachig mag jaaubaawai, chi guardianaanjā agtha aig narr aawai, ich Pablo iek jūrr irua amag, —Maarjā Romapienta thumaam khūn dakhīir amau maar sī wu thħanħupiwi, ajapha khap aag jēeu oojā jēeu ooba, sī ag bürre cárcel deg maar phāarpi jaauijerramgui a chirajim aajem chi guardianaanag. Magtarrta, ḥkhan jāgwia amau jam warppaimua sī pāar dāita iek jaaupūi nu, jūrr meraata maar

öbeerpuimkhiiр? йäg chan äu khaba simgui! a chirajim aajem irua. Mag khäai maraun amachchata bëewia, ich jäg õor dakhiiр maar phäarpitarjö, amachigchata maach öbeerpuipim khösi nüngui ajim aajem ich Pabloou.

³⁸ Magbaa wëtwia chi guardianaanau ich mag chi thethem khüünag jaauwimajierram aajem. Mag amachdëu Romapien a ūrbaawai äsie jäphierr phöbaadëjim anaabá. ³⁹ Mag jäphierr nüm äba, warag bëewia amag i chaigpiyaa aichëjierram aajem jürr. Magnaa dawag am öbeerpinaa am iekhan ithüu amag, —Päächta mug phöbör eemua warag chawag èréubaadët ajim aajem chi pörnaanau.

⁴⁰ Amachig magbaawai chadcha öbérwia deeu Lidia di aar wëtjim. Maimua maach thum tagam khüändam Êwandam iek ükha durrum khüünpa düi äba biirdünaa, maar khiiр onee wawí wai nuu awia, warag maar aigmua èréubaadëjim.

17

Tesalónica phöbör ee õor phogdu nürrjëe thünarr

¹ Mag Pablo Silas düi Filipos phöbör eemua èréubaadeeu phöbör Anfípolis anüüm dichwia, Poloniajä dichwi, deeum phöbör Tesalónica anüüm barimajierram aajem. Mag phöbör ee judionaan Êwandam iek jaaujem di sñejim aajem ïchab. ² Pabloou mag mawia, tagam eejä ich mag dub nürrajerrjö, juu üüijem ed paawai mag eejä dubwia seman thärjup ich mag aiguim khüünag Êwandam iek jaaujeejim aajem. Mag jaaumamua Êwandam iek phä sim gaaim iek igwia amag, ³ — Jesús ich Êwandamaucha päitarr awiajä ichiita ich

jāg dau aphuu awi meeju aai sīejimgui ajim anum. Magtarr Jesuuta mua pārag jaau chirabahab ajim anum; ichta chadcha Cristoou, warrgarwe ūrau nuajerr.

⁴ Pabloou mag jaaumam ūrwia ãaur khuuunaun chadcha ūkhawia warag am dūi khapeerkha nuisijim aajem. Mag chi ūkhamarr khuuinan ūrcha griegonaan chi emkhooin ag nawe Ņwandum na agpierraanaa irig jēeu durraajerr khuuñ ajim aajem. Mag chi ūkha nūm khuuñ ee ūchab chi thethemnaan ūinpa khapan thunaajim aajem.

⁵ Mam⁹ mamagkham oowia judionaan chi ūkhaba narr khuuñau warag iekkhōr wau nūmuu õor sīi phidag chukhu kaaíjā ee wēnūrrūm khuuñ chi khaibagnaan wawikha aujierram anaabá, makhuñ dāimua warag õor meeukhapieg. Magnaa chadcha woun ãb Jasón anum di aar wētwia, Pablo Silas dāi aig nūmpii awia, jürphöbaadëjim anum, õor khapanaam khuuñag pur deeg. ⁶ Mam⁹ amachdēu mag Jasón di aig ooimaba abaawai ich chi di khuuña tagam khuuñ chi ūkha durrarr khuuñ dāi ajués ethetherrg aubëejierram aajem, chi thethemnaan aig. Magnaa serereukhamua chi thethemnaanag, —Pabloouta Silas dāimua durrpierr parhooba nem jaau wēnūrrūm gaaimua, õor meeukhapiju ūkha wēnūrrūmgui ajim anum. Maagjemta ya mau maach ee paaukhabaicheewai, ⁷ Jasonau ich di aig jēermkhīir thürphē auwia, warag amach thumaam khuuñau maach Emperadorrau jaau sim chaaur jaaunaa, i khōchkhaba, deeum rey Jesús anumta wai nūm aajem a jaaujierram aajem

sëukha amach khïrjug eepaimua.

⁸ Sëukha mag jaau nûm chi thethem khûunau phöbörpien düimua mag ūrphöbaadeewai sii phöbör thumta phogdû thûnusijim anaabá. ⁹ Mamû magbaawai chi thethemnaanau chi Jasonag ich khapeen düi, —Pârau marag phatkhonau phagmûn, marau pâar öbeerpüijugui ajim anûm. Maimua Pablo Silas düi mug phöbör eemua ërëubaadeewai deeu pâar phatkhon deejugui ajim anûm.

Magbaawai chadcha Jasonau ich khapeen düimua phagpüijierram aajem. Mag phagbapäaiwai chadcha ûduraa am wëtpijim aajem.

Pablo Silas düi phöbördam Berea anûm ee

¹⁰ Mag am jürbaadeewai ich ag edwe edau khëubaadeewai tagam khûun agjö Ëwandam iek ükha narr khûunau Pablo Silas düi deeum phöbördam Berea anûmug püijierram aajem. Mag amach püibaawai wëtwi, barwia, amach wënûrrampierr aajerrjö judionaan Ëwandam iek jaaujem deg dubjierram aajem. ¹¹ Am iek mag phöbör eem khûun Tesalónicapien khäyaujä nem ajaugnaa ibëbsugjä sîsid ajim aajem. Maiguim khûunaun Ëwandam iek amau jaau nûmjä ükham khôsi ükhawia ed ëepierr Ëwandam iek chi phäm sîsidûm gaaïjä jûurjeejim aajem, Pabloou Silas düimua jaau nûm chadcha khai a khab aag. ¹² Amach mag nûm gaaimua õor kha-paana Ëwandam iek ükhajierram anaabá. Griegonaan chi thethemnaan ûhinaujä khabata ükha wëjoowai ïchab emkhooin chi ükha nûm khûunjä ikhötöö khabata thûnaajim aajem. ¹³ Mamû mag

Berea phöbör eejā Pabloou īchab Ņwandam iek jaau sim chi Tesalónicapienau ūr athaawai, aig bëewia amach aar atarrijö õor wawibaicheewai, warag õor meeukhapijierram anaabá. ¹⁴ Mamʉ magbaawai ag bürre aiguim ermanonaanau chi Pablo phūasieg püijierram aajem, õor dëi. Maagwai Silas Timoteo dëi ich ag phöbör eepai n̄uisijim aajem. ¹⁵ Maimua chi Pablo phūasieg arrtarr kh̄unau warag phöbör Atenas anumug arrwi mam i deethurjierram aajem. Maimua deeu ich deethurtarr kh̄un wëdurum gaau ich Pabloou iek jaaupüijim aajem, Silas Timoteo däi jöpkhaa ich aar wëtamkhīir.

Pablo Atenas phöbör ee

¹⁶ Mag Pablo Atenas barwia Silas Timoteo dëi n̄ubaadéjim aajem, ya ichdëu ag nawe am aar iek jaaupüiwi s̄ierr aawai. Mamʉ chi Pablo onee khaba s̄iejim anaabá, mag phöbör eem kh̄unau amach juau nem wautarr khapaana thunumugta Ņwandamagamjö jëeu n̄am oowia. ¹⁷ Mag gaaimua judionaan Ņwandam iek jaaujem deg mawia, chi judionaan dëi griegonaanpa ag nawe Ņwandamag jëeu durraajerr kh̄unag jaaunaa, īchab plaza ee mawia ed ëepierr ag ee narr kh̄unagjä jaaujeejim aajem. ¹⁸ Magbaawai ãaur kh̄un maestronaan Epicuro kh̄irjug jaaujerr kh̄unau deeum maestronaan estoico anum kh̄un däimua i dëi iyüu aphöbaadëwi amach wir aigpai, —Mag woun nem ieknem chirumua maachig ḥkhan iekta jaau simʉ mag s̄ima? anaajim aajem.

Maagwai ãaur khuunau, —Mu da een deeum durram ēwandamnaanta jaau nurrumjoo simgui aajejim anum.

Amau mag narran, amachdeu ūurwai, Pabloou am jüg daar maach peerduajem iek jaaumamua ürcha “Jesus” anum igwi mug atag maach iiu phiidutkhajujā jaaumam ūrwiata mag naajim anaabá. ¹⁹ Mag numua buchagdam Areópago anum gaai amach ãba biirdunaa iekhaajerr aar i arrwia irig, —Cha pua iek iiur jaau nurrum marau ūrm khosi num, ¿khan iek agá? ajierram anum. ²⁰ Maragan cha pua jaau sim thum iek iiuriu. Maguata marau ajapcha khap am ig num, ¿magum khanim iekhauma? a jeeeujierram aajem chi Pabloog.

²¹ Amau mag narran, amach thum Atenas phöbör ee joobaajerr khuun ar büürjā amachdeu ag na magum iek ūrba aajem eeu ūrphöbaadeewai ãba mag iekpaita ihig aajerr aawaita irig mag jeeu naajim anaabá, khap aag.

²² Magbaawai Pabloou mag ãba biirdu thunum ee am khiirphee dunuisiwia, —Keena, Atenapien ajim anum. Mua oowai päräu chadcha athaba päach ēwandamnaanag ajapha jeeu wënurrum oo chirumgui ajim anum. ²³ Mua mag chirumän, päar Aai i jeeujem dipierr phüurdu chitumua oowai, päar ēwandamnaan thum thür paar süsidum ee ãb süi thürjā chukhu khäidu par sim aigta süi “Ēwandam õrau khaugba süerrum athee” a phä sim ootarr aawaiugui ajim anum. Jäg päräu päachdeu khaugbamug jeeu naabá, ich mapaita muajä pärag jaau chitabahab ajim anum, ²⁴ ar mug durr thum om-

paawia ag gaai nem thənəm thum ompaatarr ag Ŋwandum. Ichpaita edjā ee nem thənəm pörkhanaa, ĩchab məg jēb gaaim nemjā thum khap sīerrahab ajim anəm. Mag Ŋwandum chan ñrau ich athee a di ēutarr eejā joobaba,²⁵ ni ñor juajā igba sīerrəmgui ajim anəm, ichig sīi nem wau dedee amkhūir. Mag ñor juu igju khāai, ichdēuta maach üu iiupi wai sīenaa, cha maadēu phūdam üihüi nəmjā deenaa, tagam nemjā thum deejemgui a iekhamajim aa-jem Pabloou.

²⁶ Mag jaaumamua ichdēupai Ŋwandum igwia, 'Ichdēuta warrchajā woun ãb ompaa auwia mag gaaimua məg jēb gaai durrpierr ñor pōm ūipūijimgui ajim anəm. Mag ñor pōm ompaaju nawe, ichdēun am thaabajujā khaphənnaa am jooba wēnərrajujā khaphə sīejimgui ajim anəm.

²⁷ Mag ichdēu ñor ompaatarran, chi peerdəm khōsi nəm khənau dau khīsumjö jürkha jürkha wēnərrəmua khāijā amach peerdə aupim khōsi ich jürmkhīraugui ajim anəm. ĩchab maadēu khaphə nəmogui ajim anəm, ar mag i jür nəm khənag chan Ŋwandum maach aigmua warp khaba sim.

²⁸ Məg nəm aig maachin i juu eeta wēnərrəmjö nəmogui ajim anəm. I khurauta maachin üu iiu durrumgui anaa ĩchab, I khurau khaba akhiin, maach chan chukhu aajeekhamgui ajim anəm. Ich jäg pāach eepaim khən iekhōoin, "Maachin Ŋwandum dəi thär ãba nəmogui" ajim aajem.

²⁹ Am iekhōoin mag chadcha maach Ŋwandum dəi khodkha nəm khai, pōd maadēu, "Ŋwandaman sīi ñrau amach khīirjug eemua phīr dēn phatkhon dēn wa mokdau dēn khāijā

ompaa autarrau” a khñirjuju khaba nñmgui ajim anñm. ³⁰ Warrgarin õrau mag amachdëu nem wau nñmjñ khaugbam gaaimuata mag nem parhooba waunaa agñmug jëeuwaijä Êwandamau sñi ãwaatjeejieb mamñ, ïs chan ya tag mag khabamgui ajim anñm. ³¹ ¿Khan jãgwi mag ãba ichpaita igpi sñ? Ichdëu maach chachju aawaima ajim anñm. Mamñ mag maach chachbarm ed õrau amachdëu nem waumaajerrpierr amach khñircha khap jajaau amkhñir, woun ãb Jesús anñm ya jür wai simgui ajim anñm, thumaam khñunag, chijä khñunta ich aar auju wa chijä khñunta sñi isegwi barkhñiju khñijä ichdëuta khap jajaau amkhñir. Mag ich Jesuu thumaam khñun düi mamag aju maachig khap amkhñirta, meetarrjä, meebs arrjö deeu ûmaai ich Jöoirau i phiriu aujimgui a jaaumajim aajem ich Pabloou.

³² Mamñ mag i meewia deeu iiu phiidñjim a ûrbaawai, aig narr khñunau jürr ich Pablota wau iekha phöbaadëjim anaabá. Maagwai ãaur khñunau irig,—Ökharta marau deeu pñ iek ûrjugui ajierram anñm.

³³ Magbaawai ich Pablo khapanag ee öbér dich-wia petajim aajem. ³⁴ Mamñ mag i öbérbaadeewai ãaur khñunau i düi wëtwi, amachig ajapcha jaaupiwia ükhajierram aajem. Mag chi ükhatarr khñun ee woun ãb sñejim aajem, Dionisio a thür sim. Mag woun mag Areopagonaan anñm khñun eem ajim aajem. Üñijä ïchab sñejim aajem, Damaris a thür sim, maimua mag tag khapan thñnaajim aajem, chi ükhatarr khñun.

18

Pablo Corinto phöbör ee

¹ Mag khur Pablo ich sīerr phöbör Atenas anām eemua mawi jūrr deeum phöbör Corinto anāmag petajim aajem. ² Mag Corinto phöbör ee Pabloou woun āb Pontopier Aquilo anām ich үui dāi sim ooimajim aajem, īchab judionaan. Maagwai mag Aquilo ich үui Priscila dāi Italia durrmua barchētarr agtha pōmcha khaba naajim aajem, Romaam emperador Claudioou judionaan thum jürkhüibaadeewai bēetarr. Khāai āb Pabloou am oon majim aajem. ³ Mag oon mawia makħħunaujā irua phidkhaajem phidag khīrta phidkhaajem a ūrbaawai, warag am di aig sīsiwia āba phidkha phöbaadējim aajem. Mag phidag, put nem parrg nem phepherg khanaa dikha ēu ahaug maajem ag kha nām phidag ajim aajem. ⁴ Mag put kha simua semanpierr juu үuijem ed paawai judionaan Ěwandam iek jaaujem deg mawia õrag Ěwandam iek jaau simua үu judionaan khabam khħunagpa ükhapi aumaajeejim aajem.

⁵ Mag nām ee Silas Timoteo dāi Macedonia durrmua bardutkhabaicheewai Pabloou warag sīi maach peerdħajem iek jaau gaaipai sīsijim aajem. Mag jaaumamua īrcha judionaanagta, “Ich Jesuuta chadcha warrgarwe ich Ěwandamaucha jür auwia pāiju a jaaujerr pārau nā nām khabajieb” aajeejim aajem amag. ⁶ Mamu amachig magbaawai warag i dāi sereu phöbaadēwi Jesús igwi warag iek khaigba iekha phöbaadējim aajem. Magbaawai amach i arr aawai, Pabloou am dakhīir amach khaigba abarm khap amkhīir ich

mor gayam khajūa thudphēnaa amag, —Mugnaa pāach meem ed Ēwandamaau pāach auba awiajā, pāachdēupaita wir aig pāach khaibag waubarmgui ajim anum. Ya mua pārag jaaubarm pāachdēuta ūrmapha nūm; jāimua naspawia mū gaaimuata okhoo nūm amiet ajim anum. Jāgbarpí ūsmua atag jūrr judionaan khabam khūnagta maach peerdūajem iek jawaan majugui ajim aajem ich Pabloou.

⁷ Magpet awi, chadcha mag judionaan Ēwandam iek jaaujem degmua öbērwi, jūrr woun āb Justo a thür sim aar petajim aajem. Mag wounaujā ag nawe chadcha Ēwandamag jēeujeejim aajem. Chi Justo di mag Ēwandam iek jaaujem di bigaau sīejim aajem. ⁸ Mag Pabloou ogdūba jaau wai jēedū khitaawai üu mag Ēwandam iek jaaujem degam pōr Crispo anumua thum ich degam khūn dāimua ükhajierram aajem. Mamū makħūn appajā khaba, mag tag ich mag Corinto phōbör ee kħapanaam khūnau maach peerdūajem iek ūrbaawai ükhawi amach pōr choopijierram anaabá.

⁹ Magbaawai biek āb edaar maach Pōr Jesusu Pablo khāai khōrkapi auwia dawamjō irig, “Oob mū iek õrag jaauju ögħka chiramgui” ajim anum. “iWarag ikħaba amag jaaunaa! ¹⁰ Pu nūnukħampierr mūn pū dūi chirum; maagwai ni ābmuajā pū chig abamgui” ajim anum. “Mag purug būurjā ögħkapiba jaau chirum, mug phōbör ee muċhdēu peerdū auju khūn khapan thunum khaphu chiraawaita mag chiramgui” ajim aajem ich Ēwandamaucha Pabloog.

¹¹ Mag khāai khōrkha thunum ee Ēwandamau

ichig magbaawai warag thabawia año ãb awia jãrr s̄isijim aajem, aiguim khunag Êwandum iek jaauwai.

¹² Mam mag Pablo Corinto phöbör ee sim jaar, Acaya durr woun ãb Galión anumta chi gobernador ajim aajem. Ich maagwai judionaan ãba ibepwia khapanaam khunau Pablo athaadëjierram anum, chi thethemnaan aar. ¹³ Mag arrwi chi gobernador Galionag, — Mag wounauun thumaam khunag ãba ichdëu jaau n̄rrumjöta Êwandumagjā jëeupi jaau sim aimajierram anum. Uuma Êwandumag jëeumän, mam jäg irua jaau n̄rrumjöön jürr maach ley gaaí jaau simjö khaba, khietta jaau n̄rrumgui aimajierram aajem irig.

¹⁴ Warm khunau magbaawai Pabloou iekhaag-pam ee, jürr ich chi gobernadorrauta amag, — Judionaan, m̄ iek ūrbat ajim anum. Mag wounau chadcha nem khaigbamta wauwia ðor khäijä thootarr akhiin, mua pâar iek ūrkham. ¹⁵ Mam magba, sii wir aig pâach jöoin i jaau n̄um gaaimuapai aawai m̄ chan magum athee iekhaag khaba chirumgui ajim anum. Pâach iekkhör pâach appai iekhawia khoinaa n̄uisit ajim aajem chi gobernadorrau.

¹⁶ Warag mag iekhawia mag chi Pablo khaibag wawaag i ëugar sëukha nem jaau narr khun ich aigmua dawag jürkhüpüijim anaabá chi Galionau. ¹⁷ Mam mag dawag jürkhüpüitarrjä wëtba abaawai jürr am pör Sóstenes anumta warag chi gobernador dakhîir pürphöbaadëwi mas deejierram aajem, aig narr khunau. Mam magumjä

chi gobernador Galionau warag oobamjö apüijim aajem.

Pablo deeu Antioquia mawia ūmaai biek thārjupam biekkhatarr

¹⁸ Pablo ich maig mag Corinto phöbör eemua da maba sīi ajim aajem. Mag maba sīi awiata maju aadëwi, aiguim khūn chi ükha durrarr khūnag thum ayoo apüiwia, Priscila dūi Aquilopa ãba jūrr deeum durr Siria anumag maagpajim anum. Mamu ich ag phöbör eepai Puerto Cencrea anum aig ich Pabloou Ŋwandam na iekhatarr thum ya sūrkhā öbér ëebaadeewai, amachdēu aajerrjö chadcha pör khōiwiata jap ee pawi döjärrpbaadëjim aajem. ¹⁹ Mag wëtumua Efeso phöbör ee barimawia, Pabloou Aquilo ich uai Priscila dūi amach ap phëpawì, judionaan Ŋwandam iek jaaujem di aar petajim aajem, ag ee õor biirdu thunarr khūn dūi iekhaag. ²⁰ Magbaawai makhuunau Pablo amach aig thubawi sīi api naajim anaabá. ²¹ Mamu Pabloou, [—Ichiita mu Jerusalenag maju aai chirumgui ajim anum, phiesta ee chiraju aawai;] mamu Ŋwandamau mu monakha wai simun, deeu mua pāar oon bëejugui awi, ayoo ayoona, jap ee pawi, deeu döjärrpbaadëjim aajem, Efesomua.

²² Mag jörröö awi phöbör Cesarea anum barwi durrrpbaadëjim aajem, Jerusalenam iglesia ee chi ükha durrum khūnag saludaan. Mammua bëeuta jūrr Antioquiaag dichjim aajem. ²³ Mag mawia, barwia, Antioquia phöbör ee sīi awia deeu öbëraau, jūrr Galacia durr nərruu awia, Frigia durrjā phuurdapüijim aajem. Mamu mag phuurdū

khitumua, ūu chi ükha durrarr khundam khīr onee p̄amajim anaabá.

Pablo Efeso phöbör ee Ēwandam i jaaujerr

²⁴ Mag Efeso phöbör ee Pablo s̄iewi petarr khur, woun āb Apolos anām i ēudee barimajim aajem. Mag woun Egipto durr phöbör Alejandría anām eem ajim aajem. Ich mag Apoloou Ēwandam iek phā sim gaaaim ajapha khaphūnaa nem jaau khaug s̄ejim aajem. ²⁵ Mag maach Pör Ēwandam iek ichdēu ajap khaphū s̄ierr aawai òrag jaauwaijā nem jaau khaug ajaphata warre Jesús igwiajā am jügaagaa jaaumaajeejim aajem. Mag khitumuan mamū s̄i Juanau òrag pör choomkhīr jaaujerrpai khaphū khitajim anaabá. ²⁶ Apoloou jidionaan Ēwandam iek jaaujem deg dubwia chigagjā chukhu ögkhaba jaaubaadējim aajem. Mamū Aquilo Priscila däi aig narr aawai i iekha öpinaa, ich ap thür auwia, ajapcha irig thum jaaujierram aajem, jāgata Jesús gaaimua Ēwandamau maach peerdū aaujē. ²⁷ Maig s̄i awi ich Apolos Acaya durr mam khōsi aadeewai aig chi ükha durrarr khūnau, “Magan p̄u mamkhīr marau p̄u juag oojugui” awi, chadcha Acaya durram iglesia eem khūnag ēsap phā deepūjierram aajem, amach aar Apolos barbaimaawai ajapha wai n̄uisimkhīr.

Mag chadcha mawi barbaimaawai i gaaimua ūu dürrcha chi Acayapienaujā warag Ēwandam iek gaai ubū n̄uisijim aajem. ²⁸ Judionaana khaugba jaau nām ichaaur ichdēun chad jūrr thumaam khūn dakhīr ajapcha jaaumaajeejim anaabá. Maagwai ni ābmuajā pōd mag khabam aju khaba

aajeejim aajem, Êwandam iek phā sīsidum gaai oonaa “Jesuuta chadcha Êwandamau püiju jaaujerr õrau nū nūmūu” a jaauwaijā.

19

Pablo Efeso phöbör ee deeu bëetarr

¹ Mag Apolos agtha Acaya durr Corinto phöbör ee sim jaar, ich Pablojā durr Êwandam i jaau phārdu nūrrawi bëewi deeu Efeso phöbör ee sīechējim aajem. Maig īchab naajim aajem, ãaur khūn maach Pör Jesūs iek ükha nūm khūn. Mag am oobaawai iyūumamua Pabloou amag,

² —¿Pārau Jesūs iek ükhaawai īchab ich Êwandam Akhaarjā aujierrá? a jēeujim anūm.

Magbaawai jūrr irig, —Uü, marau chan mag Êwandam Akhaar sim anūmjā ūrba nūmgui ajier-ram aajem.

³ Magbaa deeu ich Pablo garmua amag jēeumamua, —Magan ¿jāga awiata pārau pāach pör choopijimma? ajim anūm.

Magbaa jūrr amachdēu, —Juanau jaau nūrrarr ükhawiata maraun maach pör choopijimgui ajier-ram anūm irig.

⁴ Magbaawaita Pabloou amag magjim anūm:
—Juanaun chadcha õrau amach khaibag isegwi Êwandamag chugpaapi jēeubaawaita am pör choopüimaajeejimgui ajim anūm. Mag pör choo nūisib mamū, amau īchab i ēudee āb i khāajā ürpai sim urum iekta ükhaju aai nūmgui aajeejim anaabá, ajapcharan Jesucristo igwiama.

⁵ Pabloou amachig mag ajapha jaaubaawai, ya ag nawe maach Pör Jesūs iek ükha narr aawai,

sī i thür gaaipai amach pör choopijierram aa-jem.⁶ Maimua am pör ür Pabloou jua auslubaawai, chadcha Ŋwandam Akhaar am gaai phēs aichee-wai, sī amach meu khaba, deeum meuta iekha phöbaadëjim anaabá. Mag th̄nū awi Ŋwandam iek ich mag parhooba jaau nūisijim aajem.⁷ Am iek mag Jesús thür gaai pör choopitarr khūn thum emkhooin apha docejö naajim aajem, chi kha-panag.

⁸ Mag Efeso phöbör ee simua ed thärjup ich mag judionaan Ŋwandam iek jaaujem deg maajeejim aajem, maach peerduajem iek jawaag. Mag büürjä ögkhaba jaau simua Jesuuta ich Ŋwandamau püitarr aawai i iekta ükhapi auju ūkhaajeejim anaabá, üu amach peerdumkhūir.⁹ Mamū ãaur khūn amach jüg khīchag gaaimua ükhamaaugau, Cristo iek igwia ag üugar warag woun üugarmjö khaigba iekhaajeejim anum. Mag nū paawai Pabloou ichta warag am aigmua mawia, chi ükha durrarr khūn ich dūi phē arrwi, jūrr woun äb Tirano aajerr ag degta ed eepierr amag jaau sīejim aajem.¹⁰ Ich mag jaau simua año numí sīsijim aajem, Efeso phöbör ee. Maguata thum judion-aan maimua judionaan khabam khūnpa Asia durr joobaajerr khūnau maach Pör Jesuu õor peerdu aaujem iek Pabloou jaau sim ūrierram aajem.¹¹ Maagwai Ŋwandamau ich iiuta magpi sīewai Pabloog ich jua theeg deewi Pabloou õor ee nem khūir pogkhe õrau ag na mag nem ooba aajempa wau nūrrajim aajem ūchab.¹² Mag õor monawaag nem jua theeg sīewai sī i khūir jāarjem wa irua khajūa jūajem khāijā chi aaunaan aar arrwia, ag ür

ausīubarmuapai kha machag chugpaanaa īchab mor ee bēn khaigbam wai sīsidūmjā chadcha öbeerpäi maajeejim aajem.

¹³ Mam✉ īchab naajim anaabá, ãaur khuuñ judionaan, sīi parhooba wēnūrrūmua õor mor ee bēn khaigbam sīsidūm jür weerpjerr khuuñ. Makhuuñnau īchab Pablo dēnjo maach Pör Jesúus thür thürnaa õor mor eem bēn khaigbam jürwērpju awi chi bēnēg, “Pabloou jaau nūrraajem ag Jesúus iekhau jāg woun mor eemua öbérbaadēt” aajeejim anum.

¹⁴ Chi mag wēnūrrarr khuuñ ãbam khodpai siete naajim aajem. Makhuuñ judío ãb phadnaan pör Esceva anum ag chaain ajim aajem. ¹⁵ Mam✉ amach mag wēnūrraajerr aawai, biek ãb amach ipierraajupii awi mag iekhabaawai, chi mepeer woun mor ee sīrrau jūrr amag, —Mua khaphu chirūmgui ajim anum, khai agá Jesúus, maimua khai agá Pablo. Jākhuuñnan chadcha nem jua theeg num. Mam✉ pārāu chan oob mūrūg magmiet ajim anum.

¹⁶ Magwi chi woun mag ich mor ee bēn khaigbam wai sīrrau warag amag audimawi warag am dāi jāubaadējim anaabá. Mag jāubaadēwi, mag mepeer dāi simua aawai, nem juapa theeg mag siete narrjā ich juu jaampiba amach gaai mas deebaadee, ögkhawi, warag amachta ag di aigmua khaphig phöbaadējim aajem, sīi kha pepethor ich mag khajūajā chukhu. ¹⁷ Mag ed magtarr õor thum judionaan khabam khuuñnaupa Efeso phöbör ee khakhapdö thanhisiewai thāar paraa num iekhau warag maach Pör Jesúus igwia i juu theegta thö iekhaajeejim aajem, õrau.

¹⁸ Magbaawai īchab khapan ag nawe Ņwandam iek ükhawia narr khūnja bëemawi ag na amachdēu nem khaigba waaujerrjā thumaam khūn dakhīr meerba jaaumaajeejim anaabá.

¹⁹ Mag nām dāi īchab amachdēu Ņwandam iek ükhaju nawe parhoobam iek ēsap gayam khaugwia agumua bënkhūnkha sīsid arr khūnaujā magum ēsap thum phē aibéewi, thumaam khūn dakhīr örpüimajierram aajem. Mag ēsap pōm ördubtarr gaai phatkhon werbatarr khap aag awi, khīrjunaa phā oowai, phatkhon pōm cincuenta miljō öbérjim aajem. ²⁰ Magum gaaimua Ņwandamau ich jua theeg oopibaawai, ðor pōm maach Pör Jesucristo iekta ükhamaaawai, warag aaidua khaphí aaidemajim aajem īchab.

²¹ Magtarr khur sīi awia Pablo Macedonia durram khūn oon mawi ich mampaimua jūrr Acayapien oonjā dərbaju khīrjubaadējim aajem. Mag ich phuurdū nərraju khīrju auwia ich ödegpai, “Nacha jāg durr numí phuurdūpūwiata Jerusalenjā barthurwia jūrr Romapienjā oon majogui” ajim anām. ²² Mag chadcha ich Macedoniaag maju nawe ich na ðor numí pūijim aajem, ich juag oojem khūn. Makħūn, dau āb Timoteo, maagwai ākkhai Erasto ajim aajem. Makħūn amach appai pūiwi ichin khāai khapanaa Asia durr sīsijim aajem.

Efeso phöbör ee sīi ðor phogdū nərrjée thənarr

²³ Mag Pablo maju aadēwi ich na ðor pūi nām jaar, Efeso phöbör ee sīi ðor pōm phogdūwi meeukha nərrjée aphöbaadējim anaabá, Pabloou Ņwandam iek jaau nərrūm aaidua khaphí

aaidmam gaaimua. ²⁴ Mag kaaijā ee õor pos nurrjēe thnarr mugta ajim aajem:

Woun āb s̄ejim aajem, Demetrio anm. Mag wounau amach ēwandam uui Diana anmug jēuem di oowi agjōo daii phatkhon dēn waaujeejim anaabá. Maata i phidag ajim aajem Ich khapeen dūimua mag waukhanaa pēr simua phatkhon athaba amachpierr aaujeejim aajem.

²⁵ Biek āb chi Demetrioou ich d̄ai phidkhaa-jem khuun maimua deeum khuun agjō ich agjōm phidag gaaiaj em khanapā ābam aig thürkhanaa amag,—Keena, pārau khaphu numgui ajim anm, maachin āba mug phatkhon dēn didamkha wau numuata phatkhon khiirjō oojem. ²⁶ Mamu mag num ee pārau pāach daúa oonaa pāach kachi-ujā ūurjeewai pārau khaphu numgui ajim anm, Pabloou iekha nurrum. I iek mag “Órau juau nem wautarr chan ēwandam khabam” anm. Mag jaau nurraawai õor pōm chadcha i igar ükha thnumgui ajim anm. Mag ükha num chan mag ich mug Efeso eepaijā khaba, sīi mug Asia durr ee peer thumaam khuunauta ükha wējōm. Pārau khaphu numgui ajim anm, mag sīi õrau irua jaau nurrum ükha num gaaimuapaijā khabam. ²⁷ Mua oowain maadēu nem wau num õrau tag auba aadee-waita sīi maach khaibag waubarmjōta ajugui ajim anm. Maig ɿjamaam phatkhon maadēu ooju? Mag num d̄ai Ichab maach ēwandam uui Dianaag jēuem dijā õrau warramjō khōchhaba aadēmua mug atag paawai warag thärphö khaba sīsijugui ajim anm, mug Asia durr maimua durrpierram khuunau irig jēujerrjā tag jēuba aphöbaadeewai.

²⁸ Demetrio mag iekhabarm chi khapeenau ūrbaawai chadcha i igar nūm iekhau warag meeukha sereu phöbaadëwi, “Maach Efesopien ēwandam uhi Dianaan ichta āba ich mag ēwandamkha sīerra; ijōm chan tag chukhumgui” ajierram aajem. ²⁹ Mag serereukham gaaimua sīi warag kaaijā ee õor phogdū nūrrjēe maadëujā khaugba jōisijim anaabá. Mamagkham ee õor pochag bēewi, Pablo khapeen numí Macedoniapien Gayo dūi Aristarco anum parphöbaadëwi, amach thumaam khūn āba biirdūajem di aar ethetherrg arrwi wai dubphöbaadëjim aajem. ³⁰ Magbaawai Pabloou mag õor pos thūnūm aig bēewi dubwi õrag iekham ig sīejim aajem, mamū āaur khūn īchab Ēwandam iek ükha nūm khūnau udūur irig bēepibajierram aajem. ³¹ Mag nūm ee īchab āaur khūn Asia durr chi thethemnaan ich Pablo khapkhuñaujā am mamagkham aar irig mapiba jaaupüijierram anaabá. ³² Mag i am aig bēeg ēkhakhakham ee, ierr am biirdū thūnūm aar õor serereukham iek chan sīi maadēu khaugbata wējoojim aajem. Mag sīi õor phogdū thūnaawai, āaur khūnau serereukhamua khīet jajaau khaawai, tagam khūnau agjō khīet serereu aajeejim anaabá. Mamū õor pōm mag thūnūmuā āaur khūnau chan amachdēu mamagkhamjā khaugba, khan atheeta bēewi naajī būrjā khaugba nūmta, dūi mamaag aajeejim anum. ³³ Mamū woun āb Alejandro anum aig sīerr aawai āaur khūn judionaanau maata jūrr ajués õor khapanag na ēudū deethurjierram aajem, jūrr õrag wajapha jaaumkhīir. Magbaawai Alejandroou judionaan kōit iekhaag ügthaag juu

ʉanaa juaupai jajaau khabaadëjim aajem, ðor khñupamkhñir. ³⁴ Mamʉ ðor pöm mag thñnarrau ich Alejandrojã īchab judiokha simta mag iekhaagpam khaug athaawai deeu eeupemjö sereubaadëwi, “Maar Efesopien ēwandum ʉhi Dianaan ichta ãba ich mag ēwandumkha sierraju; ijöm chan tag chukhumgui” aajeejim anʉm. Ich mag serereukhamua ora numijö naajim aajem.

³⁵ Mag nʉʉ paawai chi phöbör eem secretarioou üu ēkha sīi awia, khñupaa athawi amag, —Keena, Efesopien ajim anʉm, mʉg durr gaai thumaam khʉʉnau khakhapdö thʉʉnum, ãba mʉg phöböröuta mʉg maach ēwandum ʉhi Diana di thʉanaa i khñirkha wau sim ügtharmua burrchëtarrjā thua wai naajem. ³⁶ Mag maadēu i dipa thʉa wai naajem chadcha aawai ni ãbmuajā maach ijūrr “Jaan sükhaawaiu” aju khabamgui ajim anʉm. Mag maadēu thumaam khʉʉnau khaphʉ nʉmta, Ɂkhanthee pāar jāg nʉma? Pāachta warag khñu nʉsit ajim anʉm. Nacha ajapha khñirjunaa khaba chan oob jüchag jāgmiet ajim aajem. ³⁷ Chamʉ khʉʉn wounaan pāraru mʉig waiberr khʉʉnau chan bñurjā maach ēwandum ʉhi Diana igwia khaigba iekhaba, ni ag degam nemjā jīgkhaba nʉm. ³⁸ Demetrioou ich khapeen dāimua iwiir ãbam ëugar khñijā thethemnaanag jaaum ig nʉm khai, warre am aarcha mawia amagta jaauju aai nʉmgui ajim anʉm, magʉm atheeta am naawai. Maiguin chadau agdaujö khñircha jūrr chikham jaauju aai nʉmgui ajim aajem. ³⁹ Wa magba deeum iek khñijā pāraru am dñi iekhaag wai nʉm khai, leíu jaau simjö chi thethemnaan dñi ãba biirdʉnaata iekhaju aai nʉmgui ajim anʉm, chi

secretarioou. ⁴⁰ Magba sīi cha nūmjö chan üu khaba simgui ajim aajem. Mægbarm gaaimua Romapienau khāijā jūrr maachig, “¿Khan gaaimua pārau jäg õor meeukhapijī?” a jēeukhiin, ¿maadēu amag khan abarju? ajim anum. Pöd maadēu amag “Chadcha magbarm gaaimua ajim” aju khaba nūmgui ajim aajem, sīi maach garmuata nacha juau ogthom am khujərbarmjö arr aawai.

⁴¹ Chi secretarioou õor pōm thūnumug mag iekhapüiwia, thumaam khūunag öbeerpi jaaujim aajem.

20

Pabloou Macedoniapien oothurwia Greciapi-enjā oothurtarr

¹ Maimua mag õor phogdəwi sīi kaaijā ee parhooba pos nərrjēe thənaawia dichdimaawai Pabloou chi ükha durrarr khūun thärkha awi am wawí wai sīi ajim aajem. Mag am wawí wai siewi, ayoyoojii awi, deeum durr Macedonia anumug mawia, ² chi ükha durrum khūun nənuidampierr Ŋwandam iek jaau phəərdə nərrəmua warag õor khīir onee apiejeejim aajem. Mag nərrəmua warag Greciaagjā mawia, ³ barwia, Greciapien ee ed thārjup sīejim aajem. Mag sīi awia Grecia durrmua jūrr Siriaag maju awi barco nə sim ee ūrbaadējim aajem, judionaanau ich dakhāu wai nūm. Mag sīi ich baraata oo nūm a ūrbaadeewai Siriaag maju arrjā maba, warag ich marr khəd eepai ewag bēawi, deeu Macedoniaag dichjim aajem. ⁴ Ya mag ich bəpái ewag mam däi i daumaai õor wētjim aajem. Makħūn āb jöoi Pirro iewaa Sópater

anʉm ajim aajem, Bereapierr. Maimua dau numí Tesalónicapien ajim aajem, Aristarco Segundo dïi. Maagwai dau āb Derbepierr Gayo anʉm ajim aajem. Mag tag wëtjim aajem Listrapierr Timoteo, maimua Asia durram khʉʉn agjö numí, Trófimo Tíquico däi. ⁵ Mamʉ makhuʉn amach thum Pablo dïi āba mʉ chirarr phöbör Filipos anʉm ee bardʉtkhachëwi, jürr maigmua amach ap ērëubaadëwia, Troas phöbör maar nʉ naaimajim. ⁶ Magbaawai maachin ökhar pan levadura chukhu wauwia khoojem ag phiesta dictarr khurta Filipos phöbör eemua wëtjim īchab, döjärr garmua barco ee. Mag wëtwi, khodjörröö awia, cinco días naata mag maach na wëttarr khʉʉn nʉm aar barimajim, Troas. Mag Troas phöbör eejā maar siete días naaimajim.

Ābmiecha Pablood Troaspien oothurtarr

⁷ Domighed pan thorreuwi āba khöju arr aawai maar āba podpa nʉm aig Pablood chi ükha durrum khʉʉn dïi iyʉʉ simua amag Ēwandam i jaau sīejim. Mamʉ ich Pablo ag noram āspaaumaju arr aawai mag ijējēbkhamua ya edacha pamaa ajim. ⁸ Maar thum āba ügthaagajärcha ñor podpaajem aar naajim. Maig lámpara khapan sii phuphup jiir üid thʉnaajim. ⁹ Mag edacha pamjā Pablo ijējēbkham ee, ēwan āb Eutico anʉm ventan i gaai ügthaa oo sīejim. Mamʉ mag da öbérba aawai ich oo sīerr aigpai khäibaadëwi, üidʉau sii mam ügthaa piso thārjupam aarmua burrwi, warre chi meemta jiir aujierram. ¹⁰ Magbaawai Pablo ʉurbawia, mag chi meem ür eeg thʉkhöonaa, warag ö pur

wai phiidanaa, chi aig narr khueenag, —Oob japhiermiet, mug chaai meeba siebahab ajim.

¹¹ Maimua deeu ügthaa amach narr aar mawia, Jesuu ich khapeenag thach khöpi jaau pumatarrjö, Pabloou pan thorreuwia, amach thumaa khö dichwia, ūmaai ūwandam iek amag jaaubaadéjim. Mag jaau simua ich mag aardukhamua ãspabaadeewai bürjä khäiba ich mag petajim. ¹² Mag i petaawai chi chaai burrwi meetarr ich Pabloou iiupi autarrjä meeba arrjö ich diig arrjierram. Pabloou amachig jaautarr ūrwi chaai chi meem iiupi autarrpa amach daúa oobaawai i ēudee pawiajä ich mag onee nusijim.

Troasmua Miletoog biekkhataarr

¹³ Mamug mag i maju nawe maachta nacha jap ee paaukhajim, döjärr garmua i na maag, mag wëtwia phöbör Aso anumta deeu maach äba ooju a iekhatarr aawai. Maagwai ich, jürr büeu maju aadëwi maar ēudee bëejim, büeu. ¹⁴ Mag Aso bardukhaimawia deeu i düi oowian chad maar äba äbam jap ee deeum phöbör Mitilene anumug wëtwi ich mag äba barjim. ¹⁵ Mag barwi ag noram döjärr pharamdam Quío anum khüirphee dichjim. Maimua ag noram deeum pharamdam Samos anum gaai naaimajim. Mag Samos anum gaai khüchpai naawi durbagkhaau deeu jëb wapem gaaicha phöbör Trogilio anum khäi ëewia thugdakhaun chadau Mileto barjim. ¹⁶ Mag mug biekhou ich Pablo Efeso phöbörjä maba arran, Asia durr makhiin da barbaju awiata mabajim, Jerusalén phöbör ee jöpkhaa barwia am phiesta Pentecostés kha nám ee düi süm khochgau.

Pablood Efeso iglesia eem chi pörnaanag iekhatarr

¹⁷ Mag phöbör Mileto anum ee barchëwia sii Efeso iglesia eem jöoin chi pörnaanag iek jaaupäijim, ich oon bëemkhii. ¹⁸ Mag iek jaaupäiwia chadcha bardutkhabaicheewai amag magjim:

—Pārau wajapha khaphu nümgui ajim, jägata mu chitaajē pāar ee warrcha Asia ee much pachëtarr aigmua ī ewag pawiajā. ¹⁹ Ich mag büärjā much thöba, maach Pör Jesùs athee sii dau aphuu i chogkha chitumgui ajim. Mag phidkha chitumun, judionaanag maadēu Jesùs iek jaaau khitaawai ükhamaaugau dich dūita khaigba aadëp aawajā, dich garmuan maadēu am dau aug khaugwi warag dauhi paraa khitaajemgui ajim. ²⁰ Mamu magum āba, pāach ūu wēnurramkhii mua pārag maach Ēwandam iek jaaub khaba jaaau chitajimgui ajim. Mua pārag õor khapanag dakhīrjā jaaunaa pāar di aarcha mawia pāach appai nūm aigjā jaaujeejim. ²¹ Judionaanag jaaunaa maimua judionaan khabam khunagpa jaaujeejim, jäga amach khaibag thum āsie ewag khīrjuwia isegju aai nu, Ēwandamau khōsi simjöta wēnurraag; magnaa jäga maach Pör Jesucristo iekta āba ogduba ükha wēnurraju, magum thum mua jaaujeejimgui ajim. ²² Maimua īsjā ich Ēwandam Akharauta mu püi sim aawai mu Jerusalenag ma chitumgui ajim, magum aar much dau aphuu ajujā khīrjuba. ²³ Ēwandam Akharau muchig jaaujeewai mua khaphu chirumgui ajim, amau mu dūi amachdēu ampierr awi mu phaarju cárcel diin jam

s̄̄sidum. ²⁴ Mam̄ mag m̄uch dau aph̄uu aju khaph̄ chir̄umjā magju kh̄irjuwia gaai masi oo chir̄uu aa khaugba chit̄um. M̄ kh̄irjungan āba Ēwandamau maach khōsi peerdu aaujem iek maach Pör Jesuu m̄uchig jaaupitarra jaauju kh̄irju chit̄umgui ajim.

²⁵ Mag jajawagmamua, 'Pāach thumaam kh̄unag khap amkh̄ir ūs mua warre pārag jaaukhimgui ajim: Mua chadcha pāar ee ich m̄ag Ēwandam iek jaau ph̄uurdū chit̄umua pārag jaaujeejim, Ēwandamta pāach thāar ee athaawai ichta pāach Pörkha s̄̄simkh̄ir. Mua mag pārag jaau chitaajerr, ūspai pārāu m̄u kh̄ir oowia ya tag pārāu m̄u oobamgui ajim. ²⁶ M̄uchdēu mag pārag jaaujerr khaph̄ chiraawai ich agjō ūsjā mua mag chir̄um. M̄ugnaa pāach meem ed Ēwandamau pāach auba awiajā oob m̄u gaaí th̄umiet ajim, pāachig b̄ūrjā jaaubajim awi. ²⁷ Ēwandamau ichdēu ðor peerdu aaujem iek m̄uchig jaaupitarr thum b̄ūrjā meerba mua pārag jaautarr aawai ya m̄u chan m̄ag chir̄um aig b̄ūrjā iekkhōr chukhu chir̄umgui ajim, Ēwandam dau na. ²⁸ Magua mua pārag mag chir̄umgui ajim: Pāar ar chi ükha durrum kh̄un pörkha nūm kh̄un, pāach mor үurkhanaa ūchab pāach khapeen chi ükha durrum kh̄unjā wajapha th̄a wai n̄isit. Magaag magamkh̄irta Ēwandam Akharau pāar j̄er aujimgui ajim, maach Pör Jesuu ich bagau phag autarr kh̄un ajapha th̄a wai wēnurramkh̄ir. ²⁹ ¿Khan jāgwia mua pārag mag chir̄u? Mua mag chir̄umun m̄ugaugui ajim: M̄u ēudee amachdēupai amach igwia chi machnaan aajem kh̄un pāar ee bēeu. Makh̄unaun tigrieu ich aig nemchaain th̄er aaujemjō s̄̄i chad khabam

iekta chadam iekjö pārag jaaubaicheewai pāar imeraa khūgur auwi warag pāar ee nem ārchējugui ajim. ³⁰ Mag nām ee īchab pāach eepaim khūunaujā sīi sēukha nem jaau nārrjēe aphöbaadēju, chadcha Ēwandam iek chaarcha ükha durrum khūun jūrr amach gar paa awaag. ³¹ Chadcha pāach magju māchdēu khaphu chiraawaita mua pārag mag jaau chirumgui ajim, ag nawe khap amkhīir. Khīir khaphu nāisit magum khūun pāach ee bēewaim athee. Año thārjup sīi edaram magwe gaai machgau dauhi paraa oo chirumua pāach wawiejerra pārau khīir eyaa abat a wawimajim Pabloou.

³² Magnaa īchab, 'Keena, ya mā tag pāar ee bēebaju aawai īswe warre mua ich Ēwandam juu eeta pāar thāsīe puagpamgui ajim, ichdēu maach khōsi peerdu aaujem iekta ogdēba ükha wēnurrāmuu ichta āba chi juu thierr aawai ichdēuta warag pāar khīrjug bāaupimamkhīir. Ichdēuta māg atag paawai thum ich chaalinkha wēnurrarr khūunag āba ichdēu nem deeju a jaautarrjā deeb khaba deejugui ajim. ³³ Khaphu abat pārau īchab: Mā chan māg chitām aig chikham phatkondam wa khajūadam khāijā wajappa oowai, “īlh! jāgum thumta mā dēnēg pabaadēkhiina” aba chitāmgui ajim. ³⁴ Magju khāai māch juapadamauta phidkhawia, māchdēu nemdam ig chirām thum phē auwi, īchab māch khapeen māch dāi wēnurraajerr khūunau nem ig nāmjā mua māchdēu amag au deejeejimgui ajim. ³⁵ Māchjö mag phidkhambhīrta māch chitāmpierr mua ich mag pārag jaau chitaajem,

mag phidkha n̄mua īchab dau aph̄uu amachdēu nemdam ig n̄mjā pōd auba durrum kh̄un juag oo wēnurramkhīir. Pāadē maach Pör Jesuu iekhatarr khīir eyaa abat ajim: Iin chadcha i iekhōoin “Dich garmua chikhamnag nemdam deewaita maach oneecha aajemgui ajim, chi au sim khāaijā.”

³⁶ Mag am wawí wai s̄iewi iekha aaipabaadee-wai j̄iepör phōbkhanaa amach thumaam kh̄un d̄ui āba Ēwandamag j̄eeujim. ³⁷ Maimua mag Ēwandamag j̄eeu aaipawi ya Pablo maagpabaadeewai, thumaam kh̄un i athee dauhi paraa th̄unmua jūrram kh̄unau i ö ph̄uhr j̄oinaa i khīir üu ahau khajierram. ³⁸ Mag ich Pablooucha amag mag edpai amau i khīir oowia tag oobaju a jaautarr aawai mag gaaimua ökhīirjuu aphōbaadējim. Mag ökhīirjuu n̄m āba, i d̄ui wētwia khīeb j̄er barco ee i oo deepäithurjierram.

21

Miletomua Pablo Jerusalenag matarr

¹ Mag Miletomua Efesopie j̄oin chi pörnaan phēphawia dōjārr paaukhabaaddeeū s̄ii marau khajappha dōjārr morrdam Cos anumug ērēubaadējim. Maigmua ag noram s̄ii ich maigpaimua th̄adu deeum ph̄aram Rodas a th̄ür sim gaai barwia, mammua jūrr dōieg ph̄urpheeu, Pátara anum barjim. ² Mag phōbör Pátara anum jerag barco āb wējom marau ooimajim, Fenicia durr mam anum. Magbaawai marau ag ee waaiduwia dōjārr paaukhabaadējim. ³ Mag wētumua khodjörröö awia dōjārr morr därrcha sim Chipre anum dōjārrmua oo dichjim. Ma,

maar juawë gar thëbajim. Mag wëtumua warag Siriaag wëtjim. Mamë mag maar wëtum barco eem nem ãaur Tiro phöbör ee pñaju atarr aawai mam dubimajim. ⁴ Mag phöbör ee chi ükha durrum khñun aar wëtwi am dëi maar siete días naaimajim. Ich maig mag chi ükha durrum khñunag Ëwandam Akharau jaaubaawai jûrr amachdëu Pabloog Jerusalenag mapiba jaaujim. ⁵ Mamë par mag mapiba jaau nñm ãba, seman ãb dichdimam ee maar wëtaagpajim. Mag maar wëtum aadeewai Ëwandam gaaimua maach khodkha nñm khñun thum amach ñuin dëi amach chaainpa phöbör igau jér maar oopäain bëejim. Maig jér mosjä ee pachëwi, maach thum jñepör phöbkhanaa, Ëwandamag jëeujim. ⁶ Mag Ëwandamag jëeuwia, thumaam khñun dëi agdaujö ayoo ayoo naawi, marau maach wëtju barco ee waaidëtkhabaadeewai amachjä ïchab amach diig durr paaukhabaadëjim.

⁷ Maimua ya ãbmiecha tag phñas jëmerbaju athee, mag maach narr phöbör Tiro anñm aigmua jap ee paaukhawia, Tolemaidaag wëtwi, barwi, aig chi ükha durrum khñun dëi saludaawia, warag am aig khääim ãb ënter khëujim. ⁸ Noram aigmua ërëubaadeeu phöbör Cesarea anñm barwia woun jöoi ãb maach peerdñajem iek jaaumie Felipe anñm di aar wëtjim. Warr ich mag Felipe, iglesia eem chi pörnaan juag oojem khñun siete narr eem ajim. ⁹ Ich mag jöoirau chaain ñuin appai chi daupeen jayap wai sñejim, Ëwandam i jaaumien. ¹⁰ Mag Felipe di aig maar khääidam khapancha khaba nñm ee, Judea durrmuwa woun

ãb agjö Êwandam i jaaumie Agabo anum bëejim.
11 Mag bëewia, maar dakhñir Pablo ãi jüajem auwia agua jürr ich bü dëi ich juapa jüpüinaa,—Êwandam Akharau mürug jaauwai mugta jü auju aajemgui ajim chamug ãi jüajem pap, Jerusalén phöbör ee judionaanau. Mag jünaa jürr judionaan khaba, durr chaauram khüunagta sii pur deeju aajemgui ajim Agabooou.

12 Maach jügucha mag ūrbaawai Cesareapien düimua marau Pabloog Jerusalenag mapiba jaau naajim. **13** Mam mag mapimapha nüm ee, jürr ich Pabloou marag magjim:

—¿Khantheeta jäg pär dauhi paar thünarráma? Oob khñirjumiet ajim. Pär ich jägta nümän magan mächpata ökhñirjuu apiju ēkha nümgui ajim. Jerusalén pabaimaawai amau mag mü ibüürwiajä, maach Pör Jesús gaaimua khai, idëu mag sim. I gaaimuan müün magumjä aba thõju chirumgui ajim Pabloou.

14 Par mag jajaaukhamjä maach iek ükhaba abaawai warag ich magpai s̄iuwia Êwandamagta marau, —Êwandam, pühta maach Pör aawai pachdëu khap irig nem jaaubá anaajim.

15 Magtarr khur khääidam khapan khaba nüm ee, marau maach nemdam khñir khaugwia Jerusalenag durr paauhkhabaad. **16** Maar dëi wëtjim äaur khüün Cesareapien chi ükha durrarr khüün. Makhuunau woun ãb Chiprepierr Mnasón anum ag di aarta maar phëbaadëjim, Jerusalén phöbör ee barwia ichdëu marag ich aig jëermkhñir di deeju a sïerr aawai. Mag woun ag nawe maach Êwandam iek ükhawi sïejim.

Pablo Jerusalén barwia Santiago oon matarr

¹⁷ Mag durr paaukhabaadëwi ya Jerusalén paaukhabaimaawai, aig chi ükha durrarr khueenau sii maar amach aig baarpi auwia thum onee naisijim. ¹⁸ Mag maach bartarr noram Pabloou maar ich däi phë arrjim Santiago oon. Mag Santiago di aig ïchab iglesia eem chi pörnaanjä narr aawai ¹⁹ Pabloou amag saludaawia ökhar iyüümamua amag jaaubaadëjim, jäga judionaan khabam khuen eejä Ëwandamau irig ich iek jaaupinaa ïchab nem khür pogkhe waupimaajeejí. ²⁰ Pabloou amachig mag ïgkhamam ürbaawai onee nüm iekhau warag Ëwandamagta, “Aay, üucha magbarm Ëwandam” ajierram. Maimua jürr amach garmua Pabloog, “Pudë maar iek ürbarí, marau pürug jaaukhim” awi, —Pua puchdëujä khaphü chirümgui ajierram, judionaan ee ðor pöoma thanum chi ükha nüm khueen, mamü thum mag thanum khueen iek ichiita amau ich mag Moiseeu phä puatarr iek puaba ürkha wénurraju aai nüm aajem. ²¹ Maimua amag jaauwai, mag judionaan thum amach durr chaaur jooba nüm khueenag pua Moiseeu iek phä puarr gaai nem jaaau s̄isidümjä ürkhapiba jaaujem aajemgui ajierram. Mag nüm däi ïchab amag chaain mehëudamjä thüabichpiba jaaunaa warag maach jöoin ijä isegpi jaaujem aajem. ²² Magnaa irig, Ðägajuma maadëu ar chi mag khürju nüm khueenag, magum iek chad apim ugu? Amachdëu pü barbaichëm a ürbaawai, ichiita jerrba äba biirdünaa amau pürug mag iek èudub khaba èudüjugui ajierram. ²³ Chadcha

puchta mag iekha chitam am ugu, jäg pua mugta abá, marau purug khirjugdam deegpam: M̄ig ðor jayap n̄umgui ajierram, Ěwandam na äba irigpai jëwaag i athee s̄arkhaju a iekha n̄am khun. ²⁴ Jäg pü am düi Aai i jëeujem deg mawia am düi äba puch khooipibá, Ěwandam na wajapha chirsieg. Magnaa īchab puch pör khōipibarm paarjā phagpüinaa warm khun dën paarjā phagbapüi ajierram, am dënjā agjö khōipüimkhii. Örau amach daúa pua magbarm oobaawai, jägan sëukhaawaita örau pü eügar mag jaau naajim aju. Magbaawai īchab puajā amach dënjö Moiseeu jaau p̄atarr uerkha sim ajugui ajierram chi Pabloog wawimamua. ²⁵ Magnaa, Ar judionaan khabam khun īchab maach Ěwandam iek ükhatarr khunagjā ya marau ēsap aaidüpüijimgui ajierram. Amag marau jaaupüitarr gaai, örau amach juau nem parhoobamta Ěwandamka waunaa agug jëwaag nemchaain thōotarr modjā khöpiba, nem thōowia ag bag dën reyen wau s̄isidumjā khöpiba, ni nem sii bëgone bag ärba thōo sim modjā khöpiba jaaupüijim. Mag n̄am düi īchab dich ðor khabam düi chan oob bürjā khapes apiba jaaupüijimgui ajierram, Pabloog īghamamua.

Pablo Aai i jëeujem deg sim p̄ur autarr

²⁶ Warm khunau ichig mag jaaubaa chadcha Pabloou makhuun jayapam khun düi mawia, ag noram Ěwandam na wajapha n̄uisieg amach thum äba amach khooipinnaa, Aai i jëeujem deg dub-jim, phadnaanag khan edta mag s̄arkha n̄am öbér

ëebaadeewai ag paar nemchaaindam amach pipied khëchju aai nü a jawaag.

²⁷ Mamü siete días mag sùrkha naaju atarr aawai, ya sùrkha öju dakpamam ee, judionaan Asia durrmua bëetarr khùnau Pablo Aai i jëeujem deg sim oophöbaadëjim. Mag amachdëu oo athaawai pùrphöbaadëwi warag ääakhamua silita ðor phogueupüjierram. ²⁸ Mag ðor phogueupüiwia warag,—¡Keena israelnaan, maar juag oobahuthü! aajeejim. Chamüg wounauta durrpierr ðor thumaam khùnag maach jöoin i isegpi jaaunaa, Moiseeu phä puatarr iekjä asekaspiba jaau nùrranaa, ïchab mug Aai i jëeujem di igwiajä khaigba iekha nùrraba aajeeb ajierram. Mag nùrrumua ïs ag ee judionaan khabam khùn dubju khaba aajemta warag ierr phë wai siewai mug diin ya khaigba Sisimgui ajierram. Deeu wajaug paapäibam aig chan pöd ag ee Ëwandamag jëeuju khaba simgui ajierram, ääakhamua.

²⁹ Mag judionaan khabam khùnpata Aai i jëeujem deg ierr thanunumkharran, amachdëu ich Pablo magju na woun Efesopierr Trófimo aajerr düi ãba nùrrum ootarr aawaita mag edjä Pabloou mam ierr Aai i jëeujem deg ich däi wai simpii narr gaaimuata mamaq khajierram.

³⁰ Mag ääakham ûrbaawai sii ðor pöm khaphig bëe thanuisijim. Maimua khapanaam khùnau Pablo pùrphöbaadëwi, jùrram khùnau dawag ethetherrg wai öbérwi, ag bürre Aai i jëeujem dën chi puertdi phäarkha slijim. ³¹ Mag dawag arrwi, khapanaam khùnau aawai, ya Pablo thôopääig ëkha nüm ee, Roma durram soldaan pöm thanarr eem chi comandanteeu ür athajim, mag phöbör eem ðor

thumta kaaijā ee thənəm anəm. ³² Magbaawai ag bürre capitannaan soldaaun däi thärkha auwi mag am poposkham aar khaphig phöbaadéjim. Mag wëtwi warm khənau mag comandante ich soldaaun däi pochag urum oo athaawai jürram khənau Pablo photpüpäikharrjä tag dichbajierram. ³³ Mag barimawia, chi comandanteeu Pablo pür auiwia, warre caden numiimua jü sëupijim. Maimua aig narr khənag, —¿Jä jamaam woun agá, maimua khani ichdëu jäg sëejí? a jëeujim ajapha khap aag.

³⁴ Mamu mag sii irua khajapha jëeutarra, deeu eeupemjö sereubaadëwi sii ääakhamua jürr chikhaman ichaaur jaaupüpüi khaawai chi comandanteeu pöd ükhajujä khaugba aadéjim. Mag, sii warag ich soldaaunag chi Pablo cuartel ee arrpijim. ³⁵ Mag soldaaunau Pablo arrumua ya chi cuartel aiguim döig bükhurr pabaimaawai warag sii chaaijö juu ee jiir arrjierram, ñrau amachig bãyeu aujujö aadëp aawai. ³⁶ Mag thənəmən am ñudee serereug wëtumua warreta Pablo thõopi jajaau aajeejim.

Pabloou ich köitpai iekhatarr

³⁷ Mag arrumua ya ich cuartel ee wai dubaag-pam oobaawai ich Pabloou mag soldaaun pör chi comandanteeg griegonaan meúa jëeujim, jöpcha i däi iyüü aag. Chi comandanteeu ûurwai Pabloou ichig griegonaan meúata iekhabarm ûrbaawai irig, —Ãa, puan magan maar meujā iekhaajeebma ajim. ³⁸ ¿Pù Egíptopíerr khabá, pua khabají ar na biek ãb gobierno däi wërbuag chumanaan pöm

cuatro mil pach daumaai jar auwi ñor barba aajem chuuñi phë arrtarr? ajim irig.

³⁹ Magbaa Pabloou, —Mu chan Egiptopierr khabam. Muñun judioougui ajim, Cilicia durr phöbör Tarso aajem ee thaabatarr. Mu mag sii phöbör parhoobam eemjä khabam. Mamu pua khös akhiin, idëu mürug iekhapikham, mua ñrag iekham khösi chirumgui ajim.

⁴⁰ Mag chadcha chi comandanteeu Pabloog, “Pu iekhaju aai chirum” abaawai, Pabloou ajapha döig dag gaai duññunaña ñor khñupamkhñir juau jaubaawai, khñu paaukhabaadee, jürr ebreonaan meúa amag magjim:

22

¹ —Keena khodamnaan, jöoinpa thum, mu iek ñrbat, mua muñchdëupai muñch khaigpér iekhaag-pamgui ajim.

² Pabloou amachig ebreonaan meúata mag iekhabaadém ñrbawawai chará warag sii khñuu ñurphöbaadëjim. Mag ñor khñu thññum ee, iekhamamua Pabloou mamagag majim:

³ —Muñun judío charau. Mu Cilicia durr thaabajimgui ajim, phöbör Tarso anum ee. Mamu muñch erraawe muñig Jerusalén bëewia ich muñgpai jöoipa chirumgui ajim. Mu maestro Gamalielau mürug wajapha maach jöoin iita thumaa jaau bääujimgui ajim. Magtarr aawai muñch thäardamaucha ñwandam dau na nem ajapha waum khösi waujuuta ñkha chitaajemgui ajim, ich jäg pärä aajemjö ñchab. ⁴ Warran chadcha mua muñg Jesùs iek ñkha wënñrrum muñun pär auwi dau aphuu wawaag am ñudee ñkhaajeejim. Mag

par auwi, uuin awiajā, bürjā dau aug khaugba cárcel deg dubpüimaajeejimgui ajim, muchdëucha.

5 Mua maagjerr phadnaan pöröu khaphuñnaa īchab chi pörnaan i khääi juu eegpaim khuuñnaujä khaphuñ nümgui ajim, amach paarmua mürug ēsap wau deejerr aawai. Biek äb amachdëucha mürug ēsap wau deejieramgui ajim, Damasco phöbör ee maach khodnaan judionaan aar mag ēsap düi mawi, Jesús iek ükha durrum khuuñ parkha authurwi, mūig Jerusalén aipierwai am gaai amachdëu ampierr aag.

Pabloou ichdëu Êwandam iek ükhataarr jaautarr

6 Pabloou mag ichdëupai ich jajawagmamua, 'Mamu mag mūchig ēsap wau deebaawai ag düi mamta, ya Damasco dakha edausiejö nūm ee dëgölp pagthum daujö edjä eemua phär jëer athamua **7** warre mu jëkhät barwerbpüijimgui ajim. Mag jëkhät chirumua üurwai õor chukhu sim eemuata mu thärcha thärthärnaa, "¿Khan-theeta pua jägcha jäg mu iek ükha durrum khuuñ khaibag wawaag am ēudee ükha narráma?" a sñejim mürug. **8** Mūchig magbaawai jürr mua irig, "Señor, ¿ma pu khaima?" a chirajim. Magbaawai mag õor chukhu sñerr eemua mürug, "Muñ Jesú, Nazaretpierrau a sñejim. Pua jäg mu khapeen ēudee ükha narrum aig, mu ēudeeta ükha narrabahab" ajim. **9** Magbaawai mu düi wënñrrarr khuuñ mag pagthum daujö par jëer atham oowia jäphierr naisijim. Mamu mag õor iekjö mürug iekhatarr chan pöd amachdëu khaugbajieram, khan ata iekha sñejim khai. **10** Magbaawai mua maach Pör Jesuug, "Señor, ¿mua jäga aju aai chirá?" a jëeujim,

machig machdēu nem wauju jaaumkhīr. Magbaa irua mārug, “Phiidewia warag pach maa arrag pet” ajim, “Damascoog. Jamta pachdēu nem wauju thum purug khap jaaujugui” ajim mārug. **11** Mag arar wuu jēer atharrau warre mā dau khaugba puabjerr aawai mā khapeenau sīi mā jua gaai purnaata Damascoog mā bāyeu arrjierramgui ajim Pabloou, ichpai jaaumamua.

12 Magnaa, ’Mag phöbör ee sīejimgui ajim, woun jōoi āb Ananías anum. Mag jōoi Ēwandam dau na agpierraanaa īchab Ēwandamau Moiseeg ich iek phāpitarr gaai nem jaau sīsidemjā ajapha uarkhaajerr aawai, judionaan thum mag Damasco phöbör ee naajerr khūunau i ēugar ajapha ig iyuu aajeejimgui ajim. **13** Mag jōoirau mā jēer chirum di aig mā oon bēewi mā thür thürnaa mārug, “Ēwandam gaaimua khodam, deeu dau wajapha eerdē chirsí” ajim. Mag chadcha irua magbarm bärre mā dau eerdēbaadeewai mua i khīr eerpa chirsijimgui ajim. **14** Mag iekhamamua mag jōoirau mārug, “Maach jōoin ag Ēwandamauta pū jūr athamgui ajim, ichdēu nem waupim khōsimta purug khaphu apinaa, īchab āb būurjā khaibag chukhu khitam pach daúacha oonaa pach jūgucha ich iekjā ūrmkhīr. **15** Ya pua mag pach daúacha i oobaawai puata jūrr māg atagjā thumaam khūunag i iek pachdēu ūrtarr jaunaanā īchab pach daúa ootarrjā jaau chitajugui” ajim. **16** Magnaa mārug, “Jāimua pū khani nā chirūma? ajim. Phiidewi, pach pōr choopibá. Magnaa Ēwandamau pach khaibag chugpaamkhīr Jesucristoog jēeubá” ajim ich jōoi Ananiaau mārug.

Pabloou jāga maach Pör Jesuu judionaan khabam ee ich püijī jaautarr

¹⁷ Mag chadcha Ananiaau māchig jaautarrjō awi, mā deeu Jerusalenag mawia, Aai i jēeujem deg Ĝwandamag jēeu chirumta sīi dēgölp mā dau eerthug athamjō abarm ee, Jesuuta mua oo athajimgui ajim Pabloou, ichpai jaaumamua. ¹⁸ Mag ich oopiwia mārūg, “Māig Jerusalén chan par pua mā iek ūrag jaauwiajā amau ükhabam. Mag khāai pūchta jöpkharraapai māg phöbör eemua warag chawag petā” ajim. ¹⁹ Magbaawai mua irig, “Señor, thumaam khūnau khakhapdō thanumgui” a chirajim, “mua Ĝwandam iek jaaujem dipierr mawia, pā iek ükha durrum khūn pūkhawia, cárcel deg phāarnaa am wāmaajerr. Maagjerr ābmua jā meraa khaba simgui” a chirajim. “Māchdēucha amach mag waaujerrta mua amag pā iek jaauwai, ḡamau ükhabaju? ²⁰ Esteban khararr pā iek jaau khitum gaaimua thōo naawaijā dūi aig chirarr aawai māch ipaarmua thōopi jaaunaa mag chi thōo narr khūn khajūjā māchdēuta thāa chirajim. Mā mag chitarrauta īs jūrr māch garmua amag pā iek jaauwai, ḡamau ükhabaju khai?” a chirajim irig māch garmua. ²¹ Magbaawai maach Pör Jesuu deeu pāaba mārūg, “Petá; ichiita deuem durr durr warp mua pā pāi chirumgui” ajim, “judionaan khabam khūn ee.”

Magta Pabloou ichdēu Jesús khaugtarrjā jaaujim judionaanag.

Cuartel ee peer Pablo wātarr

²² Warran mag iekhamam ūu khīu i iek ūr naajim. Mamā ābmiecha irua mag iekhabapūim

ūrwia deeu sereu phöbaadeeuta, “Jāg wounan warreta thōopüiju aai sīsim” khaphöbaadējim.
23 Mag serereukhamjā p̄am igba, warag khīir machgau amach khajūa mor gaai jūa n̄umta thārrēujujō, amachdēu wir aigpai ēudādātkham dāi jēbpa thöinaa ügthaag phöpäpäi khaawai,
24 chi comandanteeu warag Pablo cuartel ee ierrag arrpiwi w̄pi jaaujim. Pablo iek mag ich w̄baadee, khan gaaimuata mag ðor sereu thān̄umua i thōopi jaau n̄a a meerba jaaumkhīir ajim aajem. **25** Mam̄ mag ierr arrwi, i juu jükhanaa, ya ich w̄ag abaawai, aig capitán sīerrag ich Pabloonou, —¿Pārau sīl ich jāg Romapien pāachdēu w̄m aig w̄ju aai n̄wi ajim an̄um, khan gaaimuata m̄a m̄ug wai n̄a a khap aagjā b̄urjā jēeu oojā jēeu ooba?

26 Pabloonou ichig magbaawai chi capitanau ag bürre mawia jūrr chi comandanteeg jaaujim an̄um:

—Comandante, Pabloonou ichdēu jaauwai i mag Romapierr an̄umta, ¿pua i w̄pi jaau chirú?

27 Magbaawai chi comandante Pablo aig b̄ewi irig jēuemamua, —¿Chadcha p̄ Romapierrá? P̄ Romapierr khai, m̄urug meerba jaaubá ajim an̄um.

Magbaa jūrr ich Pabloonou, —M̄uun chadcha Romapierrau perá ajim an̄um.

28 Magbaa chi comandanteeu, —M̄uun Romapierr khaag phatkhon pōm phagwiata Romapierr khajimgui ajim an̄um irig.

Mam̄ jūrr Pabloonou, —Mua chan phagjā phagba, sīl m̄uch dēnnaan Romapien arr aawaita m̄chjā Romapierrickha chir̄umgui ajim anaabá.

29 Chi soldaaun mag i w^uju arr kh^unau mag ūrbaawai warre aigmua chawag ērēubaadējim ajim. Mag n^um d^üi īchab chi comandantejā ichpata jāphierrbaadējim anaabá, Pablo Romapierrickha simta ichdēu mag i juu jūkhapinaa w^upi jaautarr gaaimua jūrr ichta khaigba aju kh^uirjuwi.

Pabloou judionaan chi pörnaan na ich kōit iekhatarr

30 Judionaanau Pablo d^üi mamagkham oowi chi comandanteeu khaph^u am ig s^üeijim aajem, khan gaaimuata amau i d^üi mag naajī. Mag, warag chi caden Pablo juu gayam ēerpäiwia chi phadnaan pörnaan thum Asamblea eem kh^unpa ich aig th^urkhuipüijim aajem. Maimua ag noram ya chadcha thum ãba biird^u th^unxisiewai chi Pablo dawag aibëewi am na d^un^uupi s^ülujim aajem.

23

1 Mag am kh^uirphee ich d^un^uupi s^üubaawai mag judionaan chi thethemnaanag dau th^oba eerpanaa, —Keena, khodamnaan, Ēwandamau khaph^u simgui ajim an^um, m^u i dau na khajapha chitaajem. Much mag chit^um khap, muchdēujā khaph^u chir^umgui ajim, i dau na khaigba khaba chir^um.

2 Phadnaan thum th^un^um kh^uun pör Ananías a th^ur s^üerrjā d^üi aig s^üerr aawai Pabloou mag iekhabarm ūrwia i bigaau narr kh^unnag i ijurcha deepi jaauijim anaabá. **3** Magbaawai Pabloou mag phadnaan pörög, —P^uun maiguin s^üi kh^uirjugjā chukhuta iekhabap^uim. Ēwandamaujā īchab p^u gaai juu kh^uajukē ajim an^um, p^uch mag iekha chir^um paar. P^u īchab chi thethem aawai ajapha nem

khap jëeu oonaa agpierraar nem wawaagta m̄aig oo chirabá. Mag simta, ðjägwi p̄uch paarmua leíu jaau sim chaaur warag m̄a i phärpi jaau chirú? ajim anum.

⁴ Magbaawai aig narr kh̄unau Pabloog, — Phadnaan amach thumaam kh̄un athee ich Ěwandamaucha chi pörkhapitarra pua būrjā ögkhaba, ich khīrcha mag iekha chirú? ajierram anum.

⁵ Magbaa Pabloou, —Aa, muan mam̄ i phadnaan pör khabampii chirajiebma ajim anum. Mua khaph̄ arr amua chan mag iekhabakhamgui ajim anum. Mua khaph̄ chirumgui ajim anum, Ěwandam iek phā sim gaai “Pāach eem chi thethem igwia oob khaigba iekham” a phā sim.

⁶ Mag n̄am ee Pabloou khaug athajim aajem, chi thethemnaan ee saduceonaan d̄ui fariseonaanpa th̄unum. Ichdēu mag khaug athaawai thumaam kh̄unag ūrmkhīr thet, —Keena, m̄ajā fariseota m̄ag chitum, maagwai m̄a aaijā īchab fariseo ajimgui ajim anum. Pārau m̄aig iekkhōr paraamjō m̄a wai numun, sūi maach meewia deeu maach iiu phiid̄uju ükha chitum gaaimuapaita m̄aig m̄a wai n̄umgui ajim anum amag.

⁷ Pabloou mag iekhabapääiwai fariseonaanau jūrr chi saduceonaan d̄ui chikham ipeer ahau n̄u awi ihāba narrta warag khīkhīratdö aaid̄ phöbaadējim aajem. ⁸ Saduceonaanau jaauwai, maach akhaar chukhu sīerrjēe aawai, maach meewai m̄ag atag pawijā tag maach iiu phiid̄ubaju aajem. Mag n̄am d̄ui amag chan ügthar Ěwandam chognaanjā chukhu, ni mepeenjā chukhum anaabá. Mam̄ jūrr fariseonaanau magba, amau

ükhabam anum thum ükhaajem aajem. Magum gaaimuata warrijā mag chikham ipeer ahau khaphöbaadëjim anaabá. ⁹ Mag sereu thənun awi, ãaur khun Moiseeu phä pəarr iek jawaag chi machnaan fariseonaan igar narr khunau phiidətkhawi,—Marau mug woun bürjā khaigba sim ooba nəmgui ajierram anum. Mamə mag sii i dau eerthəg athamjöta ajim anaawai, dösätauta irig iekhajī wa Ŋwandam chogauta iekhajī maadēu khaugbamgui ajierram aajem.

¹⁰ Jūrr mag serereukhamua warag athuucha mamaawai, òrau sii jūrram khunau èudədətkhamua, Pablo piu thərrēu aju khirjuwi, chi comandteeu soldaaunag i sim aar əurbapiwi, am juu eem khecheunaa deeu ūmaai cuartel ee warrpijim aajem. ¹¹ Mag mam i arrtarr ed edaar maach Pör Jesuucha Pablo aig bëewia irig,—Pablo, oob jāphier chiram ajim anum. Jāphierju khāai warag thāar phii abá. Puchdēu Jerusalén phöbör ee õrag mu iek jaautarrjö, ich jäg Roma pawiajā pua mu iek jaau chitajugui ajim aajem ichigcha.

Judionaan Pablo pur awaag ibëptarr

¹² Mag maach Pör Jesuu Pabloog iekhatarr noram judionaan khapan ãba iek deewia ihāba nūsijim aajem, Pablo thōopäaig. Mag nūm anumua, Pablo thōopübam aig chan ni ãbjā thach khöba ni döjā döbaju a iekhawia, “Maach mug iekhabarm pödba meerkhapüimən, magan jūrr Ŋwandamau maachta khaibag wauju aai nūmgui” a iekhajierram anaabá. ¹³ Chi mag iekha narr khun chi khapanag cuarenta atcha naajim aajem. ¹⁴ Mag chadcha amach appain ya chi

iekham arr aawai phadnaan chi pörkha nūm khūn judionaan chi thierrnaanpa ãba narr aar wétwi maguimajierram aajem:

—Pablo thõobam aigjā bürjā maar thach khöba ni døjā döbaju a iekhawi nūm. Marau maach iekhatarr pödba meerkhapüimun, magan warag maachta Īwandamag khaibag waupi jaaujugui ajierram aajem chi pörnaanag. ¹⁵ Cha marau jaau nūmjö amkhīir, nau pārāu tagam khūn thum chi thethemnaan däimua chi comandanteeg nanwe mūig pāach aig i ig nūm abat ajierram anūm, i dūi ökhar iyūumamua ajap khap jēeumaag. Magbaawai marau sūi i khūrphee nūan majugui ajierram anūm, mūig wai barchēju nawe thōopāaig.

¹⁶ Mamū amau warm khūnag mag jajaaukham ich Pablo üphui khū ãbam ag iewaau ūr sīerr aawai ichdēu mag ūrbarm bürre Pablo wai narr aar cuartel ee mawia i ēugar mamagkham ichigcha jaauwimajim anaabá. ¹⁷ Magbaawai Pablood capitán ãb ich aig thürnaa magug, —Chamug woundam comandante aar athaad ajim anūm. Nau irua ichdēu khap comandanteeg nem īgkhaimaju.

¹⁸ Magbaawai chadcha capitanau chi chaai comandante aar warrwi irig, —Preso ãb Pablo aajemua mu thür auwia mug chaai pu aig aibëepijimgui ajim anūm. I iek mag mug chaairau purug nem jawaag wai chirūm aajem a jaaujim chi comandanteeg.

¹⁹ Magbaa chi comandanteeu chi chaai juu gaai purnaa chaaur ich ap arrwi, —Khanta pua mārug jawaag wai chirá? a jēeujim anūm.

20 Magbaawai chi chaairau irig, —Judionaan ya āba iek deewi n̄umgui ajim an̄um, nan p̄a aig iekhaan bēeg. Nan amau p̄urug Pablo arrpijugui ajim an̄um, amach p̄örnaan judionaan chi thethecharam kh̄uun d̄ai āba biird̄u n̄um aar, s̄eukha ökhar ithūu jēeumamua ajapcha i khap aag awi. **21** Mam̄u oob am iek ükhamgui ajim an̄um. Chi mag iekha n̄um kh̄uun khapanag cuarenta atcha n̄umgui ajim aajem. Ich makħuunta Pablo th̄oopüibam aigjā thach khöba ni dōjā dōbaju a iekha n̄umgui ajim an̄um. Maimua s̄ii amach iekhatarr p̄ödba meerkhabapäaiwai warag amachdëuta Ŋwandamag amach khaibag waapi jaauju aajem. Maagwai amachdëu āba p̄u iekpaita ūr n̄umgui ajim an̄um. Pua amag mag arrpim̄uñ, magan khud järr sirphug ee n̄unaa m̄u naamjöoi th̄oopüiju aajem a jaaujim aajem chi chaairau.

22 Magbaawai chi comandanteeu chi chaairag, —Mag cha p̄uchdëu m̄urug jaaubarm oob büürjā deuem kh̄uunag jawamgui ajim an̄um.

Mag jaaupiba wawinaa chi chaai püijim aajem.

Gobernador Félix aar Pablo deepüitarr

23 Magbaawai chi comandanteeu capitannaan numí thärkha auwi amag nem thum khñir khaugamkhñir magjim aajem:

—Soldaaun s̄ii būupai wētju kh̄uun doscien-tos j̄ur athat; cabaai gaai wētju kh̄uun setenta, maimua soldaaun thutkhēr panjā ūchab doscien-tos j̄ur athat ajim an̄um. Makħuun d̄ai nau kh̄eutarr khur n̄uñ awi edaram las nuevenaa pāar Cesareaag wētjugui ajim an̄um, Pablo deen.

24 Maimua ich Pablo atheejā agjö cabaai jür deebat, ag gaai mamkhīr. Büürjā i chig aba arrwi ich jäg monakha gobernador Feliig thusē p̄abajēt a jaaujim aajem makhuun capitannaanag.

25 Mag jaauwi am wëtum dëi chi comandanteeu ēsapjā phānaa deepäijim anaabá, Cesarea durram gobernador Félix athee. Mag ēsap gaai mag s̄ejim aajem:

26 “Excelentísmo Gobernador Félix, ¿Jägpai chirú? Mu, comandante Claudio Lisiaauta p̄urug mug ēsap phā deepäi chirum. Mu salud-dam deepäi chirum athá. **27** Mug woun judionaanau p̄ur auwi, mu khurau khabamuan, warre thōopüim ig naajim. Mamu Romapier-rra mag wai nūm a m̄uchdēu ūr athaawai ag bürre m̄uch soldaaun dëi mawi mua i khaigpér aujim. **28** Agtha khaugba chirarr aawai, khan gaaimuata amau i dëi jäg th̄enú a khap aag awi, mua i arrjim judionaan amach Asamblea ee ãba biirdu th̄enam aar. **29** Mamu mam panaa wajapcha ūurwai s̄ii Moiseeu Ēwandam iek phā p̄uatarr gaaimuata amach eepai mag i iekkhōr pōm chirurum khajierram. Mamu mua oowai magpaim gaaimua pōd i thōuju khaba, ni s̄ii cárcel deg phāraagpajā i iekkhōr chukhu s̄ejim. **30** Mamu mag nūm ee ūurwai, judionaanau i thōopäyaag iek deewi ihāba nūm a m̄uchdēu ūr athaawai, chadcha eeu dëgölp magam uguawati, warag mua p̄u aar i deepäi chirum. Maagwai mag i iekkhōr pōm chirum a jaau nūm khuunagjā warag p̄u aar wëtwi p̄uch däichata iekhapi chirum.

Magdampai ajim pürug jaaum ig chirarr. Ayoo kakë.

Firma, Claudio Lisiás"

³¹ Maimua chadcha edau khëutarr khur nñu awi ya amach wëtju arr ora aadeewai, amachig jaautarrjö soldaaunau Pablo dawag auwi phöbör Antipatris anumög athaadëjierram. ³² Mag wëtwi, barwia, ag noram ãspabaadeewai maigpaimua chi soldaaun bëuu wëttarr khüün deeu ewag amach cuartelag bëejieram. Magbaawai warm khüün cabaai gaai wëtmaa arr khüün nau warag Pablo Cesareaag athaadëjierram aajem. ³³ Mag wëtumua Cesarea barwi, comandanteeu ësap deepütarr gobernadorrag deewi, chi Pablojä warre ich juu ee jooothu püajieram aajem. ³⁴ Mag ichig ësap debaimaawai ag gaai eerpa wai dñuu awi Pabloog jëeujim aajem i thaabatarr durr khap aag athee. Maimua Pabloou ichig, —Muün Cilicia durramäu abaawai, jürr chi gobernadorrau irig, ³⁵ —Nau ökhar pü khaibag wawaag pü khir iekha nüm khüün ãba naaicheewaita mua pü iek ürjugui ajim anum irig. Magwi warag rey Erodes khararr sijerr degpai soldaaunag oo paraa wai naapijim aajem, bürjä öbeerpiba.

24

Pabloou ich köitpai gobernador Feliig iekhatarr

¹ Mag soldaaunau Pablo Cesarea phöbör ee gobernador aar deethurtarr khur cinco días nüm ee, phadnaan pör Ananías, agjö judionaan chi pörnaan dëi amach abogado Tértulo anumpa barjim aajem am nüm aar. Makhuünau amach thum gobernador aar wëtwi nem chad khabamta

sëukha chadam iekjö Pablo gaai thüjierram anaabá, i khaibag waumkhíir. ² Mag nám ee īchab ich Pablojā amach aig waipierrwai chi abogado Tértulooou Pablo khíir gobernador Feliig, —Señor gobernador, üu pü gaaimuata maar khöinaa wënarrumgui ajim anám. Puch jäg phidkhaagjā khíirjugdam khaphü khitam gaaimua, mág durr eejā chadcha üu warag pua nem khíir pogkhe waumam õrau khakhapdö thunumgui ajim anám. ³ Maagwai maach thumaam khüunau purug üu ajim anám, chadcha maach thumaam khüun atheistta pua jäg siewai. Jäg oowai chadcha maar onee nümgui ajim anám, pü gobernador wajapham aawai. ⁴ Mamü pü jua phidag pöm wai sim maachdëu khaphü naawai sii khüchpai purug maach iek ūrpim khösi nümgui ajim anám. ⁵ Mag marau purug jaaum ig nüman mággaugui ajim anám: Marau wajapcha oowai mág wounan sii õor wawí nürrumua õor meeukhapimieu. Maguata sii ich nürrampierr judionaan wawie gaaita nürraajemgui ajim aajem, õor meeukhapiwi iek phithurg amkhíir. Mag nám däi īchab mag am iek iiur “Nazaretpierr i” anám ee ichta chi pörkha simgui ajim anám. ⁶ Mag ichta chi pörkha chirum awi, Aai i jëejuem di igwiajā khaigba iekhanaa ag ee judionaan khabam khüun dubpiba aajemta ierr ich däi phë wai siejimgui ajim anám. [Mag nürrum atheistta chadcha marau i pur auwi maach ley gaai jaau simjö ich agpierr am ig naajim i däi. ⁷ Mamü ya marau magaagpamta, comandante Lisias bëewi, ajués maar jua eem khecheu arrwi, jürr maachigta mau pü aar bëepijimgui ajim anám.] ⁸ Mamü maar sëu am ugua, püchdëucha irig

wajapha jëeu ooju aai chirum, khan gaaimuata marau mëig ich khñircha pürug mag jaau nü a khap aag athee.

⁹ Chi Tertulooou mamag khaawai tagam judion-aan aig narr khñunaujä ïchab ich magta warag i ipierr, “Jaan chadaugui” aajeejim anum.

¹⁰ Magbaawai chi gobernadorrau Pabloog iekhamkhñir jaaubaawai Pabloou iekhamamua thumaam khñun jügdaar magjim aajem:

—untu pua mürug iekhapibarm. Mua pachigchata jaaum khöchag chirajimgui ajim anum, pachta chadcha nem ïs khabam mug durr ee año khapan chi thethemkha chiraawai. Maagwai pürug khap amkhñir, mëchdëupai mëch kõit iekhakhimgui ajim anum. ¹¹ Mamu wajapcha khap aag, pachdëuchajä pua bigaaum khñunag jëeu ookhiin, eeu ïsta doce diaspai simgui ajim anum, Jerusalén mu barchëtarr. Tagam nem atheejä khaba, muun ãba Êwandamag jëwaanta bëejimgui ajim anum. ¹² Magtarr aawai ni ãbmuajä khñir mor chigpai mu chikham düi ipeer ahaukhamjä ooba, ni Aai i jëeujem deg, Êwandam iek ûraag biirdüajem deg, wa kaaijä ee khäijä mua õor meeukhapiwi jürr chikham jierraraukham õrau büurjä ooba aajemgui ajim anaabá. ¹³ Mu büurjä magba chitum aawai mu khñun wounaanaau pöd pürug, “Chadcha marau maach daúa i mag sim oobajieb” a iekhaju khaba nümgui ajim anum, sii amach khñirjug eemuapai mag naawai. ¹⁴ Magarrau mëchdëujä mua mëch meerba jaau chirumun mugau: Muan warrgarwe maach jöoinau jëeujerr ag Êwandamagta agtha jëeu chitum

düi Jesús iek ükha wënurräm khuuñ igar ükha chitumgui ajim anum. Maata amachdëu jaauwai mag mua sii Êwandam i khabamta ükha chitum aajem. Mamu muajä am dënjo ükha chitumgui ajim anum. Êwandamau Moiseeg ich iek phäpitarr iek maimua ūchab Êwandam i jaaumienau phä pumatarr iek s̄isidumpa thum mua ükha chitumgui ajim anum. ¹⁵ Öor ötarr khuuñ chi theerjä chukhu ajapha arr khuuñ düi äkhäraa arr khuuñpa thum äba deeu Êwandamau iiu phiidatkhapi auju anum amau ükha naawai muajä agjö ükha chirumgui ajim anum ūchab, am dënjo. ¹⁶ Maguata muñ mäch chitumpierr Êwandam dau najä wajapha chitanaa öor eejä wajaphata chitaju êkhaajemgui ajim anum, naspawia mächdëu nem khaigba wautarr gaaimujä ökhüirjuu oo chiraba aag.

¹⁷ 'Mäch durr khabam ee añodam khapanaa phaurdu chituu awi, aphuum khuuñ athee phatkondam aibëetarr deewi, mäch ofrendajä Êwandamag deeg ūschata deeu mäch durr barchëwi chirumgui ajim aajem. ¹⁸⁻¹⁹ Magaag atheeta bëetarr aawai Aai i jëeujem deg mawia, Moiseeu iek phä püarr gaai jaau simjö thum mua wau dichwia, Êwandam na wajapha chirsimta judionaan Asia durrmua bëetarr khuuñnau mu oochëjierram. Maagwai chan mamu öor khapan khaba, ni sii öor meeukha nürrjëejä khaba thünaajimgui a jaaumajim aajem. Leinaanag mu khaibag waipi jaauju awiajä, mag Aai i jëeujem deg mu ooimatarr khuuñnauta muig bëewi mu jaauju aai nümgui ajim anum, khani mua am dakhüir khaigba wau chiraj. ²⁰ Wa magbam khai, chi muig nüñ khuuñnaujä

jaauju aai n̄am: Ar judionaanau amach Asamblea ee amach na m̄a wai n̄am ed, ḡkhaíu khap ajī, khan nem khaigba mua wautarr gaaimua amau m̄a jāig wai naajī? ²¹ S̄ita chadcha mua ikh̄aba amag mag chirajim: “Pāar iek mag m̄a iekkhōr pōm chiraawaita m̄a m̄aig wai n̄am an̄am̄an, s̄i ñor ötarr kh̄unta deeu iiu phiid̄u narrjēe aju jaau chit̄um gaaimuapaita pārau m̄a m̄aig wai n̄amgui” a chirajim amag. Mag tag mua būurjā iek chigaa iekhabajimgui a jaaumajim aajem Pabloou ich kōit.

²² Mam̄a chadcha Jesús iek ükha durrum kh̄unau mag ñor meeukhapiba aajem ich Feliiuñā wajapha khaph̄u s̄ierr aawai Pablo iekhamam ūrwia warag, —Comandante Lisias pierrwaita pārau i d̄ai mag th̄an̄am wajapha khap aag irig wajapcha j̄eeu oomajugui ajim aajem.

²³ Maimua warag chi capitanag Pablo chig apiba jaauwia s̄i oopaar apijim aajem. Mam̄a mag n̄am d̄ui ñchab s̄i preso khaba simjō i khapkhanagjā ñd̄uraa i oon b̄eepinaa irua nemdam igbarmjā parhooba au deepi jaaumajim aajem.

²⁴ Amau i d̄ai mag th̄anarr khur agtha khāaidam khapancha khaba n̄am ee, chi gobernador Félix ich ñui Drusila d̄ui b̄eewi Pablo awaan mapijim aajem, ñrau Jesucristo iek ükhaajem jaaumam jūrr amachdēu ñraag. Mag ich Félix ñan Drusila an̄am Judeapie ñui ajim. ²⁵ Mam̄a Pabloou, jāga Êwandam dau na maadēu nem agchata wau wēn̄rraju aai n̄a a jaauwi, dich morjā wir aig ajaphata surkha wēn̄rraju aai n̄am a jaaumam d̄ui ñchab, Êwandamau maach chacham edjā dichdēu nem waumatarrpierr thum ich agjōo maach d̄ui aju

anhmpa jaaumam ūrwia, Feliiu ich khap Pabloog magjim aajem:

—Pablo, idü magpai süwia püchta deeu püch süejem cárcel deg petá. Müch juu parii abarm ed deeu mua pü thüpüijugui ajim anhm, cha pua jaaau sim ūraag.

²⁶ Mag simün mamü chi gobernadorrau ich ödegpain, ich weeupüi nüm paar Pabloou ichig phatkhonaujā phagpim khōsi süerr aawaita mag süi i düi iyü aagpajā üiba ich aar i thärpüpüi aajeejim aajem. ²⁷ Ich mag simua ya año numí süejim ich mag cárcel degpai. Mag nüm ee Félix öbürwia jürr deeum Porcio Festo anhmta Judea durr gobernadorkha süsijim. Mamü ich Félix judionaan düi iekkhür aumaaugau, mag ich öbüeraagpamjā Pablo öbeerpiba, ich mag cárcel deg püajim.

25

Pablo gobernador Festo na

¹ Mag chadcha Porcio Festo Judea durr barchëwi jürr gobernadorkha süsijim. Mag ich barchëtarr khur khüai thärjupnaa Cesareamua Jerusalenag majim. ² Mag i mawia barbaimaawai süi uür phadnaan chi pörkha nüm khüan judionaan chi thethecharam khüan düi i aig büewi irig Pablo eugügar chad khabam iekta īgkhachëjierram aajem. ³ Mag, amach iek ükhamkhüir Festoog jajaau aajeejim aajem, Cesareamua Jerusalenag Pablo deepüimkhüir. Maan am dënün amach appain ya, chi iekham arr aawai, mag i deebapüaiwai khüd järr nünaa i thöopüaig ajim. ⁴ Mamü par amau mamagkham ãba, Festoou warag,—Pablo Cesarea

phöbör ee preso s̄ebahab ajim anum. Maagwai m̄uchchata mug khur jöpcha agug maju a chirum,
⁵ maagwai pāar eem khun chi thethemnaan m̄a
 düi Cesareaag wëtju aai n̄amgui ajim anum, mam
 pabaimaawai, chadcha ichdēu nem khaigba arr
 gaimua iekkhōr paraa sim khai, warag thet pur
 awaag.

⁶ Mag jöpcha ich Festo maju arr aawai ocho días
 khaba arr khai diez diasjöpai Jerusalén phöbör
 ee s̄iewi deeu Cesareaag bëejim. Mag bëewia ich
 bartarr noram ich sie gaai jupwi ich aig Pablo
 aibëemkhīr thürpüijim aajem, ichdēucha Pablo iek
 khap ūraag. ⁷ Mag thürpüitarr aa, ya amach aig
 dubbaicheewai, chi judionaan mag Jerusalenmua
 bëetarr khunau dakhacha bëenaa ich khīrcha nem
 khaigbacharamta i gaai thüphöbaadéjim aajem.
 Mam magumjā s̄ii amach ipaita mag thünarr
 aawai pöd i pur auba aajeejim aajem. ⁸ Mag am
 iekhapinnaa jūrr Pabloou ich kōit ichdēupai, —Mu
 chan mug chitum aig bürjä nem khaigba wauba
 chirumgui ajim anum. Mua mag amau jaau n̄umjö
 judionaan ley ichaaurjä khaigba khaba, Aai i
 jëeujem di igwiajä khaigba iekhaba, ni Romaam
 emperador igwiajä bürjä i èugar khaigba iekhaba
 chirumgui ajim anum.

⁹ Mam judionaan ich düi onee apim khōsim
 iekhau Festoou ich Pablooniga, —Jerusalén mawia
 jamta pua puch khīrcha warre puch düi jāga aju
 khap puchig jaaupim khōsi chir? a jëeujim anum.

¹⁰ Magbaawai jūrr Pabloou irig —Mu mug em-
 peradorrau warre presonaanag amach khīrcha
 am khaibag wauju wa s̄ii öbeerpuju a jaaujem
 aigta chirabahab ajim anum. Maagwai mugweta

warre mãch khãircha jaaupãiju aai simta, çkhan-thee pua mã jam arrm ig chirã? ajim anãm. Pua pãchdãeujã khaphã chirãm, mã judionaan iwiir âbam dãijã khaigba khaba chirãm. ¹¹ Pua oowai mãchdãe nem khaigba arr gaaimua chadcha amau mã thõoju aai nãm khai, mua magãmjã abam. Mamã bãurjã mã khaigba khaba chirãmta, sãi mã ëugar mag sãukha thõnãm gaaimuapai chan mã dãi amachdãe ampierr amkhãir ni âbmujã pãd mã amag pãr deeju khaba simgui ajim anãm. Magju khãai warre emperador aarchata mã dee-bapãi. Jam irua mã dãi ichdãe khap ajugui ajim anãm ich Pabloou irig.

¹² Magbaa Festooou ich wawiejem khãun dãi iekhawi Pabloog,—Emperadorragchata pua pãch dãi ichdãe khap apim khãsi chiraawai magan ichita emperador aar pã majugui ajim anãm irig.

Pablo rey Agripa na

¹³ Mag Festo khãirphee Pablo ijãjãbkharr khur pãmcha khaba nãm ee, rey Agripa ich ëphãi Berenice dãi Cesarea phãbãr ee bãejierram, gobernador Festo oon. ¹⁴ Mag bãewia da wãtba nãarr aawai iyãumamua Festooou rey Agripaag Pablo jaaumamua magim aajem:

—Woun âb Pablo anãm Feliuu preso pãatarrjã maig simgui ajim anãm. ¹⁵ Mãch maig pachãwei mã Jerusalén udthuurwai judionaan eem phadnaan chi pãrkha nãm khãnnau agjö am eem chi thethemnaan dãimua warre mãrãg i thõopãipi naajimgui ajim anãm. ¹⁶ Mamã mua amag jaajimgui ajim anãm, maach Romapienau pãd khan gaaimuata mag woun preso wai nã a khaugba

n̄we chan jüchag ag bürre presonaan däi dichdëu ampierr aba aajem. Magju khääi chi presoogjä mag ich leíg jaau wai n̄m khüun düi khüircha oonaa, ajapha i iek ūrnaata, i thöopi jaauju awiajä, thöopiju aai simgui a chirajim anum Festoou Agripaag. ¹⁷ Mag gaaimua amachta mua mau m̄ch aar thürpüiwi bardütkhabaicheewai, ag noramwe m̄ch sie gaai jupwi chi Pablo awaan mamkhiiр mua õor püijimgui ajim anum Festoou. ¹⁸ Maimua aipierrwai muan i däi mag thünarr khünnaujä irua chadcha nem khaigba waaujerra jaaujupii chirajimgui ajim anum chi Festoou Agripaag īgkhamamua. ¹⁹ Mamä magjä magba, äba amau i gaai thü narran, amach jöoin i jaau n̄m maimua äb mag woun Jesús a thür s̄ierr meetarr anumá, Pablo iek mag agtha iiu sim a jaau n̄mpaita i gaai thü naajimgui a īgkhamajim anaabá. ²⁰ Mag īgkhamamua, Mamä sii magum gaaimuapai arr aawai, chadcha m̄chdëu jaauju khaugba aadee, warag ich Pabloogta, “Pä mam khōs akhiin, warag Jerusalenag makhamgui” a chirajim, “jam panaata püchigcha warre pu däi jäga aju khai a khap jaaumkhiiр.” ²¹ Mamä magbaawai ichdëu, “Magju khääi warre emperador César aarta mä deebapäit, jamta irua mä düi ichdëu khap aju” abaaawai, ich magpai s̄iuwi, deeu mua ich s̄iejem cárcel deg arrpiwi, sii oopaar apijimgui ajim anum, emperador aar püi n̄m ora.

Magta Pablo cárcel deg simjä Festoou Agripaag jaaumajim aajem.

²² Magbaawita jürr rey Agripaau chi gobernador Festoog, —Muajä mag woun iek ūrm khōsi chirümgui ajim anum.

Magbaa Festoou,—Magan nan mua p̄urug i iek ūrpikhimgui ajim anum irig.

²³ Magtarr aawai chadcha ag noram Agripa Berenice d̄üi amach khajūa ooim̄charam jūa b̄eewi āba amach biird̄ajem ee dubjierram aajem. Am d̄üi īhab b̄eijierram aajem soldaaun chi p̄örnaan maimua ich ag phöbör eepaim khūn chi thethemnaanjā agjō. Ya mag thum bardutkhabaicheewai Festoou Pablo awaan mapijim aajem. ²⁴ Magbaa i j̄raan w̄etwi aipierrwai magjim aajem ich Festoou:

—Rey Agripa, maimua p̄aar m̄ig maar d̄üi n̄um khūn: Cha simgui ajim anum, p̄aar ðor ig narr. Jerusalén phöbör ee maimua ich m̄igjā judionaan thumaam khūnau m̄ug woun iekkhōr p̄om sim a jaauchēnaa warre m̄urug thōop̄ipí jaau n̄umgui ajim anum. ²⁵ Mam̄ mua oowai irua b̄ürjā nem khaigba wauba sim, magum gaaimua i thōop̄aag. Mam̄ ichdēucha jūrr emperador César aarta ich deepäipi s̄iewai, ¿muajā jāgbarju? Ichiita mua i deepäijugui ajim anum, jam paawai i d̄ai ichdēu khap amkhīir. ²⁶ Mag i deepäiju a chirumjā agtha khaugba chirumgui ajim anum, khan ata maach p̄or emperadorrag mua jaaupäiju khai, m̄ug i preso wai n̄um khap amkhīir. Mam̄ rey Agripa, p̄uata rey aawai, p̄urugta ūrcha khap amkhīir thārp̄iwi cha simgui ajim anum chi Festoou. Pachdēucha ich d̄ai iyūu awia wajapha khapha aadeewai m̄urug jaaubá ajim anum, muajā jāga emperadorrag ēsap gaai phā deepäiju aai chirá a khap aag. ²⁷ ¿Khan jāgwi mua mag chirá? Mua mag chirum̄n m̄auggui ajim anum: Mua oowai, mag preso deepüyaagpam anumta, emperadorrag

khap amkhīir ū mag gaaimuata i p̄er auwi chadcha i khaibag wau n̄am a jaaupüiba chan būrjā ūu khaba s̄ewaita mag chirumgui ajim an̄am chi Festooou rey Agripaag.

26

Pabloou ich kōit rey Agripaag iekhatarr

¹ Magbaawai rey Agripaau Pabloog iekhapi-jim anaabá, jūrr ich iekcha ūraag. Mag ichig iekhapibaawai, amach meeun ee thethemnaanag saludaajerrjö, chi rey oo simug ügthaag juu uanaa Pabloou magjim aajem:

² —Rey Agripa, chadcha maach meeunaupai nem parhooba amachdēu th̄am aig m̄a gaai th̄a iekha th̄an̄am. Mam̄a ūu pua m̄uchigcha iekhapi chiraawai m̄a onee chirumgui ajim an̄am, m̄achdēucha wir aig m̄uch jawaag. ³ Mua khaph̄a chirumgui ajim an̄am, pua chadcha maach meeun i wajapha khaph̄uuaa ūchab maach leijā wajapha khaph̄a sim. Maagwai pua s̄ii m̄a iekdam wajapha ūrbarjugui ajim an̄am.

⁴ Judionaanaun thumaam kh̄uunau khakhapdö th̄an̄am, m̄uch ēwan gurwe jäga m̄a am ee chitaajeejī, m̄uch durr chiraajeewai maimua Jerusalén chiraajeewaijā agjö. ⁵ Amau khaph̄a n̄umgui ajim an̄am ūchab, warrgarwe m̄a ich mag fariseokha chit̄am. Pua khaph̄a sim, fariseonaanta chadcha būrjā maach jōoin i ph̄aba wajapcha ūrkhaajem kh̄uunau. Amau chadcha nem agchata jaau n̄am akhiin, maḡmta būrjā meerba thum jaaukhamgui ajim an̄am. ⁶ Mam̄a magba amau s̄ii m̄a m̄aig wai n̄um̄n, warrgarwe

Êwandamau maach jöoinag jaautarrjö chadcha maach meewi deeu iiu phiidju ükha chitum gaaimuapaita amau mu muig wai naabahab ajim aajem. ⁷ Warrgarwe mag jaaujerr aawaita, maach jöoin ãbam khodpai doce narr ag chaain thumaam khunnau ū ewag pawiajā agtha ükha durrum iekhau edaram magwe Êwandamag jēeu durraba aajeeb ajim anum, ichdeu jaautarrjö iiu phiidukhaag. Magnaa, Rey Agripa ajim anum, maach meeun thumaam khunnau khabam, mamu iwiir ãbam khunnau par chad khabamta iek pōm mug mu gaai thu numn, sīi chadcha muchdeu mag Êwandamau maach iiupi aaujem anum ükhanaa jaau chitum gaaimuapaiu ajim anum. ⁸ Magnaa, Keena, magan pārau khirjuwai Êwandamau chan maach chi meemjā pōd phiriu auju khaba sieb ajim anum, pāar mu düi mug thnnarram.

⁹ Magnaa ichdeupai, 'Warran muajā chadcha jāg Jesús Nazaretpierr igar ükha wenrrum khun thum warre khaibag ee päiju aai numpii chita-jimgui ajim anum. ¹⁰ Muchdeucha mag khirju chitarr gaaimua, Jerusalén phöbör een chadcha mua am gaai mas waaujeejim. Phadnaan chi pörkha num khunnaujā amach paarmua mu igar narr aawai, muchig jaaubaa, chi ükha durrum khun khapan mua cárcel deg dubpüimaajeejimgui ajim anum. Mag phäarkhanaa khechpi jaauwaijā mua düi am igar chiraajeejimgui a jaaumajim aajem ichdeucha. ¹¹ Magnaa, Magbaju khar mua sīi pa gaai burnaajā wu thnuujeejimgui ajim anum, tag Jesús igar ükhapimaaugau. Mag chirmn Êwandam iek jaaujem di nunaidumpierr ich mag

chitaajeejimgui ajim anum. Khar warag khir machkhabaadeewai deeu phobor eem magwe mua am eudee ekhaajeejimgui a jaaumajim aajem ich Pablooucha.

Pabloou deeu jaga irua Ewandam iek chaar ukhaj ajaautarr

(Ech 9:1-19; 22:6-16)

¹² Mag jajawagmamua khudau ee Jesus dai ich iekhatarr jurr reigcha urmkhir awi, deeu uwai jaaubaadewi magjim aajem: 'Mag chitumua biek ab iek thethecha chitamkhir awi phadnaan chi porkha num khuanau muchig esap wau deebaawai ag dai Damasco phoborog majimgui ajim anum Pabloou ich jaaumamua. ¹³ Magnaa, Rey, mama pua ukhabamgui ajim anum, mag mu mamta, edausie thanum ee, cha edau wuu thanum khayaujaa dau araraacha sii edja eemua degolp pagtham daujo phur jeer athamua warre maach chi wenarrarr khuan thumwe maar khir arar wuu jeer athajimgui ajim anum. ¹⁴ Mag pagtham daujo degolp phur jeer athamua warre maach thumwe maar jekhet thuphau sijimgui ajim anum. Mag jekhet chirumua urwai, ebreonaan meuata mu thurcha thurnaa murug, "Khantheeta pua jaagcha jaag mu iek ukha durrum khuan khaibag wawaag am eudee ekha narruma?" a sijim murug. "Jaag narrum aiguin parta puchdeupai pua puch gaai mas aju jur narrabahab ajim, phak emkhoiu phidkhamaaugau ewag thugwai ich bakharr pa eudu jorrajem gaai miu ua sijemug thugjemjo." ¹⁵ Magbaawai mua irig, "Ma pu khaiuma?" a chirajim. Magbaa ichdeu murug ich thur thurnaa, "Muun Jesuu. Muuta pua khaibag wauju ekha

chitabahab ajim. ¹⁶ Jöpkhaa phiidə dənəsisí, maimua mə iek ūrbá” ajim mərəg. “Mua pərəg məg məch oopibarmən məch chogkhamkhīrau ajim, mag mə chog khabaadeewai pəchdēu məg oobarm ūrag jaaunaa īchab məg atag məchdēu pəchig nem oopimampa thumaam khūnag jaau chitamkhīir. ¹⁷ Judionaanau wa judionaan khabam khūnau khāijā pə chig am ugua, məchdēuta pə thəa wai chitajugui ajim, chadcha judionaan khabam khūn eejā məchdēuta pə pəi chiraawai. ¹⁸ Mua am ee pə pəi chirəmgui ajim, am sīi dau khīsumjöta naawai; pua mə iek jaaubaadeewai, dau egdətkha phōbaadēmjö wajapha oophōbaadeewai, tag amach pekau eepai khīchag eemjö ich mag wēnərram ugua. Mua pə pəi chirəmən, jāg sīi dösät ipierraa wēnərraju khāai, ūwandamau khōsi simjöta wēnərramkhīrau. Mag mə iek ükha phōbaadeewai, ūwandamau amach khaibag chugpaabapääiwain chadau, amjā judionaan chi ükha wēnərram khūn düi āba ūwandam chaalinkha nəisijugui” ajim. Maga maach Pōr Jesuu mərəg iekhajimgui ajim anəm Pabloou Agripaag, mag Damasco phōbörög mamua khəd ee Jesuu ichig iekhatarr jaaumamua.

¹⁹ Mag iekhakhagmamua ich Pablooupai, ’Rey Agripa, məchdēucha mag oonaa məchigcha maach Pōr Jesuu ügtharmua mag iekhatarr aawaita chadcha mua būrjā i ichaaur aba, sīi warag i ipierraa ajimgui ajim anəm. ²⁰ Nacha Damascopienagta mua jaaujim maach peerdəajem iek. Magtarr khur Jerusalenpienag jaaawi, Judea dur-

ram khuunagjā jaauwi, īchab judionaan khabam khuunagpa thum jaau phuurdu chitumgui ajim anum. Mag jaau chitumun, amag amach khaibag ãsie ewag khiirjuwia isegnaa, Ēwandamagta mag khaibag chugpaapi jēeumkhiir jauna, īchab thumaam khuun daar nem wajaphata waupi jaau chitaajemgui ajim anum, bigaaum khuunau mag oowai amach ēugar, “Jākhuunан chadcha khiirjug iiur wai nuisim” amkhiir. ²¹ Mag chitum gaaimupaита chadcha Aai i jēejem deg judionaanaau mu pur auwia warre mu thoopuim ig naajim.

²² Mamu üu Ēwandamau mu eeg oowia agtha monakha i iek jaau purbu chitumgui ajim aa-jem, thumaam khuunag. Chi thethem khuunagjā jauna, īchab sīi parhoobam khuunagjā jaau-jem. Mua mag jaaujemun, warrgarwe Ēwandam i jaau mienau Moisés düimua jaauwai īs ewag paawai maach ee mag nem oomaju aajerrta muajā amag jaaujemgui ajim anum. Mag tag mua nem khiiethuu amag jauba chitumgui ajim anum. ²³ Cha mua jaau chirumujö warrgarm khuunaujā jaauwai, mag Cristota beewia, meewia, deeu ichta nacha iu phiidujugui aajeejim anum; magbarmua judionaanagjā khap apinaa judionaan khabam khuunagpa ichta ed khiie ee ūtdau paa dunumjö suerraawai, i igmun irua khap apijugui aajeejim anum, jāga Ēwandam aar barju.

*Pabloou rey Agripaagjā Cristo iek ukhapiju
ēkhatarr*

²⁴ Pabloou peerdum khochgau Cristo igwia mag iekha khitaawai Festoou irig, —Pablo, puun wa-

japta lökie chirumgui ajim anum. Atcha estudieuta sii warag pu pör okhoo sibahab ajim anum irig.

²⁵ Magbaawai jürr ich Pablo garmua Festoog, —Mu chan lökoo khaba chirum, muan agchata nem jaau chitumgui ajim anum. Maagwai mach iekhamamjä mua khaphu chitumgui ajim aajem irig. ²⁶ Magum iek rey Agripaaujä wajapha khaphu simgui ajim anum. Mag irua khaphu sim machdëu khaphu chiraawai ï mag irig mach iek ürpim ökhöta mu iekha chirumjä aba chirumgui ajim anum. Õor äbpaimuajä khaba, ni õor chukag eejä khabata Jesús thöowia deeu iiu phiiduba arr aawai, chadcha irua meraajä khaba sim mua khaphu chirumgui ajim anum. ²⁷ Magnaa irigchata, Rey Agripa, ¿Warrgar Ëwandam i jaumiennau jaaujerr iek pua chadcha ükha chirabá? ajim anum. Mua khaphu chirum pua chadcha ükhaajem ajim Pabloou ichdëupai.

²⁸ Magbaawai chi reíu Pabloon, —Peerchata puan puch dënjo murug ükhapi athamgui ajim anum, puchjö Cristo dën khamkhir.

²⁹ Magbaawai jürr Pabloou chi reíg, —Mag sii peerta ükhabarmjä aba, thum muig thanum khunau mu dënjota ükhakhiin üucha akhamgui ajim anum, pari cha mu chirumjö preso nümua khaba mam.

³⁰ Pabloou magbarm ee chi rey phiidubaadeewai, chi gobernador, Berenice, maimua tag am däi äba narr khunpa phiidatkha phöbaadëjim aajem. ³¹ Maimua amach ap wëtwi Pablo ig iyuu nümua jürr amach wir aigpai, —Keena, mua oowai jäg woun büürjä iekkhör

chukhu sim anaajim aajem, magum gaaimua i thoopääig; ni sii cárcel degjä wai naaju khaba simta amau jäg i phaar wai namgui a iyuu naajim aajem amach ap. ³² Mag iyuu naawi Agripaau Festoog magjim aajem:

—Jäg presooou ichdëucha emperador aarta ich deepäipi jaauba arr akhiin, weeupüiju aai slejimgui ajim anum. Mamu emperadorrauta i däi ichdëu khap aju aai sim atarr aawai pöd weeupüibamgui ajim anum.

27

Pablo Roma phöbörög warrtarr

¹ Mag emperador aarchata Pabloou ich deepäipi jaautarr aawai chadcha Italia durr Roma phöbörög deepüiju aphöbaadëjim aajem, mamta chi emperador slejjerr aawai. Mag Pablo deepüyaagpaawai soldaaun Augusto den anum eem capitán ãb Julio anumag jaaujim aajem, magua Pablo tagam presonaanpa ãba phë arramkhir. Mag i deepäi num däi mejjä i daumaai majim. ² Mag chadcha puerto Adramitio anum aram barco Asiaag mam anum aig bar wejorr aawai mag ee marau waaidukha phöbaadëjim. Mag maar wetum däi Macedonia durr phöbör Tesalónica anum eem woun Aristarco anumjä maar däi majim. ³ Maigmua mag maar ërëubaadeeu ag noram phöbör Sidón anum barjim. Mam pabaimaa capitán Julioou büurjä Pablo chig aba, warag ich paarmua uduraa ich khapkuan aar mapinaa amau nem dee numjä isegba aupiejeejim. ⁴ Mag Sidón naawia ërëubaadeeu,

phū maar khīir garmuata wē sīerr aawai, ökhar chi Chipre morr èugar phū chukag ee phāurdū wētjim. ⁵ Mag wētumua waa Cilicia khīirphee dōjārr thāadudug, deeum durr Panfilia anām khīirpheejā thāadū dichwi, deeum phöbördam Mira anām jerag phēubaaimajim. Mag phöbör, Licia durramēu.

⁶ Mag phöbör jerag mag soldaaun pör chi capitanau phöbör Alejandría anām aram barco Italiaag mam anām oobaawai marag ag ee waaidutkhapijim, jūrr mag ee wētaag. ⁷ Mag, chadcha dōjārr paaukhabaadéwi ich mag biekkha khēubaadéphāmjā pōmjā jēeduba, ökhar ēkha khodjörrömuata khāai khapan pabaadēm ee phöbördam Nido anām khīirphee barjim. Maimua deeu audutkhaau, agtha maar khīir garmuata phū wē thēnarr aawai, sīi warag dōjāag khajapha durbawi, Puerto Salmón anām khīirphee dichwi, morr Creta anām èugar phū theeg magcha wēba sim ee phāurdū wētjim. ⁸ Mag phū khurau pōd dōjārr maju khaba aawai dō igaau ökhar ēkha wētumua phöbör Lasea anām dakha deeum phöbördam Buenos Puertos anām barjim.

⁹ Sīi mag phū khaigbam gaaimua jēeduba aawai, ökhar khodjörrömua ya deeu noseg jaarjā dakpapakharr aawai, tag biekkhajujā khaba aadējim. Pabloou ichdēu mag khaphū aadeewai mag barco ee chi thethemnaan wētmaa arr khāanag magjim:

¹⁰ —Keena, mua oowai ya māg noseg jaar dakpapakham ee warag maach wētmān, dōjārr aadeewai maach khaibaju. Magbaadeewai maach barco okhoowi ag ee nem warrumjā thum okhoobaadēm dēi īchab maach chi wounaanpa khāijā thum ödubjugui ajim amag.

¹¹ Mam^u Pabloou amachig mamagkhamjā, chi soldaaun pör capitán Julioou i iek asekasba, warag chi barco eem capitanau chi pap däimua ja-jaaukhamta däi ükhakha aajeejim. ¹² Mam^u mag maar narr aig noseg jaar paawai pöd barco barjopju khaba sīerraawai khapanaam khūnau warag aigmua ich ag Creta phāram gaaipai deeum phöbör Fenice anumug wëtju aphöbaadējim, jūrr maig nūmua idēu noseg jaar dichpiwi döchhumie nūag. Mag Fenice phöbör bechag ee ierr sīewai ed burrjem garmua phū bëewajā magcha nem theeg wëba aajem.

Dōjārr wëtum ee phūas meeukhatarr

¹³ Mag, chadcha chi ancla jiir auwi ärëubaadējim. Mam^u mag wëtum ee, edau burrjem garmua phūdam theheepai wëbaadeewai, amachdēu ig narrjö ich mag wë thūnaisijupii awi, warag mag morr Creta anum igaau döi dakha ärëubaadējim. ¹⁴ Mam^u mag wëtumua agtha khodjörröocha khaba nūm ee, dëgölp phū ãsiebaadëwi jūrr döi garmuata phū theega dōjāag phua thūnaisijim. ¹⁵ Mam^u mag döi garmuata phū theeg phua thūnaawai parii döieg püyaag chach ohookhamjā pödba, warag dōjāagta maar barco arrmajim. Mag par döieg wëtju ēkha nūm pödba abaawai warag sīi phāurd^u ūrr jōisiwi uduraa phūug maach sir ar-pijim. ¹⁶ Mag sīi phāurd^u khodjörrömu Creta dōjāag deeum phāramdam Cauda anum èugar paaukhabaadeewai üu chi phūjā magcha nem theeg wëba aadējim. Mag agtha khīir garmua wë sim aawai ökhar ēkha wëtumua maach barco khu gaai botedam jü wai jörrarrjā ēkha nūu awi üu barco

ee ëudh aujim. ¹⁷ Mag chi botedam barco ee ëudh auwi, chi barco bi agdaujö ubh khakhëgamkhiir, ag eegar kabchh dubpäinaa thet äbamug khëu khöorjü slüjierram, thorrphëwi sii eeuram ugua. Maimua chi barcopienau mospör sükag ür amach jüuwimaju khiirjuwi, warag vel thum eeg burrkhapüinaa, ich mag sii phäurdh khodjöisijim, phüupai maach sir arrmkhiir. ¹⁸ Maimua ag noram pamjä büürjä phüas thumbaa khaugba, amachdëu oowai warag phüasdau dap aadeewai barco üpdämkhiir ag eem nem dö ee barkhhui phöbaadëjim. ¹⁹ Maimua khääi thärjup pamjä ich mag thumbaba aawai maachdëucha marau düi am juapierr chi barco dëncha nem thänarrjä äaurag barwérppüijim. ²⁰ Döjärr mamagkhamua khääi khapan pamjä büürjä marau edau khiir oojöjöojä khaba, ni edaar paawai phïdag khiirdamjä ooba aawai, ya marau maach peerdujujä khiirjuba naajim.

²¹ Mamh mag khodjörrömua khääi khapan aaijä thach khöba narr aawai Pabloou am järr dünhunaa, —Keena, mua jaau chirarr ipierr Cretamua öbérba arr amuan, wajapcha akhamgui ajim. Jägtarr akhiin maach mug dau aug wauwi maach nemdamjä okhoobakham. ²² Maach mug aphhu khodjörrab mamah, oob khiirjumiet ajim. Maach barcoon chadcha joothüpzia okhooju, mamah maach chi wounaan chan ni äbjä chig abamgui ajim. ²³ ¿Khan jägwí mua khaphh mag chirh? Mua mag chirhmhn mugaugui ajim: Mu mug chithm aig äba Êwandamau nem khösimta wau chithm, ichta mu Pör aawai.

Mag gaaimua edaar ich chog mu aig püiwi, büewia, mu thürcha thürthürnaa, ²⁴ mürug khüirjupibajimgui ajim, ichiita emperador düi khüircha iekhab khaba iekhaju chiraawai. Mag gaaimua Éwandamau mu peerdu atham düi íchab päar thum mu düi ába khodjörröm khüunjä peerdu auju a jaaujimgui ajim, chi Éwandam chogau müchigcha. ²⁵ Magtarr aawai onee abat keena; mua khaphü chirumgui ajim, chadcha Éwandamau ich chogag jaaupibaawai müchig jaautarrjö ich mag aju. ²⁶ Oob khüirjumiet; maachin ichiita jerrba parhoobam morr gaai phüu sir werbajugui ajim Pabloou thumaam khüunag.

²⁷ Mag döijä ooba khodjörrömua seman numiim ee, phüu barpüiwi, jürr deeum phüas Adriático anüm ee nümta, edacha aadüm ee, chi marinernaanau ya döi dakpamam khaugaa aphöbaadüjim. ²⁸ Mag döi dakha nümjöo abaawai, dö naug khap aag awi chach oowai, veinte brasas süejim. Maimua khüchpai khodjörröö awi deeu chach oowai quince brasaspai aadüjim, chi naug. ²⁹ Magbaawai eeu dügölp mokpör jojoodög ür khüijä maach jüuu jopimaju khüirjuwi ancla jayap khu gar jükhanaa dubbapäaiwai üu makhuunaau chi barco wai jöisijim. Mag döjärrpai khodwüjomua jöpkharraajäta áspapim khösi aajeejim. ³⁰ Mag nüm ee chi marinernaanau áspaju nawe botedam ee dürju khüirju phöbaadüwi, chi botedam dö ee jiir burrpüiwi, amach khaugpimaaugau, süukha deeum anclata jürr khüugar dö ee barpüyaag ékha nümjöo naajim. ³¹ Mamu Pabloou mag am duraag ékha nüm ichdüu khaug athaawai chi

soldaaunag jaauwi, chi capitanagjā, —Jākhūn marinernaanta inanaa barco ee naaba chadcha dūrmidmān, pāar chan pōd peerdūbamgui ajim.

³² Magbaawai soldaaunau chi kabchā thārrbapāaiwai sūi khīchag ee parhooba phūu sir arrwi chi botedam ich mag okhoobaadējim.

³³ Maimua āspa urum dēn ya edau aardādā khabaadeewai Pabloou ich khapeenag thach khömkhīr am wawimamua magjim:

—Keena, pārāu oo nām ya īsim khurau catorce días pamgui ajim, pāar aaijā khāiba, ni pāach thach khoojemjōjā khöba, sūi bürāum iipai nām.

³⁴ Maagwai mua pārag thach khöbat a chirāmgui ajim keena. Magba aawaita jāg warag pāach kha thūu pamabahab. Oob dōjārr pāach dau aphāu aju chan khīrjumiet. Maachin thumaa chig aba peerdājugui ajim.

³⁵ Pabloou mag iekhapet awi, pan juu ee auwi, thumaam khūn dakhīr Ēwandamag jēeuwi, khōor khöbaadējim. ³⁶ Mag Pabloou amach dakhīr khöbaadēm oowi dūi khöchkha khöphöbaadējim, tagam khūnaujā. ³⁷ Aragan mag barco ee khodjörrarr khūn thum maar doscientos setenta y seis naajim, chi khapanag. ³⁸ Maimua mag amachdēu khömpier khöwi ag ee trigo wai jörrarrjā dō ee barkhūipüijierram, chi barco ūpdāmkhīr.

Mos ür jūuwi khöotarr

³⁹ Mag dōjārrpai jü eewi āspabaadeewai dōi oo aujierrab mamā, marinernaanau pōd mag durr khaug aubajierram. Mamā bechag ee ierr mos bāau sim oo athaawai agug wētju aphöbaadējim,

jūrr mam barco wai jopimaag. ⁴⁰ Mag chadcha wëtju aphöbaadëwi, amach anclaagjā ooba, sīi warag chi kabch̄pa dō ee ich mag th̄rrp püajierram. Magnaa chi barco pheerjem timonjā khügdütkhanaa, khēugarcharam veldam deeu waaur auwia, mag moshi bääu khērumug ädeg phöbaadëjim. ⁴¹ Mam̄ mag ädeg wëtwi waa döjärr mospör sükag ür khēúa mosjā ee thood̄ juuu jopbaimajim, pöd ph̄urphējujā khaba. Mag döjäagta khu ua wëjom aawai oo n̄m dau eyaa phūasau bobojokhamua chi barco khu thorrchëchëu khabaadëjim.

⁴² Ya mag oobaadeewai, presonaan dō ee durbagkha wëtwi phēeubagkhabaimaawai warag dürju kh̄irjuwi, chi soldaanau warre khēchpüiju ēkha phöbaadëjim, äbjā peerd̄piba. ⁴³ Mam̄ amau magbaawai chi capitán Julioou Pablo peerd̄ aum khōsi sīerr aawai amag uduur presonaan khēchpiba, sīi warag chi iparaam kh̄unag dō ee durbagkhapi jaaujim, amachta nacha dō igaau phēeubagkhawi durrag waaidütkhamkh̄ir. ⁴⁴ Maagwai chi imeraam kh̄unag jūrr tabal gaai wa chi barco perás phūasau ogreu wērpermam gaai khāijā purnaa ökhar wëtpi jaaujim, mag wëtumua īchab dō igaau phēeubagkhamkh̄ir. Mag, chadcha üu maach thumaa maar monakha dō igaau phēeubagkhawi peerd̄ukhajim.

28

Pablo Malta morr gaai phēeubatarr

¹ Mag dō ee ö jujur n̄u awi durr paaukhaau, òrau marag jaauwai mag morr Malta a thüürjem

anaajim. ² Mag maar durr paaukhabaadeewai mag morr gayam khuun ö ajaug sii maar amachig baarpi auwi buurjä maar chig abajierram. Ante noseg chë sierrau maar jichkha narr aawai amachdeu ötdau örwi amach aig maar ther aujierram, et khaimkhir. ³ Magbaawai Pabloou warag am juapierr ötdau uu apuyaag awi, papiu pochag beewi, öt ee werpüichejim. Mamu mag irua öt ee chi papiu werpapäaiwai nemkhörta öt eemua phiphichag öberwi sii i juu gaaai jiir jopbaichejim. ⁴ Chi durr khuunau amach daua mag nemkhörta i juu gaaai jiir jopbaichem oobaawai amach appai, —Keena, päade oobat. Jägan jäg wounan öor thoomieuwai. Maguata phuas eemua peerdtarrjä, agtha puaba, Êwandamau i düi jäjägkham. Ich iiuta juau i düi jäg siebahaba anaajim.

⁵ Mamu mag ich juu gaaai jiir jopbaicheewai sii warag öt ee jiphepü*wi*, buurjä chig aba, khaaba arrjö ich mag ssijim. ⁶ Mag i juu gaaai jiir jopchettarr aawai amaun juu pom örrbaadejupii naajim, wa magbam khai sii chi meem khaijä degölp bäjä aimajupii naajim. Mamu amachdeu oowai mag-tarr aigmua ya därruu aademjä buurjä chig aba abaawai jürr amachdeuupai ümaai, —Keena, jä chan öor parhoobam khabam. Jäan jägan Êwandamta jäg nurrumwai aphöbaadejim i igwia.

⁷ Mag Pablo juu gaaai nemkhör jiir jopchettarr aigmua dakha mag morr gaaai chi thethecharam jöoi Publio anum den jeb pom thunaajim. Mag jöoirau maar ich di aar phe arrwi khai thärjup sii par maar jäog wai siejim. ⁸ Maagwai ich Publio

aai mor mas s̄ejim. Jöointa kh̄uu th̄nām d̄i
 īchab bagpata jü ch̄e kh̄erajim, jükhaa n̄mu. Magbaawai Pablo i aar mawia i kōit ēwandamag j̄eumamua i ür ich jua ausūubaawai warre monaau s̄isijim. ⁹ Pabloou mag j̄oi monaaubapüim tagam kh̄uu nau ūrphöbaadeewai, tag deeum khamor machag paraa arr kh̄uunjā ich aig b̄emarr kh̄uunan thum Pabloou monaaupüi maajeejim. ¹⁰ Mag mor mas s̄isid arr Pabloou monaautarr kh̄uunauta marau nemdam ig n̄mjā thumaa marag au dedee aajeejim. Maimua ya maar w̄etaagpaawaijā barco ee marau nemdam igju thumaa kh̄irjunaa ph̄edeejierram.

Pablo Roma bartarr

¹¹ Maar maig n̄m ee ich mag Malta ph̄aram gaai īchab barco āb s̄ejim, edau kh̄org th̄nām khurau pōd maju khaba aadeewai aig dōch̄umie nu narr kh̄uun dēn. Mag barco kh̄eu gaai amach ēwandamnaan Cástor anām d̄i āb agjö Pólux anām kh̄iirkha wau s̄ejim, pa dēn. Ich ma, Alejandría ph̄oböröm ajim, chi barco. Ya maar mag ph̄aram gaai ed th̄ärjup n̄m ee, mag barco mam aadeewai mag ee maar w̄etjim. ¹² Mag ērēubaadéwi, ph̄obör Siracusa anām barwi, khāai th̄ärjup naaimajim mag ph̄obör ee. ¹³ Maigmua dō igaau ph̄ärdü w̄etumua jūrr ph̄obör Regio anām naaimajim. Ag noram dōjärr paaukhabaadeeu, ūu marmua badag phū w̄e th̄nūisierr aawai, khāai numiim ee deeum ph̄obör Puteoli anām barimajim. ¹⁴ Mag ph̄obör ee īchab maach Pör Jesús iek ükha n̄m gaaimua maach khodkha durrum kh̄uunpa th̄narr aawai amach aig maar

thhajim, amach düi seman äb naamkhhir. Magbaawai chadcha am aig maar seman äb naawi ocho diam gaaita Romaag wëtjim, jürr büu, maach barco püawi. ¹⁵ Mamh Jesus gaaimua maach khodnaan Roma phobör eem khhunau ya maar amach aar wëtum ür wai narr aawai ääur khhunau maar khhirphee phobördam Apio anhm eem merrkau ee maar nu naajim. Maagwai tagam khhunau jürr dakhapai Las Tres Tabernas anhm aig naajim, agjö maar nuawai. Mag maach khhirphee oon wëtarr khhun düi thëubaimaawai Pabloou Éwandamag ü ajim awi onee aadëjim. ¹⁶ Mag wëtumua ya Roma paaukhabaimaawai chi capitán am phë arrtarrau jürr aiguim cuartel ee chi pörkha simug warre presonaan thum phëdeeimajim. Mamh Pabloog cárcel deg s*í*epiba, s*í*ich di khhetta soldaaun äbpaimug oo paraa apijim.

Thethemnaanag Pabloou Éwandam iek jaautarr

¹⁷ Pabloou ich Roma bartarr khhai thhärjupnaa, judionaan chi thethem khhun thum thürkhuipüijim. Mag thürkhuipüwi äba naaicheewai amag magijim:

—Keena, päarjä judionaan aawai mua pärag jaaukhimgui ajim: Mu chan mug chitüm aig büurjä maach meeun iwiir äbam düijä khaigba khaba, ni maach jöoin i igwiajä khaigba iekhaba chitüm. Mu mag chitümta s*í*i mu ëugar süukha nem ígkhawi Jerusalén phobör ee soldaaun Romapienag mu pur deejierramgui ajim. ¹⁸ Mag ya mu amach jua ee pabaadeewai makhuunau wa-japha merug jëeumajierram, mag jëeumamua murua nem khaigba wautarr khhaijä khaug athaawai mu

thõopääig. Mamu par mag wajapha jëeu bubur-rkhamjä, mu mag chadcha nem khaigbam wauba chirarr aawai, amach ap amuan mu puapüim ig naajimgui ajim. ¹⁹ Mamu mag num ee maach meeunaupaita idëu mu puapüipiba, warag mu thõopi jaubaawai, mua maigpai much thõopiba, warag emperadorragta much thõopiju awiajä mu düi ichdëu khap aju aai simgui ajim Pabloou ich jaaumamua. Mag jaaumamua, amau amach garmua mu düi magjieb mamu, much garmua chan mua büürjä maach khapeen judionaan ëugar nem khaigba jaauujä chukhu chirumgui ajim. ²⁰ Mua chadcha päar thürkhüitarran, päar düi khüircha oonaa iyüumamua magum thum jawaagta päar thürkhüipüijimgui ajim. Magnaa, Ichab khaphu abat ajim keena: Pärau mug mu caden sua paraa oo thüu chirum oo nurnun, jäan chadcha warrgarwe maach jöoinau nuajerr woun chadcha bëewi ag iek ükha chitum gaaimuata amau mu mug wai numgui ajim Pablooupai ichdëu Cristo iek ükha süerr jaaumamua.

²¹ Magbaawai mag judionaan chi thethemnaan aig narr khüunau irig magjierram:

—Ni âbmuajä âsapdam phänaa magum aarmua maachig jaaupüiba aawai marau chan büürjä pu mag nurrum khaugba numgui ajierram. Ni maach meeun aarmua bëe num khüunaujä pu ëugar maach jügaag khaba jaauchë numjä marau büürjä ūrba numgui ajierram. ²² Maraun puchdüechata maachig ūrpim khösi num, khan iekta pua jaau chitu, maachdüucha khap ūraag. Maumua marau ūrjemun, mag jäg Nazaretpierr igar ükha num

khuunau mag durrpierram khuunau am ëugar khaigba iekhaajem anumta marau ūurjemgui ajier-ram irig.

²³ Maimua amach garmua Pabloog deeu ūmaai i aig bëeju a jaautarr aawai, mag amach bëeju arr ed ãspa ëebaadee, õor khapan i jëer sim di aig pos aichëjim. Mag ich aig õor põm pierrwai edaupherr garwe jaaubaaderr khieb kheeurpamaa ajim, jäga Êwandamagta maadëu uduraa dich Pörkhapiju aai nu a jaau simua. Mag jaau simua Êwandamau ich iek Moiseeg phapitarr gaaim iek jaaunaa ïchab warrgar Êwandam i jaaumienau phap uarr gaaim iekpa jaaumamua Jesus igar ükhapi auju ëkhaajeejim. ²⁴ Äaur khuunaun mag irua jaaumam ükhajierram, mamu tagam khuunau chan ükhabajierram. ²⁵ Mag ö ãba khaba, äaur khuunau ükhanaa tagam khuunau ükhaba aadéphm gaaimua, warag khieb ërëumaawai Pabloou amag magjim:

—Jäg mugju khapta chadcha Êwandam Akharau warrgarwe jöoi Isaías khararrag jaaupibaawai päar igwia maach jöoinag, ²⁶ “Jäkhuunag mu iek jaaubamí” ajim ich Êwandamau. Maimua ichdëupai jaaumamua, “Muata amag mag jaaupüi chirum abá” ajim:

“Par pärau mu iek ūr numjä khaugbaju;
mu juu theeg oo numjä oobamjöta aju.

²⁷ Päran thaar theegta sisidum, sii kach ee therp phuukhanaa daujä phäarjü sisidumjö naawai.

Par pärag nem jajaaukhamjä ūrmapha, ni ükhajä ükhamapha num.

Par pārag māch juu theeg oopi chirāmjā būurjā
khaug aubamjöta nūm.

Magua mārug pāach khaibag chugpaamkhūirjā mā
igba nūm” a jaaupijim ich Ěwandamau. (*Is.
6:9-10*)

28 ’Magtarr aawai māg pāachdēu ükhaba abarm
gaaimua, warre khaphā abat ajim Pabloou: Īsmua
atag Ěwandamau judionaan khabam khūunagta
māg maach peerduajem iek jaaupi sim, amjā
peerduju aai amkhūir. Mag amachig jaaubaawai
amaun chadcha ükhajugui ajim.

[**29** Mamā Pabloou mag iekhabarm judionaanau
amach jügħu ucha ūrbaawai, amach wir aigpai sereu
phöbaadēwi warag ērëubaadējim.]

30 Magtarr aigmua aňo numí ēnter Pablo ich mag
phöbör ee sīejim, ich di alquilaa autarr ee. Mag ya
ich dikha wai sīewai ich aig õor bēewajā thumaa
warag ierrag dubpiwi **31** amag jaaujeejim, jāga
amaujā Ěwandamagta uđuraa amach Pörkhapiju aai
nā. Mag jaaumam dħi īchab maach Pör Jesucristo
iekjā thumaam khūunag wajapha jaaujeejim. Mag
irua nem jaau sim tag jaaupimaaugau awijā ni
ābmujā irig magħam aba aawai ichdēu jaaum aig
jaaujeejim.

Magta maach peerduajem iek warag
aadumajim, durrpierr.

Éwandam Iek New Testament in Woun Meu

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Woun Meu

Dialect: alternate spelling

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Woun Meu (alternate orthography)

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Woun Meu

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

clxxvii

please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files

dated 29 Jan 2022

974f85ca-2196-54fa-aa19-a0078d3a03e9